

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

Vybrané aspekty vymáhání pohledávek v exekučním a insolvenčním řízení
Selected Aspects of Claims Exaction by Executory and Bankrupt Proceedings

Student: Mgr. Bc. Michal Dadák
Vedoucí diplomové práce: Dr Mgr. Michal Kozieł, Ph.D.

Ostrava 2019

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra práva

Zadání diplomové práce

Student: **Mgr. Bc. Michal Dadák**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **6208T011 Ekonomika a právo v podnikání**
Téma: **Vybrané aspekty vymáhání pohledávek v exekučním a insolvenčním řízení**
Selected Aspects of Claims Exaction by Executory and Bankrupt Proceedings
Jazyk vypracování: **čeština**

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Obecná východiska exekučního a insolvenčního řízení
  3. Vybrané ekonomické aspekty
  4. Způsoby provedení exekuce a řešení úpadku
  5. Sřet exekučního a insolvenčního řízení
  6. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*, 2. dopl. a upr. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017. 586 s. ISBN 978-80-7552-444-7.
WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 335 s. ISBN 978-80-7552-427-0.
ZAJÍRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*, 3. akt. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Dr. Mgr. Michal Kozíel, Ph.D.**

Datum zadání: 23.11.2018
Datum odevzdání: 26.04.2019

JUDr. Bohuslav Halfar
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracoval samostatně.

V Prostějově dne 23.4.2019

.....

Mgr. Bc. Michal Dadák

„Peníze někdy dělají další peníze, jindy zase dluhy. Záleží na jejich majiteli.“ Lech Przeczek

Obsah

Úvod.....	- 8 -
1 Obecná východiska exekučního a insolvenčního řízení	- 11 -
1.1 Pohledávky a jejich vymáhání.....	- 11 -
1.2 Exekuční řízení.....	- 13 -
1.2.1 Zásady exekučního řízení.....	- 14 -
1.2.2 Exekuční návrh a exekuční titul.....	- 14 -
1.2.3 Inhibitorium a arestatorium.....	- 15 -
1.2.4 Pohledávky v exekučním řízení	- 16 -
1.3 Insolvenční řízení	- 18 -
1.3.1 Zásady insolvenčního řízení.....	- 20 -
1.3.2 Insolvenční návrh	- 20 -
1.3.3 Úpadek jako ústřední institut insolvenčního řízení.....	- 21 -
1.3.4 Majetková podstata	- 24 -
1.3.5 Pohledávky v insolvenčním řízení	- 25 -
2 Vybrané ekonomické aspekty.....	- 30 -
2.1 Úpadek podnikatele řečí finanční teorie.....	- 30 -
2.2 Bankrotní a bonitní modely jako indikátor úpadku podnikatele	- 30 -
2.3 Ekonomické důsledky exekuce a úpadku.....	- 33 -
2.4 Účetní aspekty pohledávek v exekučním a insolvenčním řízení.....	- 34 -
2.4.1 Oceňování pohledávek.....	- 34 -
2.4.2 Opravné položky	- 35 -
2.4.3 Odepisování pohledávek	- 36 -
2.4.4 Kreativní účetnictví a úpadek dlužník	- 37 -
2.5 Ekonomické aspekty teritoriality soudních exekutorů	- 38 -
3 Způsoby provedení exekuce a řešení úpadku	- 43 -
3.1 Vybrané možnosti provedení exekuce	- 43 -
3.1.1 Srážky ze mzdy a jiných příjmů.....	- 43 -
3.1.2 Prikázání pohledávky	- 45 -
3.1.3 Prodej nemovitých věcí.....	- 48 -

3.1.4	Prodej movitých věcí	- 51 -
3.1.5	Prodej obchodního závodu	- 52 -
3.2	Způsoby řešení úpadku	- 54 -
3.2.1	Konkurs	- 55 -
3.2.2	Reorganizace	- 57 -
3.2.3	Oddlužení	- 59 -
4	Střet exekučního a insolvenčního řízení.....	- 62 -
4.1	Vzájemný vztah exekučního a insolvenčního řízení.....	- 62 -
4.2	Účinky insolvenčního řízení na řízení exekuční.....	- 65 -
4.2.1	Účinky zahájení insolvenčního řízení na exekuční řízení	- 65 -
4.2.2	Exekuční řízení a rozhodnutí o úpadku a způsobu jeho řešení.....	- 68 -
4.2.3	Možnosti vedení exekuce na neuspokojené pohledávky vůči dlužníku – povinnému.....	- 72 -
	Závěr.....	- 77 -
	Seznam použité literatury	- 80 -
	Knižní publikace	- 80 -
	Odborné články.....	- 83 -
	Elektronické zdroje	- 84 -
	Soudní rozhodnutí.....	- 85 -
	Právní předpisy	- 87 -

Úvod

V průběhu hospodářského života subjekty vstupují do právních vztahů, při nichž dochází ke směně statků, zboží či služeb. Před vstupem do těchto vztahů racionálně předpokládají, že dojde k řádnému plnění ze strany věřitele i dlužníka. Nezřídka však dochází k situacím, kdy jedna ze stran svůj závazek řádně a včas neplní. Jedním z teoretických způsobů, kterým lze neuspokojenou pohledávku vymoci, je vymožení pohledávky svépomocí. Ze společenského pohledu však takovéto vymáhání pohledávek není vhodné. Je proto na místě, aby stát způsoby a hranice vymáhání pohledávek reguloval právní úpravou. Právní řád by proto měl zajistit rychlé a efektivní prostředky k účinnému vymožení pohledávek věřitelů prostřednictvím státních či jiných orgánů, kterým stát propůjčí svoji pravomoc.

Neplní-li dlužník dobrovolně svůj dluh, nelze prostřednictvím příslušných orgánů přejít přímo k fyzickému vymáhání předmětného dluhu, neboť by mohlo dojít k vymáhání v zásadě sporných pohledávek, či pohledávek, které nejsou po právu. První procesní fází vymáhání pohledávek by proto vždy mělo být vydání rozhodnutí, kterým bude nalezeno právo, autoritativně specifikována a stanovena povinnost a také lhůta k jejímu dobrovolnému splnění, popř. uzavření dohody mezi dlužníkem a věřitelem před příslušným orgánem, ve které bude povinnost dlužníka dohodou stran stanovena a specifikována a budou určeny podmínky plnění dluhu. Druhou, fakultativní fází je již faktické vymožení pohledávky věřitele prostřednictvím příslušného orgánu v zákonných mezích v případě, kdy dlužník stanovený dluh řádně a včas nesplnil. Rychlý a efektivní proces stanovení povinnosti dlužníka, ale také následně rychlý proces vymožení pohledávky věřitele by měli být jedním ze základních prvků právního státu.

Realizace první procesní fáze vymáhání pohledávek je v českém právním řádu zajišťována primárně soudy v civilním nalézacím řízení. Soudy v nalézacím řízení vydávají autoritativní rozhodnutí, kterými zjišťují co právem je, či právo nalézají. Soudní rozhodnutí stanovuje konkrétní právo či povinnost mezi účastníky řízení a dává najisto, zda je pohledávka věřitele po právu a v jakém rozsahu. Obdobou soudního rozhodnutí je pak rozhodčí nález vydávaný za splnění zákonných podmínek

v rozhodčím řízení. Povinnost mezi věřitelem a dlužníkem může být též „najisto“¹ stanovena uzavřením dohody v rámci notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti.

V případě, že na základě příslušného rozhodnutí či notářského zápisu nebude plněno dlužníkem dobrovolně, je nutno přejít k druhé fázi vymáhání pohledávek, tedy k vynucené realizaci práva ve vykonávacím řízení. Realizace výkonu práva může být podle české právní úpravy provedena v rámci soudního výkonu rozhodnutí nebo soudním exekutorem v rámci exekuce. S ohledem na v praxi malé množství vedení soudních výkonů rozhodnutí a nevýhody² tohoto typu vykonávacího řízení je v této práci věnována pozornost pouze soudní exekuci vedené prostřednictvím soudního exekutora.

Při vymáhání pohledávek se lze také setkat se situací, kdy dlužník má více věřitelů, které není schopen plně uspokojit. Je tedy v ekonomickém smyslu zadlužen do té míry, že není v jeho silách v průběhu života či existence všechny své dluhy uhradit. S takovou situací jsou pro společnost spojeny negativní externality. Dlužník je v natolik bezvýchodné situaci, že není motivován k uspokojování svých dluhů. Současně ani není motivován ke zvýšení svého příjmu a odchází zpravidla do ekonomické „šedé“ zóny, v horším případě je výší svých dluhů motivován k páčání trestné činnosti.³ Dlužník se také stává „přítěží“ pro sociální systém či podnikatelské prostředí, kdy svým jednáním může vyvolat druhotnou platební neschopnost svých věřitelů. Taková situace tedy není žádoucí také z pohledu věřitelů, a to ostatně i vzhledem ke skutečnosti, že o uspokojení věřitelů a o možnosti vymožení jejich pohledávek zpravidla v případě předlužení či platební neschopnosti rozhoduje pouze rychlost věřitelů (či soudů) a právo předstihu.

Na takovou situaci proto reagují instituty insolvenčního práva a insolvenční řízení. To je charakteristické tím, že v něm dochází k vypořádání majetkových vztahů mezi všemi dotčenými subjekty – dlužníkem a dlužníkovými věřiteli. V rámci insolvenčního řízení tedy také dochází k uspokojování pohledávek věřitelů a lze ji chápat jako jeden z možných způsobů vymáhání pohledávek. V této souvislosti se proto nabízí otázka

---

¹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.4.2006, sp. zn. 20 Cdo 2214/2005.

² Zejména nutnost označení konkrétního majetku věřitelem a nemožnost současného vedení více způsobů výkonu rozhodnutí.

³ Např. ke krádežím či loupežím pro zajištění obživy, či k daňovým únikům pro získání prostředků k umoření svých dluhů.

vzájemného vztahu exekučního a insolvenčního řízení, neboť v obou řízeních dochází k uspokojování nároků věřitelů.

V průběhu práce bude nejprve zaměřena pozornost na vymezení obecných východisek exekučního a insolvenčního řízení a to jak z pohledu teorie, tak z pohledu současné právní úpravy. Poté bude pojednáno o vybraných ekonomických aspektech vymáhání pohledávek a exekučního a insolvenčního řízení. Další část práce bude zaměřena na dílčí analýzu jednotlivých způsobů vedení exekuce a způsobům řešení úpadku. Poslední část práce bude věnována otázce vzájemného vztahu a střetu exekučního a insolvenčního řízení. Tato diplomová práce si klade za cíl provést analýzu vybraných aspektů vymáhání pohledávek v exekučním a insolvenčním řízení, a to aspektů jak ekonomických, tak právních. Vlastní přínos práce by měl spočívat zejména v uvedení vlastních stanovisek autora k řešení dané problematiky, a to zejména v oblasti střetu exekučního a insolvenčního řízení. Zásadní přínos práce by však měl spočívat již v samotné analýze střetu exekučního a insolvenčního řízení. Domnívám se totiž, že právě o této oblasti nebylo odbornou veřejností dosud dostatečně pojednáno.⁴

Mým hlavním cílem je v této práci provést analýzu vybraných právních a ekonomických aspektů vymáhání pohledávek v exekučním a insolvenčním řízení, když těžiště bude spočívat v analýze právní úpravy těchto řízení a jejich vzájemného střetu, ze které bude možno čerpat poznatky k případnému řešení praktických problémů. Dílčím cílem je uvedení vlastních stanovisek a návrhů řešení ve světle provedené analýzy. K naplnění těchto cílů v práci vycházím zejména z odborných knižních publikací, odborných článků, komentářové literatury, soudní judikatury a právních předpisů. V práci jsou také dílčím způsobem užity vybrané pasáže uvedené v mnou zpracované rigorózní práci na téma *Střet insolvenčního řízení s řízením nalézacím*. V práci aplikuji zejména metodu analýzy, syntézy, komparace a deskriptivní.

---

⁴ V této oblasti je možno poukázat prakticky pouze na práce: KUBIZŇÁK, J. *Střet insolvenčního a exekučního řízení*. Rigorózní práce. Brno: Masarykova Univerzita. Právnická fakulta, 2015, 158 s. a DOBEŠOVÁ, E. *Střet exekučního a insolvenčního řízení*. Diplomová práce. Brno: Masarykova Univerzita. Právnická fakulta, 2018, 81 s.

1 Obecná východiska exekučního a insolvenčního řízení

1.1 Pohledávky a jejich vymáhání

Pohledávku lze obecně charakterizovat jako právo věřitele požadovat po dlužníkovi určitou majetkovou hodnotu.⁵ Pohledávka je obsahem závazkového právního vztahu, neboť podle ust. § 1721 ObčZ „*má věřitel ze závazku právo na určité plnění jako na pohledávku a dlužník má povinnost toto právo splněním dluhu uspokojit.*” Pohledávka je tedy právem na plnění. Jde o nehmotnou movitou věc. Pohledávce věřitele odpovídá dluh dlužníka jako povinnost uspokojit právo věřitele splněním.⁶ Pohledávky představují významnou složku v aktivech podnikatelů a jejich úhrada může významně ovlivnit jejich platební schopnost. Vymáhání pohledávek proto hraje zásadní úlohu v hospodářském životě těchto subjektů.⁷

V ideálním případě dochází k uspokojování pohledávek řádně a včas v době jejich splatnosti. Může však nastat situace, kdy pohledávka dlužníkem není řádně a včas uhrazena. V takovém případě je zpravidla na místě začít s vymáháním neuhrazené pohledávky. Součástí předsoudní, předprocesní fáze vymáhání pohledávky by měla být výzva dlužníku k dobrovolné úhradě jeho dluhu. Často se totiž může stát, že dlužník pouze opomněl svůj dluh splnit a na základě výzvy věřitele tak svůj dluh dodatečně řádně splní. Nezbytnost výzvy dlužníku k úhradě dluhu ostatně vyplývá i z OSŘ, který s absencí předžalobní výzvy před podáním žaloby podle ust. § 142a odst. 1 OSŘ spojuje separaci nákladů úspěšného žalobce.⁸

Nedojde-li k dodatečnému splnění dluhu ani na základě předžalobní výzvy věřitele, popř. nedojde-li k dodatečné dohodě mezi věřitelem a dlužníkem,⁹ je na místě vymáhat pohledávku příslušnou soudní či mimosoudní cestou.

První procesní fází samotného vymáhání pohledávek je získání závazného rozhodnutí, kterým bude stanovena a specifikována povinnost dlužníka.¹⁰ Primárně k vydání tohoto rozhodnutí

---

⁵ J. Hurdík In: HENDRYCH, D. *Právní slovník*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 723.

⁶ HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník: komentář*. V, Závazkové právo: obecná část (§ 1721-2054). 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 1-6.

⁷ BAŘINOVÁ, D.; VOŽŇÁKOVÁ, I. *Pohledávky: právně, daňově, účetně*. 3. vyd. Praha: Grada, 2007. s. 11.

⁸ Naproti tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19.2.2015, sp. zn. 29 Cdo 4388/2013, kterým došlo k soudní korekci tohoto ustanovení OSŘ.

⁹ Např. uzavření splátkové dohody, uznáním dluhu s dodatečnou splatností, sepisem notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti atp.

¹⁰ SCHELLEOVÁ, I. *Jak vymáhat dluhy právní cestou*. 1. vyd. Praha: Computer Press, 2002, s. 59-60.

slouží civilní nalézací sporné řízení, v jehož průběhu soud zjišťuje, co právem je a co nikoli.¹¹ V rámci tohoto řízení se může věřitel domoci vydání rozhodnutí, kterým bude nalezeno právo, autoritativně specifikována a stanovena povinnost dlužníka a současně dlužníku stanovena lhůta k dobrovolnému plnění. Sekundárně může být takového rozhodnutí vydáno v rozhodčím řízení, které lze v obecné rovině definovat jako řízení, v jehož rámci je rozhodování o zájmech jedné nebo více osob svěřeno jedné jiné nebo více jiným osobám – rozhodcům – které odvozují svou pravomoc od dohody stran (v rámci objektivní a subjektivní arbitrability), nikoli od orgánů státu.¹² Sekundárně může být také spor stran řešen v mediačním řízení, které je dalším z mimosoudních procesů řešení sporů mezi stranami prostřednictvím třetí nezávislé strany.¹³ Cílem mediace je napomoci vyřešit spor co nejrychleji, s vynaložením přiměřených nákladů a s minimálním negativním dopadem na vztahy stran konfliktu.¹⁴ Jak rozhodčí řízení, tak mediace jsou způsoby mimosoudního řešení sporů. Rozhodčí řízení lze podle mne chápat spíše jako obecnou alternativu k nalézacímu spornému řízení. Mediace je pak podle mne vhodná například v situaci, kdy není předmětem sporu, zda pohledávka je po právu či nikoli, nýbrž je mezi stranami sporná její výše, či v situaci, kdy znesvářené strany mají zájem na vyřešení sporu při současném zachování vzájemných vztahů, např. za účelem budoucí ekonomické spolupráce. Případná mediační dohoda však není pro strany závazná. Strany mají ovšem možnost učinit kroky, díky kterým se tato dohoda závaznou stane. Mohou zejména o obsahu mediační dohody učinit notářský zápis se svolením k vykonatelnosti či mohou požádat soud o schválení přetorského smíru podle ust. § 67 odst. 2 OSŘ. Tento postup by však neměl být pravidlem, neboť již samotným uzavřením dohody by se vztahy mezi stranami měly narovnat a být nadále přátelské.

V případě, že na základě příslušeného rozhodnutí či notářského zápisu nebude plněno dlužníkem dobrovolně, je nutno přejít k druhé procesní fázi vymáhání pohledávek, tedy k vynucené realizaci práva ve vykonávacím řízení. Realizace výkonu práva může být podle současné právní úpravy provedena v rámci soudního výkonu rozhodnutí nebo v rámci

---

¹¹ LAVICKÝ, Petr. Civilní proces. Řízení nesporné: zákon o zvláštních řízeních soudních; zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 1.

¹² BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, s. 7.

¹³ PERTHEN, E. *Správa a vymáhání pohledávek v praxi*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 35.

¹⁴ DOLEŽALOVÁ, M. a kol. *Zákon o mediaci: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 5-7.

exekučního řízení.¹⁵ Exekuční řízení je tedy řízením, v jehož průběhu dochází k uspokojování oprávněných pohledávek věřitelů.

Dalším řízením, v jehož rámci dochází k uspokojování pohledávek věřitelů je insolvenční řízení.¹⁶ To se však od exekučního řízení odlišuje svým cílem a účelem. Obě tato řízení se obecně řadí do množiny civilního procesu, kterým se rozumí postup soudu, stran a dalších zúčastněných subjektů při projednávání a rozhodování soukromoprávních sporů orgány výkonu soudnictví.¹⁷ Z předmětné definice je však zřejmé, že tato plně nevystihuje celkový rozsah množiny civilního procesu, nýbrž civilní proces chápe spíše v užším rozsahu jako civilní nalézací sporné řízení. Do civilního procesu se však také řadí právě exekuční a insolvenční řízení, jež se od nalézacího řízení odlišují jak samostatným účelem, tak zvláštními zásadami či užitím specifických institutů.

1.2 Exekuční řízení

Exekuční řízení je samostatným druhem civilního procesu, jehož účelem je vymožení oprávněné pohledávky věřitele stanovené exekučním titulem, jež nebyla splněna dobrovolně.¹⁸ Exekuční řízení tedy věřiteli zaručuje, že jeho pohledávka bude vynucena i proti vůli dlužníka a je proto součástí soudní pravomoci a naplněním práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 LZPS.

Účastníky exekučního řízení jsou oprávněný (věřitel) a povinný (dlužník), popřípadě též manžel povinného.¹⁹ Obecný průběh exekučního řízení je zpravidla dvoufázový, kdy na základě návrhu věřitele je nejprve rozhodováno exekučním soudem o pověření soudního exekutora vedením exekuce, a po pověření exekutora je tímto vedena samotná exekuce vůči dlužníku. Až v této fázi dochází k vymožení předmětné pohledávky. V exekuci se plní vymáhaná povinnost zásadně soudnímu exekutorovi, podle ust. § 46 odst. 4 EŘ však může být peněžité plnění hrazeno přímo oprávněnému. Případné vymožené plnění hrazené soudnímu exekutorovi soudní

---

¹⁵ ZAHRADNÍKOVÁ, R. *Pojmové znaky civilního procesu*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017, s. 379.

¹⁶ PERTHEN, E. *Správa a vymáhání pohledávek v praxi*, op. cit., s. 43.

¹⁷ MACUR, J. Základní teoretické otázky legislativní koncepce civilního procesu. *Bulletin advokacie*. Praha: ČAK, 1998, č. 9, s. 6-17.

¹⁸ TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 5-6.

¹⁹ ZAHRADNÍKOVÁ, R. *Pojmové znaky civilního procesu*, op. cit., s. 383-384.

exekutor podle § 46 odst. 4 EŘ vyplatí po odečtu svých nákladů oprávněnému do 30 dnů od doby, kdy plnění obdržel.

1.2.1 Zásady exekučního řízení

Obdobně jako zahájení nalézacího sporného řízení je také zahájení exekučního řízení ovládáno dispoziční zásadou. Exekuční řízení tedy může být zahájeno pouze podáním návrhu věřitele, kterému z exekučního titulu vyplývá právo na plnění vůči dlužníku, a které dlužníkem nebylo splněno dobrovolně.²⁰ Současně je v exekučním řízení vymáháno pouze plnění v rozsahu požadovaném věřitelem. V dispozici věřitele je také volba konkrétního soudního exekutora, který bude vedením exekuce pověřen.²¹

Další postup v exekučním řízení je však ovládán již zásadou oficiality a není proto třeba žádné další aktivity věřitele k naplnění účelu exekučního řízení, kterým je rychlé a účelné vymožení věřitelovy pohledávky. Způsob, kterým bude soudní exekutor věřitelovu pohledávku vymáhat, však musí být v souladu s ust. § 248 odst. 4 až 8 OSŘ přiměřený.

Průběh exekučního řízení je též ovládán dalšími specifickými zásadami, které jsou charakteristické pro exekuční řízení. Těmito zásadami jsou zásada priority,²² zásada přednosti²³ a zásada poměrného uspokojení.²⁴ Tyto zásady se uplatňují při řešení střetu různých pohledávek, k němuž může v průběhu exekučního řízení docházet.²⁵

1.2.2 Exekuční návrh a exekuční titul

Jak bylo uvedeno výše, exekuční řízení je ovládáno dispoziční zásadou a může být proto zahájeno pouze na návrh oprávněného věřitele, jehož pohledávka nebyla uspokojena dlužníkem dobrovolně. Je tedy pouze na oprávněném, zda exekuční návrh podá či nikoli.²⁶ Při zvažování vymáhání pohledávky v exekučním řízení může být z pohledu věřitele podstatná jednak

---

²⁰ KASÍKOVÁ, M. a kol., *Exekuční řád. Komentář*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 182.

²¹ WINTEROVÁ, A.; MACKOVÁ, A. *Civilní právo procesní*. Díl druhý, Řízení vykonávací, řízení insolvenční: vykonávací řízení obecně, soudní výkon rozhodnutí, exekuční řízení, způsoby výkonu, způsoby řešení úpadku, mezinárodní a evropské insolvenční právo. 1. vyd. Praha: Leges, 2015, s. 25-26.

²² Podle této zásady se pohledávky věřitelů uspokojují dle časového pořadí. Srov. § 280 odst. 3 či § 309 OSŘ.

²³ Tato zásada vyjadřuje zvýhodnění některých druhů pohledávek spočívající v přednostním uspokojení. Srov. § 280 odst. 2 OSŘ.

²⁴ Podle této zásady budou pohledávky věřitelů uspokojeny ve výši odpovídající jejich vzájemnému poměru, nedojde-li k uspokojení pohledávek v jejich plné výši, neboť výtěžek exekuce není dostatečný. Srov. § 280 odst. 1 a 3, § 309 OSŘ.

²⁵ WINTEROVÁ, A.; MACKOVÁ, A. *Civilní právo procesní*, op. cit., s. 27.

²⁶ K nepodání návrhu může být věřitel motivován například při vědomí o nemajetnosti dlužníka.

majetková situace dlužníka, ale také skutečnost, že soudní exekutor může od něj jako od oprávněného požadovat úhradu zálohy na náklady exekuce. V současné době však, ač to právní úprava exekutorům umožňuje, není záloha na exekuce z důvodu panující konkurence mezi exekutory zpravidla požadována.²⁷

Rozhodne-li se věřitel exekuční návrh podat, musí tento návrh splňovat zákonem předepsané náležitosti. Mezi tyto patří jak obecné náležitosti podání podle § 42 odst. 2 OSŘ, tak zvláštní náležitosti exekučního návrhu podle § 38 EŘ, podle něhož musí obsahovat:

- a) označení osoby soudního exekutora a uvedení jeho sídla,
- b) přesné označení účastníků,
- c) přesné označení exekučního titulu,
- d) uvedení povinnosti, která má být v exekuci vymožena,
- e) uvedení, zda a v jakém rozsahu povinný povinnost z exekučního titulu splnil,
- f) označení důkazů, kterých se oprávněný dovolává,
- g) originál nebo úředně opatřená kopie exekučního titulu opatřená potvrzením o jeho vykonatelnosti, nebo stejnopis notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti. V případě, kdy je exekuční soud současně orgánem, který vydal exekuční titul, není exekuční titul třeba k exekučnímu návrhu připojit.²⁸

Z výše uvedeného je zřejmé, že exekuční návrh může být podán pouze v případě, kdy věřitel disponuje exekučním titulem. Tím bude zpravidla nejčastěji rozhodnutí nalézacího soudu, tedy například rozsudek, platební rozkaz či usnesení, kterým byl schválen smír. Exekučním titulem však mohou být podle § 40 EŘ i jiná rozhodnutí, jako např. rozhodnutí soudu v trestním řízení o náhradě škody,²⁹ rozhodčí nález, rozhodnutí soudu ve správním soudnictví či notářský zápis se svolením k vykonatelnosti. Exekuční titul musí být současně materiálně i formálně vykonatelný. U exekučního titulu tedy musela uplynout lhůta k dobrovolnému plnění (formální vykonatelnost) a současně jím musí být stanovena konkrétní povinnost k plnění (materiální vykonatelnost).³⁰ Se samotným podáním exekučního návrhu jsou pak spojeny účinky zahájení exekučního řízení a to podle § 648 ObčZ zejména účinek stavení promlčecí lhůty.

1.2.3 Inhibitorium a arestatorium

---

²⁷ PERTHEN, E. *Správa a vymáhání pohledávek v praxi*, op. cit., s. 42.

²⁸ WINTEROVÁ, A.; MACKOVÁ, A. *Civilní právo procesní*, op. cit., s. 61-62.

²⁹ Např. o náhradě škody spácháním na úvěrové společnosti při úvěrovém podvodu.

³⁰ ZAHRADNÍKOVÁ, R. *Pojmové znaky civilního procesu*, op. cit., s. 386-387.

Inhibitorium je zvláštním institutem exekučního řízení. Současná právní úprava exekučního řízení upravuje dvě formy tohoto institutu – generální a speciální inhibitorium.

Generální inhibitorium je upraveno v ust. § 44a odst. 1 EŘ, podle něhož povinný nesmí po doručení vyrozumění o zahájení exekuce,³¹ až na výjimky,³² nakládat se svým majetkem. Právní jednání, kterým povinný poruší tuto povinnost, je relativně neplatné. Právní jednání je tedy považováno za platné, pokud se neplatnosti právního úkonu nedovolá exekutor, oprávněný nebo přihlášený věřitel, aby zajistil uspokojení vymáhané pohledávky. V případě právního jednání povinného, při kterém nakládá s majetkem, na který se vztahuje generální inhibitorium, je tedy na věřiteli, aby se neplatnosti právního jednání dovolal, a to podle ust. § 629 odst. 1 ObčZ v obecné tříleté promlčecí lhůtě.

Se sankcí absolutní neplatnosti je naproti tomu spojeno právní jednání, kterým povinný nakládá se svým majetkem přímo postiženým exekučním příkazem. Na takovýto majetek se totiž podle § 47 odst. 6 EŘ vztahuje speciální inhibitorium. U právních jednání, kterými dochází k nakládání s majetkem, postiženým exekučním příkazem není nezbytné dovolat se jejich neplatnosti, neboť neplatnost těchto právních jednání nastává ex lege a soud k ní přihlédne z úřední povinnosti.

Speciální inhibitorium je dále doplněno tzv. arrestatoriem – zákazem dlužníka povinného nakládat pohledávkou povinného v rozsahu vymáhané částky. Procesní obranou věřitele proti poddlužníkovi, který porušil povinnosti vyplývající z arrestatoria je poddlužnická žaloba podle ust. § 296, § 311 a § 315 OSŘ.³³

1.2.4 Pohledávky v exekučním řízení

Všechny pohledávky v exekučním řízení nemají stejné postavení. Jak bylo uvedeno v kapitole 1.2.1, v exekučním řízení se projevuje zvláštní zásada přednosti, z níž vyplývá zvýhodnění některých druhů pohledávek spočívající v jejich přednostním uspokojení u konkrétních způsobu vedení exekuce. Z tohoto důvodu můžeme rozlišovat pohledávky přednostní a nepřednostní. Podle § 279 odst. 2 OSŘ přednostními pohledávkami jsou:

---

³¹ Blíže k vyrozumění srov. § 44 EŘ.

³² Podle § 44a odst. 1 EŘ se generální inhibitorium nevztahuje na běžnou obchodní činnost, uspokojování základních životních potřeb svých a osob, ke kterým má povinný vyživovací povinnost, udržování a správu majetku povinného.

³³ WOLFOVÁ, J.; ŠTIKA, M. *Soudní exekuce*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 87.

- a) pohledávky výživného,
- b) pohledávky náhrady újmy způsobené poškozenému ublížením na zdraví,
- c) pohledávky náhrady újmy způsobené úmyslnými trestnými činy,
- d) pohledávky daní, poplatků a jiných obdobných peněžitých plnění,
- e) pohledávky náhrady přeplatků na dávkách nemocenského pojištění, důchodového pojištění a úrazového pojištění,
- f) pohledávky pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pohledávky pojistného na veřejné zdravotní pojištění,
- g) příspěvek na úhradu potřeb dítěte svěřeného do pěstounské péče,
- h) pohledávky náhrady přeplatků na podpoře v nezaměstnanosti a podpoře při rekvalifikaci,
- i) pohledávky náhrady přeplatků na dávkách státní sociální podpory,
- j) pohledávky regresní náhrady podle zákona o nemocenském pojištění,
- k) pohledávky náhrady mzdy, platu nebo odměny a sníženého platu nebo snížené odměny, poskytované v období prvních 14 kalendářních dnů a od 1. 1. 2011 do 31. prosince 2013 v období prvních 21 kalendářních dnů dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény.

V exekčním řízení lze také rozlišit zvláštní skupinu pohledávek, kterou jsou pohledávky nepodléhající exekuci.³⁴ Tyto pohledávky jsou taxativně uvedeny v ust. § 317 OSŘ, když příkladmo lze uvést zejména dávky pomoci v hmotné nouzi, dávky sociální péče či dávky státní sociální podpory jako příspěvek na bydlení, jednorázové dávky a dávky pěstounské péče. Zákon také stanovuje omezení rozsahu postižení některých pohledávek. Podle § 318 OSŘ pohledávky fyzických osob, které jsou podnikateli, vzniklé při jejich podnikatelské činnosti, podléhají exekuci jen 2/5; je-li však navrhován výkon rozhodnutí pro některou z přednostních pohledávek uvedených v § 279 odst. 2 OSŘ, podléhají exekuci 3/5. Podle ust. § 319 odst. 1 OSŘ je také v případě povinného autora možno pohledávky z autorské odměny postihnout pouze do výše 2/5, v případě přednostní pohledávky do výše 3/5. Obdobně také dopadá omezení možnosti exekuce na mzdu či jiný příjem fyzické osoby a to až do výše základní, nezabavitelné částky.

---

³⁴ POHL, T. *Vymáhání pohledávek*. 1. vyd. Praha: IFEC, 2002, s. 158.

Částka, nad kterou se zbytek čisté mzdy srazí bez omezení, činí součet částky životního minima jednotlivce a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu.³⁵

1.3 Insolvenční řízení

V průběhu exekučního řízení může nastat situace, kdy se nároky individuálních věřitelů sbíhají a kdy věřitelé budou vůči dlužníku vymáhat současně více pohledávek. V průběhu života či existence osob totiž může dojít k situacím, kdy se dlužník dostane do natolik nepříznivé ekonomické situace, že není nadále schopen dlouhodobě plnit své dluhy, tedy nachází se v úpadku. V takovémto případě lze těžko pokládat za spravedlivý postup, kdy bude uspokojen v exekučním řízení pouze některý z věřitelů díky předstihu a uspokojení jiného věřitele již nebude z důvodu nedostatku majetku dlužníka možné. Nespravedlnost této situace ostatně vystihuje postavení věřitele, jenž vůči dlužníku jednal v době, kdy se tento nejevil nesolventním. Poté, co vznikla věřiteli vůči dlužníku pohledávka a domohl se exekučního titulu, zjistil, že vůči dlužníku je již vedeno několik exekučních řízení, která byla zahájena na základě dříve vydaných exekučních titulů. Věřitel tak byl v uspokojení svého nároku dle zásady priority předstihnout jinými věřiteli.³⁶

Je zřejmé, že v situaci kdy je dlužník „předlužen“ a není tedy schopen dostát všem svým závazkům, přestává exekuční řízení plnit svoji funkci a je třeba řešit neschopnost dlužníka dostát svým závazkům jiným způsobem.³⁷ Taková situace totiž není ani společensky žádoucí,³⁸ neboť dlužníka „nutí“ přejít do ekonomické „šedé“ zóny, s čímž jsou spojeny negativní externality přenášené na společnost jako celek. Také může dojít k situaci, kdy se věřitelé, a to zejména ekonomicky menší subjekty, mohou dostat do ekonomických problémů spojených se skutečností, že jim nebyla dlužníkem uhrazena ani část jejich pohledávek a spadnou tedy do tzv. druhotné platební neschopnosti. Tyto skutečnosti mohou věřitele vést k „nekoordinovanému boji“ o zbytek dlužníkovy majetku. Je tedy třeba, aby právní řád umožňoval řešení takto nepříznivé ekonomické situace, úpadku, prostřednictvím nastavených

---

³⁵ Blíže zejm. § 2 Nařízení vlády č. 595/2006 Sb, o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných částkách).

³⁶ DADÁK, M. *Střet insolvenčního řízení s řízením nalézacím*. Rigorozní práce. Brno: Masarykova Univerzita. Právnická fakulta, 2019, s. 16.

³⁷ WINTEROVÁ, A.; MACKOVÁ, A. *Civilní právo procesní*, op. cit., s. 187.

³⁸ SMRČKA, L. Filosofické aspekty vztahu insolvenčního a exekučního práva. *Komorní listy*. 2012, č. 1, s. 31-32.

mechanismů, a to i s ohledem na to, že v takovéto situaci se zvyšuje riziko společensky nežádoucího jednání nejen dlužníka, ale i jeho věřitelů. Namísto individuálních exekučních řízení je tedy třeba takovou situaci řešit ve zvláštním druhu civilního procesu v rámci kolektivního řízení označovaného jako řízení úpadkové či insolvenční.³⁹ Jedním z důsledků řešení této situace v kolektivním insolvenčním řízení, by přitom měl být sociální smír mezi dlužníkem a jeho věřiteli či věřiteli samotnými, resp. realokace ekonomických zdrojů, které nejsou využity efektivně.⁴⁰ V případě dlužníka, který nemůže uspokojit všechny své věřitele je totiž zpravidla spravedlivější, aby byli uspokojeni všichni věřitelé alespoň zčásti⁴¹ předtím, než aby byl uspokojen pouze některý „náhodný“ věřitel. V rámci insolvenčního řízení tedy dochází také mimo jiné k ochraně samotných věřitelů. V insolvenčním řízení též dochází k realokaci neefektivně využívaných zdrojů od deficitních subjektů k subjektům, které je využijí efektivněji, což má celospolečenský hospodářský význam. V současnosti je jedním ze stěžejních principů insolvenčního řízení též možnost restrukturalizace dluhů a zachování ekonomického působení právnických osob či očištění od dluhů a návrat do hospodářského života u osob fyzických. V insolvenčním právu a insolvenčním řízení tedy převažuje veřejný zájem na kolektivním vypořádání dluhů nad soukromým zájmem jednotlivých věřitelů. Ostatně „v rámci insolvenčního řízení dochází k dosažení obecného blaha vzájemnými obětmi dotčených zájmových skupin.“⁴²

Přestože mohou být úpadky za určitých podmínek součástí jiných druhů ekonomických systémů, lze nalézt jejich blízké sepětí s kapitalismem. Soukromé vlastnictví, výroba zboží a služeb za účelem dosažení zisku na volném trhu, státní zaštitění soukromého vlastnictví a volného trhu formou zákonů jsou úzce spjaty s úpadky. Z historického hlediska bylo možno pojem úpadek chápat ve významu „*pád nebo rozbití obchodníkovy podnikání v důsledku jeho neschopnosti platit dluhy svým věřitelům, nebo uzavření či zanechání podnikání bez úhrady svých dluhů.*“⁴³ V současné době lze úpadek jednoduše chápat jako situaci, kdy dlužník není

---

³⁹ WINTEROVÁ, A.; MACKOVÁ, A. *Civilní právo procesní*, op. cit., s. 187.

⁴⁰ Usnesení Ústavního soudu ze dne 6.2.2014, sp. zn. I. ÚS 3271/13.

⁴¹ Při zohlednění „míry kvality“ jejich pohledávek, tj. zvýhodnění např. v případě zajištěných věřitelů atp.

⁴² Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA ve věci *Canada Southern R.R. v. Gebbard*, 1883, 109 U.S. 527 at 536.

⁴³ SAFLEY, M. T. Introduction: a history of bankruptcy and bankruptcy in history In: SAFLEY, T. M. *The history of bankruptcy: economic, social and cultural implications in early modern Europe*. London: Routledge, 2013, s. 2-3.

schopen hradit své dluhy.⁴⁴ Jedná se tedy o stav, při kterém dlužník nehradí více než jeden dluh, zpravidla však dochází k platební neschopnosti všech dlužnickových dluhů.⁴⁵

Účelem a cílem insolvenčního práva a insolvenčního řízení je tedy uspořádání majetkových poměrů k osobám dotčeným dlužnickovým úpadkem nebo hrozícím úpadkem a co nejvyšší a zásadně poměrné uspokojení dlužnickových věřitelů.⁴⁶ Předmětem insolvenčního řízení je pak dlužníkuv úpadek nebo hrozící úpadek a způsob jeho řešení.⁴⁷

1.3.1 Zásady insolvenčního řízení

Díky své povaze lze insolvenční řízení chápat jako zvláštní druh civilního soudního řízení, které v sobě zahrnuje prvky jak nalézacího, tak exekučního řízení. Současně je třeba insolvenční řízení považovat za nástroj veřejného, insolvenčního, práva.⁴⁸ V insolvenčním řízení se proto projevují jak zásady společné nalézacímu a exekučnímu řízení,⁴⁹ tak zvláštní zásady specifické právě pro insolvenční řízení. Nejdůležitější zvláštní zásady české právní úpravy insolvenčního řízení jsou uvedeny v ust. § 5 InsZ a jsou jimi:

- 1) zásada spravedlivého, rychlého, hospodárního a efektivního vedení řízení,
- 2) zásada specifické rovnosti věřitelů,
- 3) zásada ochrany práv nabytých v dobré víře,
- 4) zásada zákonného omezení smluvní volnosti věřitelů.

Mezi další v tomto ustanovení neuvedené zásady je třeba dále zařadit zejména zásadu zákazu uspokojení věřitele mimo insolvenční řízení a zásadu publicity a transparentnosti insolvenčního řízení.⁵⁰

1.3.2 Insolvenční návrh

Z ust. § 97 InsZ vyplývá, že insolvenční řízení může být zahájeno pouze na návrh. Obdobně jako exekuční řízení je tedy i insolvenční řízení v současné právní úpravě ovládáno zásadou

---

⁴⁴ GOODE, R. *Principles of corporate insolvency law*. 4. vyd. London: Sweet & Maxwell, 2011, s. 2, obdobně též ARMOUR, J. The law and economics of corporate insolvency: A review. *Working paper no. 197* [online], 2011, ESRC Centre for Business Research, University of Cambridge [cit. 13.3.2019].

⁴⁵ EPSTEIN, D. G.; NICKLES, S.H. *Principles of bankruptcy law*. St. Paul: Thomson, 2007, s. 28.

⁴⁶ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 12.2.2009, sp. zn. 1 VSOL 177/2008.

⁴⁷ HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2018, 1786 s. ISBN 978-80-7400-691-3.

⁴⁸ Nález pléna Ústavního soudu ze dne 11.7.2017, sp. zn. Pl. ÚS 23/14.

⁴⁹ Např. zásada dispoziční či jiné obecné zásady civilního procesu jako zásada zákonného soudce atp.

⁵⁰ FRONC CHALUPECKÁ, K. a kol. *Insolvenční právo v teorii a praxi*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 34.

dispoziční. Oprávněnými osobami k podání insolvenčního návrhu jsou přitom dlužník a věřitel, v zahraničních insolvenčních úpravách však lze nalézt i oprávnění zahájit insolvenční řízení na návrh státního orgánu.⁵¹ V případě dlužníka – podnikatele – přitom nelze hovořit toliko pouze o oprávnění, jako spíše o povinnosti podat dlužnický insolvenční návrh vyplývající z ust. § 98 odst. 1 InsZ.

Insolvenční návrh musí obsahovat zákonem stanovené náležitosti.⁵² V případě dlužnického insolvenčního návrhu pak musí obsahovat také seznam majetku včetně uvedení pohledávek dlužníka, seznamu závazků s uvedením svých věřitelů, seznamu zaměstnanců a dále musí k návrhu být přiloženy listiny, které dokládají úpadek nebo hrozící úpadek. Insolvenční návrh věřitele naproti tomu musí obsahovat doložení skutečnosti, že má věřitel vůči dlužníku splatnou pohledávku s připojením přihlášky této pohledávky. Tato pohledávka přitom zásadně nesmí být pohledávkou spornou, neboť dokazování sporných skutečností o pohledávce navrhovatele nesmí ve své podstatě nahradit sporné nalézací řízení o takové pohledávce.⁵³ Věřitelský insolvenční návrh také musí ve smyslu ust. § 103 odst. 2 InsZ obsahovat vylíčení okolností, které osvědčují úpadek, tedy uvedení nejen jmen věřitelů dlužníka, nýbrž také konkrétní údaje o pohledávkách těchto věřitelů.⁵⁴ S věřitelskými návrhy je přitom spojeno jejich zneužívání, a tedy problematika tzv. šikanózních insolvenčních návrhů. S ohledem na důsledky,⁵⁵ které insolvenční návrh zveřejněný v insolvenčním rejstříku může vyvolat, dochází k jejich zneužívání s cílem vyvolat nelegitimní tlak na dlužníka, či jako útok na konkurenci.⁵⁶ Na tuto skutečnost reagovala novela InsZ snažící se zabránit zneužívání věřitelských insolvenčních návrhů, která v ust. § 100a InsZ zavedla oprávnění insolvenčního soudu rozhodnout v případě důvodných pochybností o nezveřejnění věřitelského insolvenčního návrhu v insolvenčním rejstříku.

1.3.3 Úpadek jako ústřední institut insolvenčního řízení

---

⁵¹ MCBRYDE, W. W. a kol. *Principles of European insolvency law*. Deventer: Kluwer Legal Publishers, 2003, s. 627.

⁵² Blíže ust. § 42 odst. 4 OSŘ, § 103 InsZ.

⁵³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.4.2010, sp. zn. 29 NSČR 30/2009.

⁵⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21.12.2011, sp. zn. 29 NSČR 14/2011.

⁵⁵ Takové důsledky mohou spočívat například ve vypovězení kontokorentu bankou, okamžité splatnosti dluhů, zastavení dodávek zboží dodavateli, tlaku obchodních partnerů či vyvolání negativního obrazu u zákazníků. Negativní dopady zahájení insolvenčního řízení však mohou vyplývat přímo z účinků spojených dle InsZ se zahájením insolvenčního řízení, a to zejména z omezení nakládání s majetkovou podstatou.

⁵⁶ RICHTER, T. *Insolvenční právo*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 256.

Klíčovým pojmem insolvenčního řízení v ČR je úpadek dlužníka. Tento lze popsat jako situaci, při níž dlužník není schopen uspokojit své dluhy vlastními silami a jeho situaci lze proto řešit pouze prostředky insolvenčního práva. Jde tedy o stav, kdy má dlužník více věřitelů a není schopen po delší dobu hradit své peněžité dluhy.⁵⁷

Podle ust. § 3 odst. 1 InsZ se dlužník nachází v úpadku, jestliže má více věřitelů a peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a tyto dluhy není schopen plnit. Objektivním hlediskem úpadku je tedy skutečnost, že má dlužník více věřitelů po dobu delší 30 dnů po splatnosti. Subjektivním hlediskem pak je skutečnost, že tyto není schopen plnit. Tyto podmínky přitom musí být splněny kumulativně.

Z pohledu ekonomické reality dlužníků lze přitom říct, že téměř každý subjekt má v průběhu svojí existence či života současně nejméně dva věřitele.⁵⁸ Zároveň je častá existence dluhů po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti. Za klíčový faktor rozhodující o tom, zda se dlužník nachází v úpadku lze proto považovat právní domněnku schopnosti dlužníka plnit své peněžité dluhy.⁵⁹ Podle § 3 odst. 2 InsZ se má přitom za to, že dlužník není schopen plnit své dluhy, jestliže:

- a) zastavil platby podstatné části svých peněžitých dluhů, nebo
- b) je neplní po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti, nebo
- c) není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí, nebo
- d) nesplnil povinnost předložit seznamy uvedené v § 104 odst. 1 InsZ, kterou mu uložil insolvenční soud.⁶⁰

V ust. § 3 odst. 2 písm. a) až c) InsZ uvedené právní domněnky kladou důkazní povinnost na dlužníka. Je proto na něm, aby v insolvenčním návrhu uváděné tvrzení o svojí platební neschopnosti vyvrátil. Pokud však dlužník nevyvrátí některou z výše uvedených domněnek, je tím osvědčena jen skutečnost, že není schopen plnit své dluhy, nikoli další podmínky úpadku dlužníka, a tedy ani mimo jiné existence více věřitelů.⁶¹

---

⁵⁷ WINTEROVÁ, A.; MACKOVÁ, A. *Civilní právo procesní*, op. cit., s. 197.

⁵⁸ Nákupy na fakturu, dluhy z energií, nájmu atp.

⁵⁹ LANDA, M. *Ekonomika insolvenčního řízení*. 1. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2009, s. 45-46.

⁶⁰ Co do písmene d) se nejedná toliko o právní domněnku nýbrž o právní fikci.

⁶¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.10.2010, sp. zn. 29 NSČR 17/2009.

Procesní obranou dlužníka proti uvedeným domněnkám může být zejména skutečnost, že prokáže, že je věřitelem pohledávek, které lze reálně vymoci a jimiž lze uspokojit své dluhy. Tato skutečnost ostatně může být důvodem pro zamítnutí insolvenčního návrhu ve smyslu ust. § 143 odst. 3 InsZ. Dlužník také vyvrátí domněnku své platební neschopnosti v okamžiku, kdy osvědčí nebo prokáže schopnost uhradit všechny své splatné dluhy věřitelů, které má insolvenční soud za osvědčené.⁶² Naopak způsobitou obranou není námitka, že dlužník je věřitelem pohledávky, kterou nelze reálně vymoci,⁶³ popř. u domněnky dle písm. a) a b) skutečnost, že věřitelé nevedli výkon rozhodnutí či exekuci, neboť u těchto domněnek není podstatné, zda věřitelé k výkonu rozhodnutí či exekuci přistoupili.⁶⁴ Jedním z důsledků případného rozhodnutí o úpadku na základě uvedené právní domněnky je pak skutečnost, že tato právní domněnka platí i v případech, kdy InsZ váže vznik případných práv a povinností na stav úpadku dlužníka.⁶⁵

Úpadek dlužníka spočívající v platební neschopnosti přitom předpokládá objektivní neschopnost dlužníka plnit, nikoli neochotu⁶⁶ dlužníka plnit své dluhy.⁶⁷ Insolvenční soud tedy tuto otázku posuzuje nezávisle na tom, zda věřitelé již disponují exekučním titulem a mohou tak přistoupit k exekuci. Rozhodující je tedy skutečnost, zda by pohledávky vůbec vymoci mohli, kdyby exekučním titulem disponovali.⁶⁸

Vedle platební neschopnosti dlužníka InsZ chápe jako úpadek předlužení dlužníka, který je právnickou osobou nebo fyzickou osobou – podnikatelem. O předlužení jde přitom tehdy, má-li dlužník více věřitelů a souhrn jeho dluhů převyšuje hodnotu jeho majetku. Při stanovení hodnoty dlužníkova majetku se přihlíží také k další správě jeho majetku, případně k dalšímu provozování jeho obchodního závodu, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník bude moci ve správě majetku nebo v provozu obchodního závodu pokračovat. Současně InsZ vymezuje hrozící úpadek, v němž je dlužník tehdy, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých dluhů.⁶⁹

---

⁶² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1.3.2012, sp. zn. 29 NSČR 38/2010.

⁶³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2.12.2010, sp. zn. 29 NSČR 10/2009.

⁶⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12.12.2013, sp. zn. 29 NSČR 113/2013.

⁶⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29.4.2014, sp. zn. 29 ICdo 14/2012.

⁶⁶ Např. z důvodu, že dlužník považuje některé tvrzené pohledávky věřitelů za neoprávněné.

⁶⁷ Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 25.2.2009, sp. zn. KSPH 38 INS 4935/2008.

⁶⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12.12.2013, sp. zn. 29 NSČR 113/2013.

⁶⁹ KOZÁK, J. a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 4. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 12-16.

Existence dlužníkového úpadku je natolik důležitou skutečností, že jeho zjištění je ovládáno zásadou vyšetřovací a insolvenční soud je tedy povinen provést (avšak nikoli zjistit)⁷⁰ i jiné než účastníky řízení navržené důkazy. Procesní aktivita účastníků řízení je však s ohledem na závažné důsledky rozhodnutí o úpadku zcela namístě. Insolvenční soud je též současně oprávněn zamítnout insolvenční návrh věřitele – navrhovatele – v případě, že by dokazování sporných skutečností o jeho pohledávce ve své podstatě nahrazovalo sporné nalézací řízení o takové pohledávce.⁷¹ Úpadek dlužníka by tedy měl být v insolvenčním řízení osvědčen natolik, aby bylo bez pochybností zřejmé, že se dlužník v úpadku opravdu nachází. Nemělo by proto docházet k situacím, kdy bude prohlášen úpadek dlužníka na základě pohledávek, které budou v zásadě pohledávkami spornými a o nichž poté bude třeba vést incidenční spory. Insolvenční řízení a prokazování úpadku dlužníka by totiž ve své podstatě nemělo nahrazovat nalézací řízení týkající se sporné pohledávky navrhovatele a dlužníka. Přijetí opačného názoru je nepřípustné i s ohledem na možnosti zneužití insolvenčního řízení v ekonomickém boji konkurence a skutečnost, že insolvenční řízení a zejména pak rozhodnutí o úpadku je zcela zásadní zásah do ekonomického života subjektů.⁷²

1.3.4 Majetková podstata

Majetková podstata je jedním z ústředních pojmů insolvenčního řízení. Rozumí se jí majetek, který je určený k uspokojení dlužníkových věřitelů. Jde tedy o majetek dlužníka, ale může do něj po právu náležet i majetek jiných osob. Do majetkové podstaty dlužníka náleží v případě, že insolvenční návrh podal sám dlužník majetek, který dlužníkovi patřil k okamžiku, kdy nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení a majetek, který nabyl v průběhu insolvenčního řízení. V případě, že insolvenční návrh podal věřitel, náleží do majetkové podstaty majetek, který dlužníkovi patřil k okamžiku, kdy nastaly účinky předběžného opatření, kterým byla omezena dispozice dlužníka nakládat s jeho majetkem, majetek, který dlužníku patřil k okamžiku, kdy nastaly účinky rozhodnutí o úpadku a majetek, který dlužník nabyl v průběhu insolvenčního řízení poté, co nastaly účinky těchto rozhodnutí.⁷³

O tom, jaký majetek je zahrnut a patří do majetkové podstaty insolvenční správce vyhotovuje a eviduje soupis majetkové podstaty. Do majetkové podstaty přitom mmj. náleží

---

⁷⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.4.2010, sp. zn. 29 NSČR 30/2009.

⁷¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.4.2010, sp. zn. 29 NSČR 30/2009.

⁷² DADÁK, M. *Střet insolvenčního řízení s řízením nalézacím*, op. cit., s. 26

⁷³ WINTEROVÁ, A.; MACKOVÁ, A. *Civilní právo procesní*, op. cit., s. 245-248.

i spoluvlastnické podíly dlužníka a majetek ve společném jmění manželů. Naopak do něj nenáleží majetek blíže specifikovaný v ust. § 207 a 208 InsZ, a to zejména majetek, který nelze postihnout výkonem rozhodnutí nebo exekucí s tím, že majetek sloužící k podnikání však do majetkové podstaty patří. Majetek osob rozdílných od dlužníka náleží do majetkové podstaty, stanoví-li tak InsZ. Jde přitom zejména o plnění z neúčinných právních úkonů, na něž se pro účely zpeněžení pohlíží jako na majetek dlužníka.⁷⁴

Od okamžiku zápisu majetku do soupisu majetkové podstaty lze se sepsaným majetkem nakládat jen způsobem stanoveným InsZ, demonstrativní výčet nakládání blíže stanovuje ust. § 228 InsZ. Nakládat s majetkem zahrnutým do soupisu majetkové podstaty však může pouze osoba s dispozičním oprávněním. Touto osobou je ve vztahu k sepsanému majetku dlužník v době do rozhodnutí o úpadku, v době od rozhodnutí o úpadku do rozhodnutí o způsobu řešení úpadku a poté v době od povolení reorganizace a v době od povolení oddlužení, je-li oddlužení řešeno formou splátkového kalendáře. Dlužník však v takovém případě nemá podle § 409 odst. 2 InsZ dispoziční oprávnění k majetku, který slouží k zajištění. Je-li oddlužení řešeno zpeněžením majetkové podstaty, dispoziční oprávnění k majetku jsou od právní moci tohoto rozhodnutí rozdělena mezi dva subjekty. Insolvenční správce má podle ust. § 406 a § 408 InsZ dispoziční oprávnění k majetku ve stavu ke dni vydání rozhodnutí o schválení oddlužení. Dlužník má podle § 408 InsZ dispoziční oprávnění k majetku získanému po schválení oddlužení. Insolvenční správce je též osobou s dispozičním oprávněním v době od prohlášení konkursu. Dispoziční oprávnění mohou být dále omezena InsZ nebo rozhodnutím insolvenčního soudu v průběhu insolvenčního řízení.⁷⁵

1.3.5 Pohledávky v insolvenčním řízení

Co do možnosti uspokojení pohledávek v rámci insolvenčního řízení je důležité zejména jejich členění podle způsobu jejich uplatnění v insolvenčním řízení. První základní skupinu v insolvenčním řízení tvoří pohledávky, které je třeba uplatnit přihláškou. Takováto pohledávka musí mít InsZ stanovené náležitosti, musí být podána na předepsaném formuláři, musí obsahovat důvod vzniku a výši přihlašované pohledávky vyčíslenou v penězích.⁷⁶ Přihlášku pohledávky je možno podat u insolvenčního soudu již od zahájení insolvenčního řízení, a to do

---

⁷⁴ ŠEVČÍK, D.; ŠEBESTA, J. *Majetková podstata a její zpeněžení*. Bulletin advokacie. Praha: ČAK, 2012, č. 9, s. 34.

⁷⁵ HÁSOVÁ, J.; MORAVEC, T. *Insolvenční řízení*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 209-211.

⁷⁶ WINTEROVÁ, A.; MACKOVÁ, A. *Civilní právo procesní*, op. cit., s. 258-259.

doby uplynutí lhůty stanovené rozhodnutím o úpadku.⁷⁷ Tedy nejpozději do uplynutí lhůty stanovené rozhodnutím o úpadku ve lhůtě 2 měsíců podle § 136 odst. 2 písm. d) InsZ, případně ve lhůtě 30 dnů podle odst. 3 téhož ustanovení. Podání přihlášky má obdobně stejný vliv na promlčecí a prekluzivní lhůty jako podání žaloby.⁷⁸ Obdobně jako u žaloby je i přihláška do insolvenčního řízení ovládána dispoziční zásadou a věřitel ji může kdykoli v průběhu insolvenčního řízení vzít zpět, popř. její obsah za podmínek InsZ změnit.⁷⁹ Do insolvenčního řízení je přitom třeba přihlásit všechny pohledávky vůči dlužníkovi, které se jako takové kvalifikují. Přihlašují se tedy peněžité pohledávky jak splatné, tak nesplatné či pohledávky podmíněné. Za stejných podmínek se také přihlašují nepeněžité pohledávky vyjádřené v penězích. Přihlašují se také pohledávky zajištěné, přičemž věřitel se musí v přihlášce svého zajištění dovolat. Do insolvenčního řízení se též přihlašují pohledávky neurčité výše. Jak uvádí T. Richter,⁸⁰ za takovouto pohledávku lze považovat typicky pohledávku na náhradu škody z deliktů, a to předtím, než bylo pravomocně rozhodnuto o výši nároku poškozeného. Přihlášené pohledávky jsou přezkoumávány insolvenčním správcem, který má vůči věřiteli poučovací povinnost v případě, kdy v přihlášce shledá nedostatky. Insolvenční správce o přihlášených pohledávkách sestavuje seznam přihlášených pohledávek, který je zveřejňován v insolvenčním rejstříku. Pohledávky jsou poté přezkoumávány na tzv. přezkumném jednání. Přezkumné jednání je institutem insolvenčního řízení, které následuje povinně vždy po usnesení o úpadku poté, co uplyne lhůta k přihlašování pohledávek. Insolvenční správce může přihlášenou pohledávku uznat nebo ji může co do její existence, výše či pořadí popřít. Popřít pohledávku z těchto důvodů je však podle ust. § 192 odst. 1 InsZ umožněno také dlužníku a přihlášeným věřitelům. Účinky popření pohledávky jsou však rozdílné podle toho, zda pohledávku popírá insolvenční správce, věřitel či dlužník.⁸¹ V případě popření pohledávky je věřitel o popřené pohledávce oprávněn svým návrhem zahájit podle § 160 odst. 1 InsZ incidenční spor u insolvenčního soudu. Podle § 159 odst. 1 písm. a) InsZ jsou totiž incidenčním sporem výslovně právě spory o pravost, výši nebo pořadí přihlášených pohledávek. Podle výsledku přezkumného jednání insolvenční správce sestaví upravený seznam přihlášených pohledávek, který může být po skončení insolvenčního řízení v němž byl dlužníkův úpadek

---

⁷⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15.7.2008, sp.zn. 1 VSPH 101/2008.

⁷⁸ Srov. § 648 ObčZ, § 173 odst. 4 InsZ.

⁷⁹ RICHTER, T. *Insolvenční právo*, op. cit., s. 290-292.

⁸⁰ RICHTER, T. *Insolvenční právo*, op. cit., s. 288.

⁸¹ V podrobnostech srov. § 51 odst. 2, § 192 odst. 3, § 198, § 199, § 201, § 336 odst. 2 InsZ.

řešen konkursem, popř. oddlužením, podle § 312 odst. 4 InsZ, resp. § 416 odst. 6 InsZ, exekucním titulem.

Druhou skupinou jsou pohledávky za majetkovou podstatou, které představují skupinu pohledávek vzniklých buď po zahájení insolvenčního řízení, nebo po rozhodnutí o úpadku dlužníka. Taxativní výčet těchto pohledávek je uveden v ust. § 168 InsZ. Jejich uspokojení v plné výši je možné kdykoli v průběhu insolvenčního řízení od okamžiku, kdy rozhodnutí o úpadku nabude právní moci.⁸² Je tomu tak s ohledem na jejich povahu, neboť jejich účelem je zejména udržení hodnoty majetkové podstaty, případně její zhodnocení. Zvláštní postavení těchto pohledávek přitom vychází zejména z toho, že věřitelé by v opačném případě neměli žádnou motivaci poskytovat dlužníkovi v úpadku plnění.

Skupinou, která má obdobné postavení jako pohledávky za majetkovou podstatou a lze je tedy uspokojit kdykoli po právní moci rozhodnutí o úpadku, představují pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou. Na rozdíl od pohledávek za majetkovou podstatou mohou tyto pohledávky vznikat i před samotným zahájením insolvenčního řízení. Taxativní výčet těchto pohledávek je uveden v ust. § 169 odst. 1 InsZ.⁸³ Smyslem těchto pohledávek je poskytnout ochranu, resp. privilegované postavení, věřitelům pohledávek ze specifických titulů. Jedná se tedy mmj. o pohledávky z pracovněprávních nároků zaměstnance, náhrady škody způsobené na zdraví či výživného ze zákona. Tyto pohledávky se uspokojují kdykoli po rozhodnutí o úpadku dlužníka.

Věřitelé, kteří mají pohledávky za majetkovou podstatou nebo pohledávky jim naroveň postavené, své pohledávky neuplatňují v insolvenčním řízení přihláškou jako ostatní věřitelé, ale uplatňují je u osoby s dispozičním oprávněním k majetkové podstatě. Není-li osobou s dispozičním oprávněním insolvenční správce, je třeba, aby jej současně věřitel o uplatnění pohledávky informoval.⁸⁴

Další skupinou jsou pohledávky, na které se ex lege hledí jako na přihlášené. Jedná se o pohledávky, u kterých se uplatňuje tzv. fikce řádného přihlášení ve smyslu ust. § 165 odst. 2 InsZ. Tyto pohledávky se mohou v řízení objevit kdykoli, tedy i po uplynutí lhůty k přihlašování pohledávek.⁸⁵ Mezi tyto pohledávky lze například zařadit pohledávku manžela

---

⁸² ŠÍNOVÁ, R. a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části V. OSŘ*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2015, s. 215-217.

⁸³ ŠÍNOVÁ, R. a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části V. OSŘ, op. cit.*, s. 217-218.

⁸⁴ KOZÁK, J. a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 4. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 846-848.

⁸⁵ HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon: komentář, op. cit.*, s. 670.

dlužníka z vypořádání společného jmění manželů v případě, kdy je na dlužníka prohlášen konkurs nebo pohledávku ze vzájemného plnění, bylo-li toto plnění provedeno na základě neúčinného právního úkonu ve smyslu ust. § 237 odst. 4 InsZ.

Poslední skupinou jsou pohledávky vyloučené z uspokojení v insolvenčním řízení. Oproti předchozím kategoriím pohledávek není jejich společným rysem skutečnost, jakým způsobem se v insolvenčním řízení uplatňují, nýbrž skutečnost, že nemohou být v insolvenčním řízení vůbec uspokojeny, ačkoli by v nalézacím řízení být přiznány mohly a stejně tak by mohly být vymáhány v exekučním řízení.

Podle aktuální soudní judikatury⁸⁶ jsou z uspokojení v insolvenčním řízení vedle pohledávek vypočtených v § 170 InsZ a přihlášených pohledávek, k nimž se v důsledku později⁸⁷ nastalých skutečností nepřihlíží, vyloučeny i pohledávky, které věřitel, jemuž InsZ předepisuje uplatnění pohledávky vůči dlužníku podáním přihlášky, nepřihlásil v průběhu insolvenčního řízení vůbec, nebo pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim na roveň postavené, které věřitel neuplatnil v průběhu insolvenčního řízení postupem dle § 203 InsZ, a pohledávky, které vznikly až po rozhodnutí o úpadku respektive po uplynutí propadné lhůty vymezené rozhodnutím o úpadku k přihlášení pohledávek, a které zároveň nejsou zahrnuty v taxativním výčtu pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek postavených jim na roveň, obsaženém v § 168 a § 169 InsZ. Vyloučení z uspokojení ovšem neznamená, že pohledávka zaniká, takováto pohledávka pouze není v insolvenčním řízení uspokojována. Vyloučené pohledávky je tedy možné rozdělit do čtyř kategorií:

- 1) pohledávky výslovně vyloučené ust. § 170 odst. 1 InsZ,⁸⁸
- 2) pohledávky, které byly věřitelem přihlášeny, nicméně se k nim z důvodu později nastalých skutečností nepřihlíží,⁸⁹
- 3) pohledávky, neuplatněné z faktických důvodů,⁹⁰

---

⁸⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.11.2011, sp. zn. 29 NSČR 16/2011.

⁸⁷ Poté, co nastaly účinky přihlášení.

⁸⁸ Mmj. úroky, úroky z prodlení, pohledávky z darovacích smluv, smluvní pokuty pokud jejich právo vzniklo až po rozhodnutí o úpadku, náklady účastníků vzniklé s účastí v insolvenčním řízení.

⁸⁹ a) pozdní podání přihlášky insolvenčnímu soudu, b) nedoplnění přihlášky či nenapravení vad přihlášek, c) popření nevykonatelné pohledávky insolvenčním správcem, pokud nebyla podána řádně a včas určovací žaloba, nebo d) zjištění skutečné výše pohledávky v rozsahu menším než 50 % skutečně přihlášené částky.

⁹⁰ Tj. pohledávky přihlašované, které nebyly do insolvenčního řízení vůbec přihlášeny, popř. pohledávky za majetkovou podstatou, které nebyly uplatněny vůči insolvenčnímu správci.

- 4) pohledávky, které vznikly po uplynutí lhůty k přihlašování pohledávek, a které zároveň nejsou zahrnuty v taxativních výčtech pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek postavených jim na roveň.

2 Vybrané ekonomické aspekty

2.1 Úpadek podnikatele řečí finanční teorie

Úpadek podnikatele je jak právní, tak především také ekonomická kategorie, která má určité další společenské, osobní či jiné konsekvence. Jeho příčiny je nutné hledat primárně v ekonomické situaci podnikatele a jeho vývoji. Insolvenční řízení je pak třeba vnímat jako procesní postup řešení krize podnikatele. Úpadek znamená, že podnikatel nezvládl vyřešit krizi mimoinsolvenčním způsobem.⁹¹ Úpadek podnikatele může být důsledkem tří typů krizí. Tyto krize přitom mohou nastat v důsledku jak vnitřních příčin, tak příčin vnějších.⁹² První z těchto krizí je krize ekonomická, která nastává v situaci, kdy je hodnota aktiv podnikatele záporná. Z hlediska finančního ocenění by tedy podnikatel měl ukončit svoji činnost. Z pohledu insolvenčního práva by tedy mělo dojít k prodeji majetku k jeho efektivnějšímu využití, popřípadě k prodeji obchodního závodu jako celku v případě, kdy zájemce umí obchodní závod jako celek řídit a využít lépe. Druhou krizí je krize finanční, která nastává v případě, kdy čistá současná hodnota očekávaných peněžních toků generovaných majetkem přesahuje současnou hodnotu těchto peněžních toků. Finanční krize tedy na rozdíl od krize ekonomické souvisí s kapitálovou strukturou, resp. s množstvím dluhu v její bilanci. V takovém případě je vhodným řešením restrukturalizace kapitálové struktury se zachováním současného majetku v rukou podnikatele. Třetí krizí je krize likvidity. V tomto případě se navenek projevují symptomy úpadku i přesto, že čistá současná hodnota očekávaných peněžních toků generovaných majetkem přesahuje výši dluhů. K této situaci dochází tehdy, když finanční systém selže ve své roli poskytování likvidity solventním dlužníkům. Z pohledu insolvenčního práva však podnikatel v úpadku není a společensky efektivním řešením by mělo být odložení splatnosti nebo infúze likvidity. Pokud k tomuto řešení nedojde, může být i tak nutno vést insolvenční řízení.⁹³

2.2 Bankrotní a bonitní modely jako indikátor úpadku podnikatele

Jak vyplývá z předchozí kapitoly, úpadek jako takový je znakem kritické situace a krize podnikatele. Existence podnikatele může být ohrožena z několika důvodů, jakými jsou např.

---

⁹¹ SCHONFELD, J. Ekonomický pohled na definici úpadku korporace. *Bulletin advokacie*. Praha: ČAK, 2017, č. 6, s. 51-52.

⁹² LANDA, M. *Ekonomika insolvenčního řízení*, op. cit., s. 56.

⁹³ RICHTER, T. *Insolvenční právo*, op. cit., s. 91-92.

platební neschopnost, předluženost, snižování vlastního kapitálu, vážnoucí odbyt, vysoké náklady atd. Proti těmto problémům je nejlepším obranou finanční zdraví obchodního závodu. V případě, že je finanční zdraví narušeno některým z uvedených faktorů, dostává se podnikatel do finanční tísně. Ta může přerůst do krize a následovat může až úpadek.⁹⁴ Rozbor finanční situace je proto nezbytný pro odhalení potenciálních rizik krizové situace a úpadku a to jak z pohledu věřitelů, kteří zvažují vstup do obchodního vztahu se svým partnerem, tak z pohledu dlužníka, který tímto způsobem sleduje svoji stabilitu či jiné důležité hodnoty, jako je rentabilita, zadluženost či likvidita. Základním zdrojem indikátorů zdraví společnosti jsou metody finanční analýzy.

Finanční analýzou se rozumí systematický rozbor, který při vyhodnocování celkové ekonomické situace podnikatele využívá finanční ukazatele, které jsou dostupné z účetních výkazů. Finanční analýza tedy zahrnuje celkové hodnocení finančních podmínek v minulosti a současnosti, a zároveň předvídá možné podmínky v příštích letech.⁹⁵ Finanční analýza je tedy nástrojem, který dovoluje z běžně dostupných veřejných informací získat informace další, které by byly bez finanční analýzy nedostupné.⁹⁶

Poměrové ukazatele jsou považovány za základní nástroje finanční analýzy. Jedná se o nejrozšířenější metodu pro hodnocení finančního zdraví. Analýza poměrových ukazatelů vzniká podílem dvou či více absolutních ukazatelů z finančních výkazů. Nejčastěji z rozvahy a výkazu zisku a ztrát, popř. z cash flow. Aby měl vypočtený ukazatel určitou vypovídající schopnost, je důležitá vzájemná souvislost mezi ukazateli.⁹⁷

K predikaci finančních potíží, ke zjištění a včasnému varování před případným ohrožením finančního zdraví, tedy před možným předlužením nebo platební neschopností a hrozícím úpadkem ovšem slouží více komplexní modely – bonitní a bankrotní modely, které lze považovat za vyspělejší fázi finanční analýzy. Rozdíly mezi bankrotními a bonitními modely jsou v účelu, ke kterému byly vytvořeny a v datech, ze kterých vycházejí. Modely jsou zpravidla

---

⁹⁴ SYNEK, M. a kol. *Manažerská ekonomika*. 5. vyd. Praha: Grada, 2011. s. 437.

⁹⁵ RŮČKOVÁ, P. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 6. vyd. Praha: Grada Publishing, 2019, s. 9-10.

⁹⁶ KALOUDA, F. *Finanční analýza a řízení podniku*. 3. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017, s. 57.

⁹⁷ RŮČKOVÁ, P. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. op. cit., s. 44-45.

schopny přiřadit výsledný hodnotící koeficient, díky kterému je možné diagnostikovat finanční situaci podnikatele a určit, zda se u podnikatele jedná o situaci dobrou nebo špatnou.⁹⁸

V praxi existuje celá řada bonitních a bankrotních modelů. Používají se jak modely univerzální, umožňující zjištění finanční situace a rizika bankrotu u jakéhokoli obchodního závodu, tak modely, které jsou zaměřeny na specifická odvětví či modely přizpůsobené podmínkám konkrétní ekonomiky.

Z pohledu předpovídání úpadku podnikatele pro platební neschopnost by se dle M. Landy měly při finanční analýze používat zejména ukazatele zaměřené na hodnocení likvidity, a to zejména:

- čistý pracovní kapitál
- poměrové ukazatele likvidity (peněžní, pohotové, běžné likvidity)
- komplexní ukazatele (Z-Score, Index IN 95)⁹⁹

Předpovídání úpadku podnikatele pro předlužení by mělo vycházet ze zkoumání tří oblastí hospodaření vyplývajících z klasické bilanční rovnice, kterými jsou majetková struktura, kapitálová struktura a efektivnost využití majetku, vlastního a cizího kapitálu. Předlužení lze totiž podle M. Landy formulovat jako nedostatek vlastního kapitálu či neefektivní využívání kapitálu a k měření lze tedy použít zejména:

- rozdílový ukazatel účetní hodnoty vlastního kapitálu
- poměrový ukazatel zadluženosti
- specifické komplexní ukazatele tvorby ekonomické hodnoty (MVA, EVA, Index IN 99).¹⁰⁰

Osobně se přitom domnívám, že v případě diagnostiky podnikatele, u kterého jsou k dispozici dostatečná finanční a účetní data, je velmi snadné a nenáročné vypočítat hodnoty požadované finanční analýzou a bankrotními a bonitními modely. Samotné posouzení bonity podnikatele a predikce finančních potíží a hrozícího úpadku však nemusí být s ohledem na nutnost správné interpretace výsledků a zohlednění mimo finančních aspektů vždy jednoduché.

---

⁹⁸ RŮČKOVÁ, P. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. op. cit., s. 80-81

⁹⁹ LANDA, M. *Ekonomika insolvenčního řízení*, op. cit., s. 61-67.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 68-72.

2.3 Ekonomické důsledky exekuce a úpadku

V současné společnosti představují exekuce či úpadky problém, který se odráží v mnoha rovinách. Platební neschopnost dlužníka a neschopnost hradit dluhy ovlivňuje život či existenci osob jak v oblasti psychologické, tak sociální i ekonomické. Jak již bylo uvedeno výše, s předlužeností, zejména fyzických osob a bezvýchodností jejich situace jsou spojeny negativní externality vyplývající z demotivace dlužníků vyvíjet legální ekonomickou činnost a také z jejich přechodu do ekonomické „šedé“ zóny.¹⁰¹ Negativní externality jsou však také spojeny se situací, kdy dlužník setrvává v legálním zaměstnání, neboť tato skutečnost zvyšuje administrativní náklady zaměstnavatelů, které jsou se situací dlužníka – zaměstnance – spojeny. Zaměstnavatel je nucen komunikovat s exekutorskými úřady či insolvenčními správci, je ale také například povinen provádět a příslušné osobě zasílat srážky ze mzdy dlužníka. S bezvýchodnou situací dlužníků jsou také spojeny další náklady zaměstnavatelů spočívající například v nákladech na výběr zaměstnanců, kdy množství uchazečů o zaměstnání nemá s ohledem na svoji situaci reálný zájem být na nabízené pozici skutečně zaměstnán, čímž se navyšují náklady výběrového řízení.

Z makroekonomického pohledu je s exekucemi či úpadky spojeno zejména ovlivňování makroekonomických veličin jako je nezaměstnanost, spotřeba, úspory, inflace, státní dluh či velikost hrubého domácího produktu.¹⁰² Exekuce a úpadky nejenže snižují výši výdajů domácností, ale mění i jejich strukturu, především od statků dlouhodobé spotřeby k statkům krátkodobé spotřeby. U podnikatelů předlužení zaměstnanců snižuje výrobní kapacity, kdy dlužníci nemají motivaci k práci, jejich produktivita je nižší, což ovlivňuje rozdíl příjmů ze zaměstnance a nákladů na něj. Neochota dlužníků být legálně zaměstnán také vede k problémům s obsazováním nabízených pracovních pozic. Tato omezení nejenže limitují schopnost podnikatele dostát stávajícím objemům produkce, ale i znemožňuje její růst, či expanzi na další trhy a rozvoj společnosti obecně. Nedochází tak k využití potenciálu ekonomiky.¹⁰³ Vliv předlužení se také promítá do míry nezaměstnanosti,¹⁰⁴ kdy osoby které opustili zaměstnání z důvodu ztráty motivace, zvyšují míru nezaměstnanosti a současně

---

¹⁰¹ K náhledu na problematiku dluhové pasti, vícečetných exekucí a přechodu do šedé zóny blíže. NĚMEC, P. Exekuce? Větší problém než jste si mysleli. Neovlivní.cz [online]. publ. 13.3.2019 [cit. 15.3.2019].

¹⁰² AUGUSTÍN, L. Historické, právní a makroekonomické aspekty úpadků firem. *Business & IT*. [online], 1/2013, Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta mezinárodních vztahů, [cit. 13.3.2019].

¹⁰³ JUŘENA, J., Vybrané ekonomické aspekty insolvenčního práva. *Dny práva* [online], 2010, Masarykova Univerzita, Právnická fakulta, [cit. 13.3.2019].

¹⁰⁴ AUGUSTÍN, L. Historické, právní a makroekonomické aspekty úpadků firem, op. cit.

zatěžují sociální systém země. Dochází tedy jednak ke zvýšení velikosti transferů, ale také ke snížení daňových příjmů v důsledku nerealizované práce či spotřeby.¹⁰⁵

2.4 Účetní aspekty pohledávek v exekučním a insolvenčním řízení

Pohledávky jako součást účetnictví nebo daňové evidence věřitele i dlužníka, musí být pravidelně sledovány. Tuto fázi správy pohledávek lze považovat zejména za tzv. předsoudní fázi správy pohledávek.¹⁰⁶ Aby věřitel mohl využít prostředků k vymožení svého nároku, musí mít evidenci nezbytných dokumentů a listin. Obdobně i dlužník, který vstupuje do úpadku, má ve svých aktivech zahrnuté pohledávky, a to nejčastěji po splatnosti, jež byly zpravidla jedním z faktorů, které jej přivedly k úpadku.¹⁰⁷ Tyto pohledávky mohou být osobou s dispozičním oprávněním v průběhu insolvenčního řízení vymáhány, když vymožené plnění se stává součástí majetkové podstaty. Obdobně tyto pohledávky mohou být postiženy v rámci exekuce. Z takto vymožených pohledávek je proto možno v rámci exekučního či insolvenčního řízení uspokojovat věřitele. I z těchto důvodů je nezbytné vést řádnou evidenci pohledávek tak, aby bylo zřejmé, jaká je výše pohledávky, či co je jejím předmětem, kdo je dlužníkem, jaká je splatnost pohledávky a jaký má být způsob její úhrady.

2.4.1 Oceňování pohledávek

Oceňování pohledávek je jedním z nezbytných kroků řádné evidence pohledávek. Problematika oceňování je upravena v § 24 a násl. ZoÚ. Při oceňování pohledávek platí tato pravidla:

- při vzniku se oceňuje jmenovitou hodnotou,
- při nabytí za úplatu nebo vkladem se oceňuje pořizovací cenou,
- při vyjádření v cizí měně v přepočtu kurzem ČNB platným pro účetní jednotku ke dni uskutečnění účetního případu nebo ke dni, kdy se sestavuje účetní závěrka.¹⁰⁸

Pohledávky se přitom oceňují třemi způsoby:

1. Pořizovací cenou, kterou se oceňují pohledávky nabyté za úplatu nebo vkladem. Součástí pořizovací ceny jsou také přímé náklady, které s pořízením souvisejí.

---

¹⁰⁵ JUŘENA, J., Vybrané ekonomické aspekty insolvenčního práva, op. cit.

¹⁰⁶ PERTHEN, E. *Správa a vymáhání pohledávek v praxi*, op. cit., s. 27.

¹⁰⁷ BAŘINOVÁ, D.; VOŽŇÁKOVÁ, I. *Pohledávky: právně, daňově, účetně*, op. cit., s. 436-440.

¹⁰⁸ RYNEŠ, P. *Podvojný účetnictví a účetní závěrka: průvodce podvojným účetnictvím k 1.1.2017*. 17. vyd. Olomouc: Anag, 2017, s. 178.-179.

2. Jmenovitou hodnotou v době vzniku pohledávky.

3. Reálnou hodnotou ke dni roční účetní závěrky, která je dle mezinárodních účetních standardů IAS definována jako částka, za kterou by se pohledávka mohla prodat mezi znalými a ochotnými stranami při transakcích za obvyklých podmínek.¹⁰⁹

2.4.2 Opravné položky

Opravná položka k pohledávce představuje nepřímé a dočasné snížení hodnoty pohledávky v důsledku rizika ztrát s cílem vyjádřit věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví. U pohledávek se riziko vztahuje k možnosti, že pohledávka nebude zcela nebo zčásti uhrazena a bude ji tedy třeba v budoucnu odepsat na vrub nákladů.¹¹⁰ Zákonná opravná položka může být tvořena pouze k nepromlčeným pohledávkám. Zákon umožňuje subjektům v taxativně vymezených případech využít návratné nepřímé snížení hodnoty pohledávky právě pomocí opravné položky.¹¹¹ Vlastní-li tedy věřitel pohledávku, která se jeví jako nedobytná, a to například v situaci, kdy pohledávka vůči dlužníku dočasně ztratí hodnotu, například v důsledku zahájeného insolvenčního nebo exekučního řízení, může věřitel tvořit opravné položky dvojím způsobem. Účetním, který je povinný, nebo daňovým, který je dobrovolný. Účetní opravná položka má za cíl korigovat hodnotu aktiva podle její reálné hodnoty. Daňový postup při tvorbě opravné položky sleduje čistě fiskální cíle, tj. stanovit přísné podmínky a mantinely pro zahrnování nákladů z tvorby opravné položky do daňového základu.¹¹² Účetní opravné položky jsou podle § 25 odst. 1 písm. v) ZDP daňově neuznatelné. Účetní jednotka tyto opravné položky vytváří individuálně pro vyjádření bonity pohledávky při zachování věrného a pravdivého obrazu účetnictví. Daňové opravné položky jsou daňově uznatelné. Možnosti jejich vytvoření jsou proto zákonem omezeny. Z pohledu daňového je podle zákona ZRE vytvoření opravné položky možné:

a) k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení,¹¹³

b) k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994, když od konce sjednané doby lhůty splatnosti pohledávky do 200 000 Kč uplynulo více než 1.) 18 měsíců, až do výše 50 %

¹⁰⁹ BAŘINOVÁ, D.; VOZŇÁKOVÁ, I. *Pohledávky: právně, daňově, účetně*, op. cit., s. 71-73.

¹¹⁰ LANDA, M., *Ekonomika insolvenčního řízení*, op. cit., s. 116.

¹¹¹ BAŘINOVÁ, D.; VOZŇÁKOVÁ, I. *Pohledávky: právně, daňově, účetně*, op. cit., s. 74-76.

¹¹² RYNEŠ, P. *Podvojně účetnictví a účetní závěrka: průvodce podvojným účetnictvím k 1.1.2017*. 17. op. cit., s. 185-186

¹¹³ Podmínkou daňové uznatelnosti je podle § 24 odst. 2 písm. y) ZDP přihlášení pohledávky řádně a včas do insolvenčního řízení.

neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky, nebo 2.) 36 měsíců, až do výše 100 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,

c) k nepromlčeným pohledávkám s hodnotou do 30 000 Kč až do výše 100 % její neuhrazené rozvahové hodnoty bez příslušenství,

d) k pohledávkám z titulu ručení za celní dluh jen do výše hodnoty pohledávky odpovídající provedené úhradě celního dluhu.

Zákon současně v ust. § 2 odst. 2 ZRE taxativně stanovuje pohledávky, jejichž daňová uznatelnost je výslovně vyloučena.

2.4.3 Odepisování pohledávek

Odpis pohledávky představuje přímé a trvalé snížení hodnoty pohledávky s promítnutím odepsané částky do nákladů. Tento krok je nevratný, nelze již počítat s tím, že by se částečně odepsaná pohledávka na aktivním účtu vrátila do původní hodnoty. Odpis může být daňově uznatelný nebo neuznatelný. Daňově neuznatelným (účetním) odpisem pohledávek je odpis těch pohledávek, u nichž je zřejmé, že náklady na její vymáhání přesáhnou její výtěžek.¹¹⁴ Daňově uznatelný odpis je možný pouze v případě, že o pohledávce bylo při jejím vzniku účtováno do výnosu a tento výnos nebyl osvobozen od daně s tím, že současně je možné uplatňovat opravné položky podle ZRE nebo se jedná o pohledávku pouze proto, že od její splatnosti uplynulo méně než 18 měsíců, nebo o pohledávku nabytou postoupením, i když se jedná o pohledávku se jmenovitou hodnotou v okamžiku vzniku vyšší než 200 000 Kč, ohledně které nebylo zahájeno rozhodčí řízení, soudní řízení nebo správní řízení, a to podle § 24 odst. 2 písm. y) ZDP mmj. za dlužníkem:

a) u něhož soud zrušil konkurs proto, že majetek dlužníka je zcela nepostačující, a pohledávka byla poplatníkem přihlášena u insolvenčního soudu a měla být vypořádána z majetkové podstaty,

b) který je v úpadku nebo jemuž úpadek hrozí na základě výsledků insolvenčního řízení,

c) na jehož majetek, ke kterému se daná pohledávka váže, je uplatňována veřejná dražba, a to na základě výsledků této dražby,

---

¹¹⁴ BAŘINOVÁ, D.; VOZŇÁKOVÁ, I. *Pohledávky: právně, daňově, účetně*, op. cit., s. 78-82.

d) jehož majetek, ke kterému se daná pohledávka váže, je postižen exekucí, a to na základě výsledků provedení této exekuce.¹¹⁵

V praxi se lze často setkat s názory, kterými je zpochybňována důvodnost vymáhání pohledávek v nalézacím, exekučním či insolvenčním řízení u dlužníků, kteří jsou zadlužení natolik, že je již předem zjevné, že vymáhaná pohledávka nebude nikdy uspokojena. Takto je tomu zejména u dlužníků v mnohačetných exekucích, kdy zahajování nalézacích či exekučních řízení na první pohled pozbývá smysl, neboť dojde pouze ke zbytečnému navyšování nákladů věřitele a nákladů státu či soudního exekutora. Vzhledem k výše uvedenému se však domnívám, že právě daňová uznatelnost a možnost daňového odpisu řádně vymáhaných, avšak i přesto neuspokojených pohledávek je primárním motivem, který vede věřitele k vymáhání těchto neuspokojitelných pohledávek. Z pohledu věřitele, který vede účetnictví, a který pohledávku dříve zaúčtoval do svých výnosů, je z důvodu daňové uznatelnosti a možnosti snížení daňového základu, vymáhání takovýchto pohledávek podle mne zcela důvodné.

2.4.4 Kreativní účetnictví a úpadek dlužník

Jak bylo možno vyzorovat již v kapitole 2.2, účetní výkazy a účetnictví jsou zásadním zdrojem informací pro rozhodování jak věřitelů, tak dlužníků. Obraz reality je zobrazen v účetnictví, které představuje zrcadlo situace účetní jednotky.¹¹⁶ Věrnost tohoto obrazu je nezbytná zejména v okamžiku, kdy se daná účetní jednotka dostává do nepříznivého či krizového ekonomického vývoje. Z kapitoly 2.2 je zřejmé, že existují ekonomické modely a postupy pro předpovídání a určení hrozícího úpadku, či úpadku již nastalého. Pro další postup a rozhodování o způsobu řešení nepříznivé ekonomické situace, či pro zjištění povinnosti dostát řádně a včas povinnostem stanoveným InsZ je nezbytné skutečně pravdivé vyhodnocení a včasné hledání konstruktivního řešení, které může například spočívat také v časném vyhlášení moratoria či včasné tvorbě reorganizačního plánu.

Jedním z problematických aspektů této situace je skutečnost, že dlužník neurčí správně faktický moment úpadku, ať už z nedbalosti či účelově, a to zejména s ohledem na dostupnost a vypovídací schopnost jeho účetních výkazů. V praxi se totiž lze setkat se situací, kdy dlužník zkresluje své účetnictví do podoby požadované pro dosažení cíle, a to jak za účelem zakrytí

---

¹¹⁵ RYNEŠ, P. *Podvojně účetnictví a účetní závěrka: průvodce podvojným účetnictvím k 1.1.2017*. 17. op. cit., s. 194-195.

¹¹⁶ DRÁBKOVÁ, Z. *Kreativní účetnictví a účetní podvody: řízení rizika účetních chyb a podvodů*. 1. Vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 19.

páchání trestné činnosti, tak i pro dlouhodobé a systematické zlepšování a nadhodnocování svých hospodářských výsledků. Zvláště v krizové situaci podnikatele existují důvody a motivace pro manipulaci s účetními informacemi a mnoho cílů zneužívání účetnictví. Dlužník například může zvolit tento postup jako cestu k oddálení rozhodnutí o úpadku či vyvedení zbývajícího majetku na třetí osobu.

Dlužník proto může aplikovat různé metody tzv. kreativního účetnictví, spočívající například ve formě manipulace při oceňování aktiv, tvorby rezerv, opravných položek a načasování operací, přes stupeň významného narušení věrného obrazu účetnictví hrubě zkreslujícími údaji až po podvodné účetnictví, kdy společnost zcela záměrně opomíjí či neuvádí pravdivé údaje či vytváří nové dodatečné ve skutečnosti neexistující údaje.¹¹⁷ Důvodem použití těchto praktik může být často snaha o oddálení řešení situace, o udržení pozic co nejdéle, ale také snaha ovlivnit výši majetku dlužníka například formou vyvedení majetku a podobně. Často může ke kreativnímu účetnictví vést bezvýchodnost situace a snaha zvrátit situaci získáním dodatečného času k jejímu řešení. V konečném důsledku kreativní účetnictví mnohdy znemožňuje pravdivé a objektivní posouzení situace dlužníka, když je tímto způsobem narušen věrný a pravdivý obraz účetnictví.¹¹⁸

2.5 Ekonomické aspekty teritoriality soudních exekutorů

Pojmem teritorialita soudního exekutora lze rozumět situaci, ve které místně příslušný soudní exekutor dostává rovnoměrně přiděleny případy od místně příslušného soudu. Věřitel tedy v takové situaci nemá možnost zvolit si k vymáhání pohledávky libovolný exekutorský úřad.¹¹⁹ Dosavadní snahy o zavedení teritoriality soudních exekutorů nebyly úspěšné, neboť z důvodu ochrany volného trhu převážily názory, podle nichž vyšší konkurence bude mít blahodárný vliv na řádný výkon exekuce.¹²⁰

V současnosti je teritorialita soudních exekutorů v odborné veřejnosti aktuálním tématem. Diskuze vychází ze samé podstaty chápání koncepce soudních exekutorů – je soudní exekutor

---

¹¹⁷ DRÁBKOVÁ, Z. Metody kreativního účetnictví v podmínkách českých účetních předpisů. *INPROFORUM 2011: Global Economic Crisis Regional Impacts*, České Budějovice, 2011, s. 97-102.

¹¹⁸ DRÁBKOVÁ, Z. *Kreativní účetnictví a účetní podvody: řízení rizika účetních chyb a podvodů*. op. cit., s. 133

¹¹⁹ SMRČKA, L., PLAČEK, J. Vliv teritoriality soudních exekutorů na vymahatelnost pohledávek, na délku vymáhání a na další parametry exekučního řízení, návrhy alternativních legislativních řešení. [online].[cit. 13.3.2019].

¹²⁰ KORBEL, F, PRUDÍKOVÁ, D. Velké změny exekučního práva od 1. ledna 2013. *Právní rozhledy*. Praha: C.H. Beck, 2013, č. 1, s. 11.

prodlouženou rukou soudu a měla by na něj platit obdobná pravidla, nebo je specifickým podnikatelem, jehož základním předmětem je vymáhání nároků věřitelů, a měla by platit pravidla výběru zohledňující ekonomické zájmy věřitelů?¹²¹ Řešení této otázky lze hledat nejen v rovině společenské, politické, či právní, ale i v rovině ekonomické. Výzkumem ekonomických otázek souvisejících s teritorialitou exekutorů se zabývala zejména studie L. Smrčky a J. Plačka.¹²² Obecný problém tohoto řešení však vyplývá z nedostatku podkladových dat.¹²³

Teritorialita soudních exekutorů je obecně podporována a prosazována zejména ze strany Exekutorské komory České republiky či soudních exekutorů.¹²⁴ Podle autorů výše uvedené studie je tlak na zavedení teritoriality spíše formou vzájemného ekonomického boje vedeného mezi soudními exekutory prostřednictvím jiných mechanismů, než je soutěž při vymáhání pohledávek. Podle závěrů této studie je přitom jednoznačně prokazatelné, že by zavedení teritoriality vedlo ke snížení vymahatelnosti pohledávek věřitelů. Tento závěr však podle mne nelze, právě s ohledem na nedostatečná data a podklady, ze kterých studie vycházela, bez dalšího nekriticky přijmout za správný. Na problematiku závěrů této studie ostatně poukazuje například V. Smejkal.¹²⁵

Co do dílčích závěrů uvedených v této studii však podle mne lze s autory souhlasit do té míry, že podpora ze strany Exekutorské komory či soudních exekutorů je irelevantní, neboť platí, že většinové rozhodnutí tohoto orgánu nebude vyjadřovat preference věřitelů nebo preference sociální či politické, ale preference samotných exekutorů. Dojde tedy k podpoře takového řešení, které bude z hlediska exekutorů kombinovat v optimálním poměru výnos a míru rizika a bude se tedy z ekonomického hlediska jednat o řešení pro tuto skupinu nejvýhodnější.

---

¹²¹ HAVLÍČEK, K. *Moderní exekuce: (cesta zodpovědného vymáhání) : sborník z odborných akcí Pražského právníckého podzimu*. 1. vyd. Praha: HBT, 2016. s. 78

¹²² SMRČKA, L., PLAČEK, J. Vliv teritoriality soudních exekutorů na vymahatelnost pohledávek, na délku vymáhání a na další parametry exekučního řízení, návrhy alternativních legislativních řešení. op. cit.

¹²³ SMRČKA, L. Teritorialita soudních exekutorů jako ekonomická otázka In: HAVLÍČEK, K. *Moderní exekuce: (cesta zodpovědného vymáhání) : sborník z odborných akcí Pražského právníckého podzimu*. op. cit., s. 94.

¹²⁴ Srov. například Platformu za teritorialitu soudních exekutorů, která sdružuje skupinu soudních exekutorů. Viz. Platforma za teritorialitu exekutorů [online]. [cit. 15.3.2019]. Dostupné z: <https://teritorialita.webnode.cz/onas/>

¹²⁵ SMEJKAL, V. Odborné vyjádření k dokumentu: Smrčka, L., Plaček, J. Vliv teritoriality soudních exekutorů na vymahatelnost pohledávek, na délku vymáhání a na další parametry exekučního řízení, návrhy alternativních legislativních řešení. Exekutorská komora ČR [online]. 25.7.2015 [cit. 13.3.2019].

Co do pozitivních dopadů případného zavedení teritoriality soudních exekutorů lze přitom poukázat zejména na následující:

1. Díky snížení počtu exekutorských úřadů spojeném se zavedením teritoriality lze předpokládat snížení fixních nákladů a značným úsporám z rozsahu. Bylo by proto možné požadovat snížení nákladů ze strany exekutorských úřadů a bylo by proto možné uvažovat o poklesu odměny soudních exekutorů.¹²⁶
2. Výkon exekuční činnosti by nebyl pouze podnikatelskou činností, ale mohl by být sociálně a společensky citlivější.
3. Výkon profese soudního exekutora by byl lépe kontrolován (resp. dohlížen).
4. Nastala by úspora nákladů exekuce s ohledem na snížení vzdáleností, cestovného, pronájmu skladů při mobiliární exekuci v místě bydliště dlužníka atp.

Negativa zavedení teritoriality soudních exekutorů lze naproti tomu spatřovat zejména v tom, že:

1. Soudní exekutor nebude zpravidla tlakem konkurence veden ke kvalitnímu výkonu své profese.
2. V současné době převládá imobiliární exekuce, v takovém případě se místo, kde leží nemovitá věc a bydliště, resp. sídlo povinného, nemusí shodovat a teritorialita soudních exekutorů nemusí přinést úsporu nákladů.¹²⁷
3. Svobodná volba exekutora v současnosti z mikroekonomického pohledu snižuje transakční náklady, které věřitel vynakládá při každé jinak místně příslušné kauze, protože by vždy musel zahájit iniciační jednání s jiným exekutorem. Pokud by transakční náklady převyšovaly předpokládanou hodnotu získanou vymožením pohledávky, tak by se věřitel takové pohledávky ani nesnažil vymáhat.
4. Při nespokojenosti věřitele lze exekutorský úřad vyměnit za jiný, což vytváří a posiluje konkurenční prostředí trhu. Přiřazování věcí dle místní příslušnosti zajišťuje exekutorským úřadům zakázky bez ohledu na poskytovanou kvalitu a přístup k věřiteli.

---

¹²⁶ BENÍKOVÁ, D. Několik úvah nad připravovanou změnou exekučního řádu. *Bulletin advokacie*. Praha: ČAK, 2010, č. 6. s. 40-41.

¹²⁷ Tamtéž, s. 41.

5. Zajištěním nápadu z titulu regulace nevede k motivaci k nejlepší možné činnosti soudního exekutora. Cílem soudního exekutora zůstává sice maximalizace ekonomického zisku, ale ty musejí být uvažovány vůči vztažné základně, kterou mohou být vynaložené zdroje, čas a úsilí, které by mohly být podstatně nižší než v případě dokonalé konkurence. Motivace exekutorských úřadů bude v nastalé situaci lokálních monopolů nižší, minimálně proto, že by si propříště nemusely zakázky shánět samy primárně na základě dosažených výsledků.

6. Exekutor v prostředí nemožnosti růstu minimalizuje činnost svého úřadu, neboť jeho maximalizací by pouze vytvářel další náklady. Rozdíl mezi plněním získaným elementárními metodami a plněním vyzískaným při maximálním zaujetí nebude odpovídat významným nákladům vynaloženým při maximální pečlivosti.¹²⁸

Osobně se i s ohledem na výše uvedené domnívám, že paušální zavedení teritoriality soudních exekutorů není vhodné. K tomuto závěru dospívám zejména s ohledem na mnou předpokládané snížení konkurenčního prostředí na trhu soudních exekutorů v případě zavedení teritoriality soudních exekutorů, ale také vzhledem k tomu, že mezi jednotlivými exekutorskými úřady jsou podle mne značné rozdíly v materiálním a personálním zajištění determinující schopnosti soudního exekutora k vymožení pohledávek věřitelů. Domnívám se, že právě možnost volby exekutorského úřadu věřitelem podporuje konkurenční prostředí, motivuje soudní exekutory ke zvýšení kvality jejich práce, což má za následek zvýšení vymahatelnosti práva. Ostatně právě malá vymahatelnost práva byla zásadním důvodem vedoucím k zavedení institutu soukromých exekutorů do českého právního řádu. Exekuční soudy totiž na rozdíl od soudních exekutorů nebyly motivovány ekonomickým ziskem a zájmem na úspěšném vymožení pohledávek věřitelů. Současně si však uvědomuji také společenské důsledky exekuce a poptávku po omezení soudních exekutorů vyplývající z mnohdy až „predátorských“ postupů některých soudních exekutorů. Domnívám se však, že by bylo vhodné zavést jiná opatření než paušální teritorialitu soudních exekutorů. Jako vhodné se mi de lege ferenda jeví například, aby to byl exekuční soud, nikoli soudní exekutor, kdo bude určovat odměnu a náklady soudního exekutora v exekučním řízení. Soudní exekutor by byl toliko povinen vyúčtovat exekučnímu soudu své náklady a svoji odměnu, o které by však poté na základě předloženého vyúčtování rozhodl exekuční soud.¹²⁹ Jako nevhodná se mi totiž jeví současná situace, kdy si soudní exekutor sám

---

¹²⁸ SMRČKA, L., PLÁČEK, J. Vliv teritoriality soudních exekutorů na vymahatelnost pohledávek, na délku vymáhání a na další parametry exekučního řízení, návrhy alternativních legislativních řešení. op. cit.

¹²⁹ Ostatně obdobně jako tomu je v současné době v případě ustanovených advokátů v civilním řízení či obhájců v řízení trestním.

v průběhu řízení určuje odměnu a náklady exekuce na základě příkazu k úhradě nákladů exekuce, když proti takovému rozhodnutí je nutno jako procesní obranu podat v propadné lhůtě 8 dnů námitky k exekučnímu soudu.¹³⁰ Co do teritoriality soudních exekutorů by pak bylo podle mne vhodné zavést teritorialitu vázanou pouze vůči orgánům státní správy. V případě, že by věřitelem – oprávněným – byl orgán státní správy či územní samosprávy, byl by jediným místně příslušným exekutorem exekutor, v jehož obvodu se nalézají příslušný orgán státní správy či územní samosprávy. „Běžní“ věřitelé by však podle mne měli mít nadále zachovanou možnost volby příslušného exekutorského úřadu.

---

¹³⁰ Srov. § 88 odst. 3 EŘ.

3 Způsoby provedení exekuce a řešení úpadku

3.1 Vybrané možnosti provedení exekuce

Způsoby provedení exekuce jsou základní prostředky, kterými se naplňuje účel exekučního řízení, neboť pouze prostřednictvím nich může soudní exekutor postihnout exekučně postižitelný majetek povinného. Způsoby provedení exekuce jsou ovládány řadou významných procesních zásad. Mezi tyto se řadí zejména zásada oficiality, podle níž soudní exekutor při výběru způsobu provedení exekuce postupuje podle své úvahy a není vázán žádným návrhem oprávněného. Soudní exekutor volí způsoby provedení exekuce tak, aby byla exekuce co nejrychleji vymožena. Druhou zásadou je zásada ochrany a obrany povinného, která se projevuje tím, že exekuci lze vykonat pouze způsoby uvedenými v EŘ.¹³¹ EŘ má také stanovenou hierarchii způsobů provedení exekuce, ledaže by to bránilo účelu exekuce. Dalším projevem této zásady je stanovení limitu maximálního rozsahu exekuce a principu přiměřenosti. Soudní exekutor tedy zajistí majetek povinného jen v takovém rozsahu, aby po jeho zpeněžení postačil na úhradu vymáhané povinnosti a nákladů s vymáháním daného nároku spojenými.¹³²

3.1.1 Srážky ze mzdy a jiných příjmů

Exekuce srážkami ze mzdy a jiných příjmů je způsobem provedení exekuce, u něhož je exekučním příkazem nařízeno plátcí mzdy či jiného příjmu provádět srážky ve stanovené výši¹³³ a nevypláčet je povinnému. U plátce mzdy tedy nastávají účinky arrestatoria.¹³⁴ Povinný ztrácí dnem, kdy je plátcí mzdy doručen exekuční příkaz nebo usnesení o změně plátce mzdy, právo na vyplacení té části mzdy, která odpovídá stanovené výši srážek. Od okamžiku doručení exekučního příkazu plátce mzdy deponuje stržené peněžní prostředky. K jejich samotnému vyplacení totiž nemůže dojít dříve, než exekuční příkaz nabude právní moci. Po nabytí právní moci vzniká plátcí mzdy povinnost bezodkladně vyplácet soudnímu exekutorovi příp. oprávněnému částky do té doby již sražené a srážky, které budou sraženy následně.¹³⁵ Rozsah srážek se však nevztahuje na celou mzdu. Srážky se provádějí toliko z čisté mzdy a to až do

---

¹³¹ Resp. vzhledem k subsidiaritě OSŘ způsoby uvedenými v tomto procesním předpise.

¹³² WOLFOVÁ, J.; ŠTIKA, M. *Soudní exekuce*, op. cit., s.155-156.

¹³³ Je-li pohledávka vyjádřena zlomkem nebo procentem ze mzdy povinného, konkrétní výši pohledávky v každém jednotlivém měsíčním období určuje na základě exekučního příkazu plátce mzdy. Srov. usnesení Okresního soudu v Chebu ze dne 20.10.1977, E 3769/77.

¹³⁴ WOLFOVÁ, J.; ŠTIKA, M. *Soudní exekuce*, op. cit., s. 166-167.

¹³⁵ ZAHRADNÍKOVÁ, R. *Pojmové znaky civilního procesu*, op. cit., s. 411-412.

výše základní, nezabavitelné částky.¹³⁶ Při provádění srážek musí plátce mzdy postupovat podle § 1932 ObčZ. Srážky tedy musejí být nejprve prováděny na již určené náklady spojené s uplatněním pohledávky (náklady nalézacího řízení a náklady exekuce), potom na úroky z prodlení, poté na úroky a nakonec na jistinu, ledaže povinný projeví vůči plátcí mzdy jinou vůli.¹³⁷

Jak již bylo uvedeno v kapitole 1.2.4, pohledávky jsou při exekuci rozděleny na přednostní pohledávky a na ostatní pohledávky. Při provádění srážek ze mzdy k uspokojení více pohledávek má zcela zásadní význam pořadí jednotlivých vymáhaných pohledávek, přičemž pořadí pohledávek se řídí dnem, kdy byl plátcí mzdy doručen příslušný exekuční příkaz, a toto pořadí zůstává zachováno, dokud nařízený výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy k vymožení této pohledávky trvá. Při provádění srážek se z první třetiny zbytku čisté mzdy v případě, že jsou srážky prováděny k vymožení více pohledávek, uspokojují pohledávky vždy podle svého pořadí, bez ohledu na to, zda se jedná o přednostní pohledávky. Z druhé třetiny zbytku čisté mzdy se uspokojují pouze přednostní pohledávky. Přednostní pohledávky se pak uspokojují z první třetiny zbytku čisté mzdy jen tehdy, jestliže k jejich uspokojení nestačí srážky z druhé třetiny zbytku čisté mzdy. Pro uspokojení pohledávek z první třetiny zbytku čisté mzdy je rozhodující výlučně pořadí pohledávek, a nikoliv jejich povaha, tzn. je nerozhodné, zda se jedná o přednostní nebo nepřednostní pohledávky.¹³⁸

V průběhu exekuce může nastat situace, kdy povinný změní zaměstnání a dojde tedy ke změně plátce mzdy, který je povinen provádět příslušené srážky ze mzdy povinného. Podle ust. § 293 odst. 1 OSŘ platí, že změní-li se po vydání exekučního příkazu plátce mzdy, vztahuje se exekuční příkaz srážkami ze mzdy i na mzdu povinného u nového plátce mzdy. Nový plátce mzdy je přitom podle § 294 OSŘ povinen si vyžádat u nového zaměstnance potvrzení předchozího zaměstnavatele o tom, zda byl nařízen výkon rozhodnutí (exekuce) srážkami ze mzdy, kdo je vydal a v čí prospěch. Každý zaměstnavatel, u kterého povinný pracoval je povinen takové potvrzení vydat.¹³⁹ Povinnost nového zaměstnavatele provádět srážky přitom nezávisí na doručení exekučního příkazu. Nový plátce mzdy je povinen srážky provádět od okamžiku, kdy se od povinného či předchozího plátce mzdy dozví, že je vedena exekuce vůči

---

¹³⁶ Srov. § 2 Nařízení vlády č. 595/2006 Sb, o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných částkách).

¹³⁷ SVOBODA, K. a kol. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2017, s. 1441.

¹³⁸ Tamtéž, s. 1155.

¹³⁹ WOLFOVÁ, J.; ŠTIKA, M. *Soudní exekuce*, op. cit., s. 173-174.

mzdě povinného. Nedošlo-li se tuto skutečnost, vzniká mu podle § 294 odst. 3 OSŘ tato povinnost až okamžikem doručení příslušného exekučního příkazu. Zákon také řeší situaci, kdy by povinný nepobíral pouze jednu mzdu, ale pobíral mezd či jiných příjmů několik. V takovém případě tvoří mzdy od různých plátců z hlediska exekuce jeden celek.¹⁴⁰

Jak bylo již uvedeno, tento způsob exekuce umožňuje postihnout toliko nejen mzdu povinného nýbrž i jeho jiné příjmy. Jako první je namístě uvést, že za totožných podmínek jako je možno postihnout mzdu, je možno také postihnout plat povinného, neboť se v obou případech jedná o příjmy povinného ze zaměstnaneckého poměru. Mezi další exekuci postižitelné příjmy patří zejména nemocenská, důchody, podpora v nezaměstnanosti či příjmy z dohod konaných mimo pracovní poměr.¹⁴¹

3.1.2 Příkazání pohledávky

Příkazáním pohledávky se postihuje pohledávka, kterou má povinný vůči třetí osobě. Z vymození této pohledávky se uspokojuje exekučně vymáhaná pohledávka oprávněného. Tento způsob provedení exekuce se člení podle charakteru poddlužníka na příkazání pohledávky z účtu u peněžního ústavu, příkazání jiných peněžitých pohledávek a příkazání jiných majetkových práv.¹⁴²

Předmětem příkazání pohledávky z účtu u peněžního ústavu je pohledávka povinného na výplatu finančních prostředků na jeho účtu, přičemž nezáleží na tom, v jaké měně je tento účet veden.¹⁴³ Jsem toho názoru, že není rozhodující, zda je účet veden, resp. zda má nárok s účtem nakládat více osob, resp. kdo a za jakým účelem vložil peněžní prostředky na tento účet. Pro možnost vedení exekuce je totiž rozhodující skutečnost, zda je povinný majitelem či spolumajitelem předmětného účtu, a zda tedy má nárok disponovat s peněžními prostředky na účtu, a tedy zda má vůči peněžnímu ústavu pohledávku na výplatu peněžních prostředků na účtu. Ostatně podle ustálené soudní judikatury¹⁴⁴ je podstatná jediné skutečnost, kdo je majitelem účtu, neboť jediné on má pohledávku z účtu u peněžního ústavu, kterou lze postihnout exekucí. Mám za to, že ze samotné povahy institutu příkazání pohledávky z účtu

---

¹⁴⁰ ZAHRAVNÍKOVÁ, R. *Pojmové znaky civilního procesu*, op. cit., s. 412-413.

¹⁴¹ Jiné postižitelné příjmy povinného jsou taxativně vypočteny v ust. § 299 odst. 1 OSŘ.

¹⁴² ZAHRAVNÍKOVÁ, R. *Pojmové znaky civilního procesu*, op. cit., s. 414.

¹⁴³ WOLFOVÁ, J.; ŠTIKA, M. *Soudní exekuce*, op. cit., s. 178-179.

¹⁴⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14.4.2000, sp. zn. 21 Cdo 1774/99, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29.4.2010, sp. zn. 29 Cdo 48/2009, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19.12.2013, sp. zn. 29 Cdo 2520/2010, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19.9.2011, sp. zn. 28 Cdo 24/2011, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31.10.2012, sp. zn. 20 Cdo 1411/2011.

u peněžního ústavu je dále nepochybné, že plní-li banka dle exekučního příkazu, vždy plní „ze svého“, a to na úhradu dluhu majitele účtu s tím, že v rozsahu realizovaného plnění zaniká pohledávka majitele účtu za bankou. V takovém případě vždy banka plní a oprávněný plnění přijímá s vědomím, že jde o plnění na dluh třetí osoby. Není proto rozhodné, zda pohledávka majitele účtu vůči bance vznikla na základě peněžních prostředků, které byly zaslány „pro třetí osobu“, resp. není ani rozhodné, zda byly na účet poskytnuty řádně či na základě platby omylem zasláné třetí osobou, neboť okamžikem připsání na účet se jejich vlastníkem stal příslušený peněžní ústav.

Exekuční příkaz doručuje soudní exekutor oprávněnému, povinnému a peněžnímu ústavu, povinnému přitom nesmí být exekuční příkaz doručen dříve než peněžnímu ústavu.¹⁴⁵ Je podle mne zřejmé, že v opačném případě by totiž mohlo dojít ke zmaření tohoto způsobu provedení exekuce vybráním peněžních prostředků z účtu povinným. V případě postižení účtu manžela povinného je pak exekuční příkaz doručován také manželu povinného. Rozsah postižení peněžních prostředků na účtu je omezen ust. § 304a OSŘ co do výše mzdových nároků zaměstnanců povinného a podle ust. § 304b OSŘ co do jednorázového výběru z účtu ve výši dvojnásobku životního minima. Další omezení možnosti postihnout účet povinného vyplývá z judikatury Ústavního soudu,¹⁴⁶ podle kterého nezabavitelná část dávek důchodového zabezpečení nemůže být postižena exekucí ani v případě jejich uložení na účtu u peněžního ústavu. S tímto rozhodnutím Ústavního soudu však zásadně nesouhlasím, neboť se domnívám, že popírá právě výše popsany charakter smlouvy o účtu, podle něhož má majitel účtu pohledávku na výběr peněžních prostředků vůči peněžnímu ústavu. Účet tedy sám o sobě nemá žádnou majetkovou hodnotu a peněžní prostředky na něm uložené jsou v majetku peněžního ústavu, nikoli povinného. Nelze proto podle mne rozlišovat účel peněžních prostředků na účtu ani důvod či způsob jejich nabytí, tak jako tomu učinil Ústavní soud, neboť peněžní prostředky na účtu vždy vyjadřují pouze výši pohledávky, kterou povinný vůči peněžnímu ústavu disponuje.

Opomenout nelze ani případný střet pohledávky oprávněného a pohledávky věřitele ze zajištění pohledávkou z účtu povinného. Tento střet je v zákoně řešen tak, že vymáhající věřitel se může domoci práva vyplývajícího z pohledávky užitě k zajištění až tehdy, bude-li jisté, že může splnit uhrazovací funkci. Při exekuci je pak třeba respektovat práva obou věřitelů a řádně je zohlednit

---

¹⁴⁵ WINTEROVÁ, A.; MACKOVÁ, A. *Civilní právo procesní*, op. cit., s. 89.

¹⁴⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 20.10.2016, sp. zn. IV. ÚS 121/16.

v závislosti na jejich pořadí. Při stanovení pořadí střetávajících se pohledávek platí, že mají-li pohledávky ze zajištění lepší (dřívější) pořadí než pohledávka oprávněného, je možno provést exekuci pro pohledávku oprávněného jen tehdy, pokud práva ze zajištění zanikla a peněžní prostředky na účtu to ještě umožňují.¹⁴⁷

Exekuce příkázáním pohledávky z účtu se přitom vztahuje na postiženou pohledávku z účtu až do výše exekučně vymáhané pohledávky a jejího příslušenství. Exekuce se také vztahuje na pohledávku z účtu v rozsahu, ve které budou peněžní prostředky na účet připsány v průběhu šestiměsíční lhůty, která počítá běžet ode dne, kdy bylo peněžnímu ústavu doručeno vyrozumění o tom, že exekuční příkaz nabyl právní moci. Exekuce se provede odepsáním vymáhané pohledávky z účtu a jejím vyplacením soudnímu exekutorovi.¹⁴⁸

Druhým způsobem provedení exekuce příkázáním pohledávky je příkázání jiných peněžitých pohledávek. Jedná se tedy o postižení peněžité pohledávky, kterou má povinný za třetí osobou.¹⁴⁹ Těmito pohledávkami mohou typicky být pohledávky z kupní smlouvy, smlouvy o dílo, nájemné, náhrady újmy aj. Příkazat je možno i pohledávky veřejnoprávní povahy, například pohledávku povinného vůči státu z titulu přeplatku na dani.¹⁵⁰ Pohledávka musí existovat ke dni nařízení tohoto způsobu provedení exekuce. Není přitom rozhodné, zda je postižena pohledávka splatná či nesplatná a zda dílčí pohledávka z téhož právního důvodu vznikne až v budoucnu.¹⁵¹ Vydaný exekuční příkaz musí obsahovat specifikaci pohledávky povinného za třetí osobou a musí být doručen oprávněnému, povinnému a dlužníku povinného. Povinnému však opět nesmí být doručen dříve než jeho dlužníkovi. Okamžikem doručení nastávají účinky arrestatoria vůči dlužníku povinného. Dlužník povinného musí soudnímu exekutorovi vyplatit pohledávku v rozsahu, v jakém byla exekučním příkazem postižena. Pokud tato pohledávka není dosud splatná, musí ji soudnímu exekutorovi vyplatit, jakmile její splatnost nastane.¹⁵² Tímto způsobem provedení exekuce nemohou být postihnuty všechny pohledávky, když ust. § 317 OSŘ uvádí výčet exekucí nepostižitelných pohledávek. Jak již bylo uvedeno dříve, zákon také stanovuje omezení rozsahu postižení některých pohledávek. Podle § 318 OSŘ pohledávky fyzických osob, které jsou podnikateli, vzniklé při jejich podnikatelské činnosti, podléhají exekuci jen 2/5, je-li však navrhována exekuce pro některou z přednostních

---

¹⁴⁷ KASÍKOVÁ, M. a kol., *Exekuční řád. Komentář*, op. cit., s. 1221-1222.

¹⁴⁸ WOLFOVÁ, J.; ŠTIKA, M. *Soudní exekuce*, op. cit., s. 182-183.

¹⁴⁹ WINTEROVÁ, A.; MACKOVÁ, A. *Civilní právo procesní*, op. cit., s. 92.

¹⁵⁰ Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 28. 7. 2003, sp. zn. 12 Co 377/2003.

¹⁵¹ ZAHRADNÍKOVÁ, R. *Pojmové znaky civilního procesu*, op. cit., s. 418.

¹⁵² WOLFOVÁ, J.; ŠTIKA, M. *Soudní exekuce*, op. cit., s. 285-189.

pohledávek uvedených v ust. § 279 odst. 2, podléhají exekuci 3/5. Obdobně podle ust. § 319 odst. 1 OSŘ je také v případě povinného autora možno pohledávky z autorské odměny postihnout pouze do výše 2/5, v případě přednostní pohledávky do výše 3/5. Domnívám se, že tato ustanovení mají obdobně chránit základní příjem dlužníka – fyzické osoby, jejíž obživa vychází z příjmů z podnikatelské činnosti či autorské odměny, tak, jako je tomu v případě způsobu provedení exekuce srážkami ze mzdy či jiných příjmů u osob zaměstnaných.

Posledním způsobem provedení exekuce postižením pohledávky je postižení jiných majetkových práv. Mohou být přitom postihována zejména práva povinného na vydání nebo dodání věci, podíl povinného v obchodní společnosti, tedy právo na podíl na likvidačním zůstatku či právo na vypořádací podíl a jeho členská práva v družstvech.¹⁵³ Kumulativními podmínkami možnosti postižení jsou tyto:

1. jde o majetkové právo povinného nepeněžitého charakteru,
2. právo lze ocenit penězi,
3. právo je převoditelné,
4. právo existuje v době vedení exekučního řízení.¹⁵⁴

Zákon však v ust. § 320 odst. 1 OSŘ neumožňuje vést tento způsob provedení exekuce v případě, je-li podíl společníka v obchodní společnosti představován cenným papírem nebo zaknihovaným cenným papírem, nebo jsou-li práva společníka podílet se na řízení obchodní společnosti, jejím zisku nebo na likvidačním zůstatku spojena s cenným papírem nebo zaknihovaným cenným papírem.

3.1.3 Prodej nemovitých věcí

Dalším způsobem provedení exekuce je exekuce prodejem nemovitých věcí. Jde o procesně nejsložitější a časově nejnáročnější způsob provedení exekuce, který lze ale současně považovat za vysoce efektivní způsob provedení exekuce. Často je však největším zásahem do majetkové sféry povinného. I z tohoto důvodu by měl tento způsob provedení exekuce nastat jako poslední.¹⁵⁵

---

¹⁵³ Případný členský podíl v bytovém družstvu se však podle § 320ab OSŘ bude oceňovat a prodávat jako nemovitá věc.

¹⁵⁴ ZAHRADNÍKOVÁ, R. *Pojmové znaky civilního procesu*, op. cit., s. 420-422.

¹⁵⁵ WOLFOVÁ, J.; ŠTIKA, M. *Soudní exekuce*, op. cit., s. 220.

Předmětem tohoto způsobu provedení exekuce je nemovitá věc, kterou se podle ust. § 498 odst. 1 ObčZ rozumí pozemky a podzemní stavby se samostatným účelovým určením, jakož i věcná práva k nim, a práva, která za nemovité věci prohlásí zákon. Stanoví-li zákon, že určitá věc není součástí pozemku, a nelze-li takovou věc přenést z místa na místo bez porušení její podstaty, je i tato věc nemovitá.

První fází exekuce prodejem nemovitých věcí je vydání exekučního příkazu, který se doručuje oprávněnému, povinnému, manželu povinného a katastrálnímu úřadu, v jehož obvodu je nemovitá věc evidována. Po nabytí právní moci exekučního příkazu nastává fáze, v níž exekutor ustanoví znalce a uloží mu ocenění nemovité věci a její příslušenství obvyklou cenou. Na základě ocenění exekutor vydá usnesení o ceně, proti kterému je přípustné odvolání. Třetí fází představuje příprava dražby a vydání a rozeslání dražební vyhlášky, kterou bude mmj. stanoveno datum, čas a místo dražebního jednání. Nejméně 30 dní po vydání dražební vyhlášky nastává samotná dražba. V rámci dražby dochází k prodeji nemovité věci udělením příklepu¹⁵⁶ podle § 336j OSŘ. Poté je soudním exekutorem vyhotoveno usnesení o příklepu, ve kterém bude mimo dalších povinných náležitostí dlužníku určena povinnost vyklidit vydraženou nemovitou věc do 15 dnů od právní moci tohoto usnesení. Vydražitel se stává vlastníkem nemovité věci podle § 336l odst. 2 OSŘ okamžikem nabytí právní moci usnesení o příklepu. Vzhledem k odst. 1 téhož ustanovení však k samotnému převzetí věci může dojít již před samotným nabytím vlastnického práva. Závěrečnou fází exekuce prodejem nemovitých věcí je rozvrh rozdělované podstaty, kterým je výtěžek exekuce rozdělen mezi oprávněné. Případný zbytek nerozdělené podstaty, tedy hyperocha, bude za splnění zákonných podmínek vyplacen povinnému.¹⁵⁷ Dražba však nemusí být konána vždy. S písemným souhlasem exekutora, oprávněného a všech přihlášených věřitelů může povinný podle § 44a odst. 4 EŘ k úhradě vymáhané pohledávky prodat nemovitou věc mimo dražbu.

Specifickým rysem tohoto způsobu exekuce je skutečnost, že při jejím provedení je třeba přihlížet nejen k zájmu individuálního věřitele – oprávněného, ale i k zájmům jiných věřitelů, kteří mají proti povinnému vymahatelné či zajištěné pohledávky.¹⁵⁸ Každý věřitel, který má pohledávku zajištěnou zástavním právem k nemovité věci anebo který má proti povinnému

---

¹⁵⁶ Takto tomu však nemusí být vždy s ohledem na možnost předražku podle § 336ja OSŘ. Nadto samotný příklep ani vydání usnesení o příklepu ještě nezakládá vydražiteli vznik vlastnického práva, neboť podle OSŘ musí nastat další podmínky, kterými je doplacení nejvyššího podání a uplynutí lhůty podle § 336ja odst. 1 OSŘ.

¹⁵⁷ WOLFOVÁ, J.; ŠTIKA, M. *Soudní exekuce*, op. cit., s.224-248.

¹⁵⁸ WINTEROVÁ, A.; MACKOVÁ, A. *Civilní právo procesní*, op. cit., s. 118.

vymahatelnou pohledávku přiznanou rozhodnutím nebo jiným exekučním titulem ji může do exekuce prodejem nemovitých věcí přihlásit nejpozději do zahájení dražebního jednání. Pro pořadí přihlášení pohledávky je pak rozhodující den, kdy k soudu došla přihláška, i pokud ji věřitel exekutorovi následně doložil způsobilým exekučním titulem nejpozději před zahájením dražebního jednání.¹⁵⁹ Svou pohledávku přitom musí věřitel prokázat listinami, z nichž vyplývá, že jde o pohledávku zajištěnou zástavním právem k nemovité věci nebo o pohledávku vykonatelnou. To, zda věřitelem předložené listiny tyto skutečnosti prokazují, je předmětem jejich hodnocení soudním exekutorem.¹⁶⁰

Jak již bylo uvedeno, závěrečnou fází tohoto způsobu exekuce je rozvrh výtěžku dražby mezi přihlášené věřitele. Přihlášené pohledávky jsou podle § 337c OSŘ rozděleny do skupin, podle nichž se postupně uspokojují z výtěžku rozdělované podstaty, a to takto:

1. pohledávky nákladů vzniklých státu v tomto řízení,
2. pohledávky související se správou domu a pozemku vůči vlastníku jednotky, a to do výše jedné desetiny výtěžku z prodeje jednotky,
3. pohledávky z hypotečních úvěrů sloužící ke krytí dluhů z hypotečních zástavních listů v oběhu,
4. pohledávka oprávněného, pohledávka toho, kdo do řízení přistoupil jako další oprávněný, a pohledávky zajištěné zástavním právem nebo zajišťovacím převodem práva,
5. pohledávky nedoplatků výživného,
6. pohledávky daní a poplatků, pojistného na veřejné zdravotní pojištění a pojistného na sociální zabezpečení,
7. pohledávky náhrady újmy na zdraví způsobené trestným činem,
8. ostatní pohledávky.

Jednotlivé pohledávky jsou poté dále rozděleny podle svého pořadí. Pořadí pohledávky se přitom stanoví podle toho hlediska, které je pro ni výhodnější. Podle odst. 5 téhož ustanovení je pro pořadí rozhodující:

- a) u pohledávky oprávněného den, kdy k soudu výkonu došel jeho návrh na nařízení výkonu rozhodnutí,
- b) u pohledávky toho, jenž do řízení přistoupil jako další oprávněný, den, který se považuje za přistoupení k řízení,

---

¹⁵⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21.8.2012, sp. zn. 20 Cdo 4045/2010.

¹⁶⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16.12.2015, sp. zn. 30 Cdo 4712/2014.

- c) u přihlášené pohledávky den, kdy k soudu došla přihláška,
- d) u pohledávky zajištěné zástavním právem den vzniku zástavního práva,
- e) u pohledávky oprávněného, toho, jenž do řízení přistoupil jako další oprávněný, nebo přihlášené pohledávky náhrady škody nebo nemajetkové újmy způsobené trestným činem nebo z bezdůvodného obohacení získaného trestným činem, byla-li nemovitá věc zajištěna v trestním řízení o tomto trestném činu a byly-li návrh nebo přihláška podány v době, kdy zajištění podle trestního řádu trvá, den právní moci rozhodnutí o zajištění nemovité věci podle trestního řádu.

3.1.4 Prodej movitých věcí

Podstatou exekuce prodejem movitých věcí jsou úkony exekutorského vykonavatele v místě trvalého bydliště, sídla či v jiném místě, kde je vysoký předpoklad, že se zde povinný zdržuje, a že zde má uložen svůj movitý majetek. Pokud povinný na ústní výzvu exekutorského vykonavatele dobrovolně neuhradí vymáhanou povinnost, je přistoupeno k provedení soupisu movitých věcí, které je možno též zajistit.¹⁶¹ Častým problémem je zahrnutí majetku ve vlastnictví třetí osoby do soupisu movitých věcí. Není však přípustné, aby byly postihovány věci, které patří třetím osobám. Obrana třetích osob proti zahrnutí jejich věcí do soupisu movitých věcí spočívá v podání návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu, popř. následně ve vylučovací žalobě podané u nalézacího soudu.¹⁶²

Předmětem tohoto způsobu exekuce jsou movité věci ve vlastnictví povinného. Předmětem však nejsou všechny movité věci. Předmětem nejsou jednak movité věci, které jsou předmětem jiných způsobů exekuce, jednak věci podle § 321 OSŘ vyloučené zvláštními zákony. Předmětem exekuce tedy nemůže být zejména *res extra commercium*. Předmětem exekuce také nemohou být věci výslovně vyloučené podle ust. § 322 OSŘ.¹⁶³ Podle ust. § 322 OSŘ jsou přitom z exekuce vyloučeny věci náležející do osobní sféry povinného nebo do společného jmění povinného a jeho manžela, věci, které povinný nabyl z majetkového prospěchu získaného trestným činem, substituční jmění, technické prostředky k vedení evidence investičních nástrojů, a také zejména majetek sloužící k podnikání. Podle odst. 3 tohoto ustanovení se totiž, je-li povinný podnikatelem, nemůže exekuce týkat těch věcí v jeho vlastnictví, které nezbytně nutně potřebuje k výkonu své podnikatelské činnosti, to neplatí, vázne-li na těchto věcech

---

¹⁶¹ WOLFOVÁ, J.; ŠTIKA, M. *Soudní exekuce*, op. cit., s. 201.

¹⁶² ZAHRADNÍKOVÁ, R. *Pojmové znaky civilního procesu*, op. cit., s. 424.

¹⁶³ WINTEROVÁ, A.; MACKOVÁ, A. *Civilní právo procesní*, op. cit., s. 105-107.

zástavní právo a jde-li o vymožení pohledávky oprávněného, která je tímto zástavním právem zajištěna. Tento výčet přitom není taxativní a platí tedy, že z exekuce mohou být vyloučeny i věci zde výslovně neuvedené. Jako příklad lze uvést vyloučení věcí pořízených za peníze, jež byly povinnému vyplaceny jako sociální dávky.¹⁶⁴ Platí totiž, že dávky nelze postihnout exekucí vzhledem k tomu, že peníze, které povinný takto získá, mají sloužit výhradně k zajištění základních životních potřeb příjemce a jeho rodiny, jako takové požívají ochrany před exekucí i následně. Pouhou výplatou tyto dávky neztrácejí svůj charakter, ten pozbudou až později poté, co budou směněny za něco jiného, popřípadě se stanou úsporou.¹⁶⁵

Obdobně jako v případě exekuce prodejem nemovitých věcí, jsou věci movité prodávány v dražbě. Věci však také mohou být za splnění podmínek podle ust. § 44a odst. 4 EŘ prodány mimo dražbu. V případě movitých věcí se však zpravidla tento způsob používá pouze v případě movitých věcí s velkou hodnotou.¹⁶⁶ Rozvrh výtěžku získaný z prodeje movitých věcí je vyplácen oprávněnému a případně dalším věřitelům, kteří se do exekuce včas přihlásili, a to podle pořadí. Podle ust. § 331a odst. 1 OSŘ primárně platí, že byla-li prodána movitá věc, která byla převedena k zajištění dluhu povinného ve prospěch jeho věřitele, zastavena, nebo zadržena, soudní exekutor vyplatí výtěžek zpeněžení nejprve věřiteli, jehož pohledávka byla zajištěna zadržovacím právem. V případě zástavního věřitele, věřiteli, jehož pohledávka byla zajištěna zajišťovacím převodem práva, a oprávněnému, v jehož prospěch byla věc sepsána. U dalších věřitelů a dalších oprávněných se postupuje podle pořadí určeného podle ust. § 332 OSŘ. Pořadí se tedy řídí dnem, kdy došel soudnímu exekutorovi exekuční návrh, případně kdy soudnímu exekutorovi došla přihláška dalšího oprávněného věřitele. Pro pořadí zástavního práva a zajišťovacího převodu práva je rozhodující den jejich vzniku. Má-li několik pohledávek stejné pořadí a výtěžek prodeje nestačí k jejich úplnému uspokojení, uspokojí se tyto pohledávky poměrně. Bez ohledu na výše uvedené se však přednostně uspokojují pohledávky, u nichž to stanoví zvláštní zákon.¹⁶⁷

3.1.5 Prodej obchodního závodu

Exekuce prodejem obchodního závodu je způsobem provedení exekuce, který je z povahy věci možno vést pouze vůči povinnému podnikateli. Podle ust. § 502 ObčZ se totiž obchodním závodem rozumí organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle

---

¹⁶⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23.3.2011, sp. zn. 20 Cdo 4105/2009.

¹⁶⁵ SVOBODA, K. a kol. *Občanský soudní řád: komentář*. op. cit., s. 1274.

¹⁶⁶ WOLFOVÁ, J.; ŠTIKA, M. *Soudní exekuce*, op. cit., s. 215.

¹⁶⁷ Tamtéž., s. 200-216.

slouží k provozování jeho činnosti. Má se za to, že závod tvoří vše, co zpravidla slouží k jeho provozu. Již z této definice obchodního závodu je podle mne zřejmé, že tento způsob exekuce je zdaleka nejsložitějším a nejnáročnějším způsobem provedení exekuce. Tento způsob exekuce je ostatně velmi podobný konkursu jak právní úpravou, tak faktickou realizací. Postižení obchodního závodu představuje výjimečný způsob exekuce, k němuž se přistupuje velmi zřídka. Předpokládá totiž, že oprávněný disponuje hodnotnou pohledávkou, avšak zároveň se jedná prakticky o jediný dluh povinného. Je-li totiž závod předlužen, lze uvažovat o jeho zpeněžení pouze v rámci insolvenčního řízení.¹⁶⁸

Pro tento způsob exekuce je specifické ustanovení správce obchodního závodu soudním exekutorem, který dohlíží na činnost obchodního závodu.¹⁶⁹ Současně je také specifikem skutečnost, že vydražitel obchodního závodu vstupuje nejen do práv vydraženého závodu, ale současně i do všech povinností, které vydražený závod má.¹⁷⁰ Samotná exekuce může probíhat prodejem závodu nebo správou závodu. O tom, jakým způsobem bude exekuce probíhat, rozhoduje soudní exekutor. Správa závodu bude zpravidla na místě v případech, kdy lze očekávat, že vymáhaná pohledávka bude uspokojena v dostatečném horizontu a také v případě, kdy by výtěžek z prodeje obchodního závodu byl zcela zanedbatelný vzhledem k výši vymáhané povinnosti. Případný výtěžek z činnosti obchodního závodu bude oprávněnému podle § 338ma odst. 2 OSŘ vyplácen v horizontu 3 měsíců, nebude-li dohodnuta delší lhůta.¹⁷¹ Rozhodne-li soudní exekutor o prodeji obchodního závodu, lze shrnout, že postup při jeho prodeji do jisté míry kopíruje postup při prodeji nemovité věci. I proto jsou při prodeji obchodního závodu obdobným způsobem, jako při prodeji nemovité věci, uspokojovány jednotlivé pohledávky. Mimo tuto úpravu je však v režimu prodeje obchodního závodu uspokojována také pohledávka správce obchodního závodu. Ten je uspokojován poté, co jsou uhrazeny pohledávky státu podle § 338ze, tedy zejména náklady státu vzniklé v souvislosti s prováděním dražby.¹⁷²

Jak již bylo uvedeno výše, při prodeji obchodního závodu vstupuje vydražitel do práv i povinností, které jsou s obchodním závodem spojeny. Podle ust. § 338zk odst. 1 OSŘ přitom na vydražitele výslovně přechází:

---

¹⁶⁸ BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář*, 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 2583.

¹⁶⁹ WOLFOVÁ, J.; ŠTIKA, M. *Soudní exekuce*, op. cit., s. 261.

¹⁷⁰ WINTEROVÁ, A.; MACKOVÁ, A. *Civilní právo procesní*, op. cit., s. 137.

¹⁷¹ ZAHRADNÍKOVÁ, R. *Pojmové znaky civilního procesu*, op. cit., s. 438.

¹⁷² WOLFOVÁ, J.; ŠTIKA, M. *Soudní exekuce*, op. cit., s. 268.

- a) majetek, který slouží k provozování závodu nebo vzhledem ke své povaze má tomuto účelu sloužit,
- b) práva vyplývající z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví týkající se podnikatelské činnosti vydraženého závodu, ledaže by to odporovalo smlouvě o poskytnutí těchto práv nebo jejich povaze,
- c) práva a povinnosti vyplývající z pracovněprávních vztahů zaměstnanců působících ve vydraženém závodě,
- d) dluhy náležející k vydraženému závodě, které nebyly uspokojeny při rozvrhu, včetně jejich zajištění.

Podle odst. 2 téhož ustanovení přechodem dluhu povinného nastupuje vydražitel jako dlužník na jeho místo. K přechodu dluhu se souhlas věřitele nevyžaduje. Nadto podle ust. § 338zm OSŘ nemůže žádný věřitel, jehož pohledávka přešla na vydražitele namítat, že se prodejem obchodního závodu v dražbě zhoršila dobytnost jeho pohledávky. Povinný také neodpovídá za vady majetku náležejícího k obchodnímu závodě, který byl prodán v dražbě. Podle ust. § 338zk odst. 5 OSŘ pak povinný ani za dluhy spojené s obchodním závodem neručí.

3.2 Způsoby řešení úpadku

U dlužníka může nastat situace, kdy není schopen hradit své dluhy nebo-li, nachází se v úpadku. Věřitelé v takovém případě zpravidla nemohou být se svými pohledávkami uspokojeni ani v rámci exekučních řízení. Jedná se tedy o stav, při kterém dlužník nehradí více než jeden dluh, zpravidla však dochází k platební neschopnosti všech dlužnických dluhů.¹⁷³ Je-li v insolvenčním řízení shledán úpadek dlužníka, nastává okamžik, kdy insolvenční soud musí rozhodnout o tom, jakým způsobem bude úpadek řešen.

Rozhodnutí o způsobu řešení úpadku dlužníka může být již součástí rozhodnutí o úpadku.¹⁷⁴ Rozhoduje-li však insolvenční soud o způsobu řešení úpadku samostatným rozhodnutím, musí se současně ve smyslu ust. § 158 InsZ opětovně zabývat otázkou, zda je dlužník v úpadku, byť již o úpadku bylo rozhodnuto. Proti tomuto rozhodnutí o způsobu řešení úpadku však již není poté možno namítat v odvolání skutečnosti zpochybňující předpoklady pro vydání rozhodnutí o úpadku.¹⁷⁵

---

¹⁷³ EPSTEIN, D. G.; NICKLES, S.H. *Principles of bankruptcy law*. St. Paul: Thomson, 2007, s. 28.

¹⁷⁴ Srov. § 148 a 149 InsZ.

¹⁷⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.5.2012, sp. zn. 29 NSČR 32/2012.

Stanovení způsobu řešení úpadku je významným rozhodnutím z pohledu dalšího postupu v insolvenčním řízení a budoucnosti dlužníka, ale také z pohledu možnosti uspokojení pohledávek věřitelů. Jednotlivé postupy jsou navzájem odlišné, pokud jde jak o procesní postup, tak o výsledek insolvenčního řízení.¹⁷⁶ Způsoby řešení úpadku dlužníka je proto možno rozdělit na způsoby likvidační, kdy po dokončení likvidace právní subjekt zaniká či nadále existuje, avšak není očištěn od svých dluhů, a způsoby sanační, kdy po sanaci je právní subjekt očištěn od dluhů a může nadále působit s tzv. „čistým štítem“. Podle současné právní úpravy je základním likvidačním způsobem řešení úpadku dlužníka konkurs. Sanačními způsoby řešení úpadku je pak reorganizace u podnikajících právnických i fyzických osob¹⁷⁷ a oddlužení u (zpravidla) osob fyzických, výjimečně pak u osob právnických.¹⁷⁸

3.2.1 Konkurs

Konkurs je likvidačním způsobem řešení úpadku. Cílem a účelem konkursu tedy není budoucí zachování ekonomické aktivity dlužníka spočívající ve zproštění a odbřemenění od části jeho v insolvenčním řízení neuspokojených dluhů, nýbrž poměrné uspokojení pohledávek věřitelů z majetku dlužníka. Po jeho skončení neuspokojené pohledávky, až na zákonem stanovené výjimky, nezanikají.¹⁷⁹ Konkurs tedy spočívá v tom, že se zjištěné pohledávky věřitelů zásadně poměrně uspokojují z výnosů zpeněžení majetkové podstaty s tím, že neuspokojené pohledávky nebo jejich části nezanikají a trvají i po skončení insolvenčního řízení.¹⁸⁰ S ohledem na charakteristiku konkursu je tento způsob řešení úpadku dlužníka na místě vždy tam, kdy nelze úpadek dlužníka řešit některou ze sanačních cest řešení úpadku. Současně mohou být ze zákonem stanovených důvodů oba sanační způsoby řešení úpadku rozhodnutím insolvenčního soudu přeměněny v konkurs.¹⁸¹ InsZ také upravuje zvláštní, zjednodušený typ konkursu dlužníka, který je nepodnikající fyzickou osobou nebo podnikající právnickou či fyzickou osobou, jejíž obrat za poslední účetní období před prohlášením konkursu nebyl vyšší než 2 000 000 Kč a nemá více než 50 věřitelů.

S prohlášením konkursu jsou spojeny rozsáhlé účinky. Okamžikem zveřejnění rozhodnutí o prohlášení konkursu v insolvenčním rejstříku zejména ztrácí dlužník možnost disponovat volně se svým majetkem a oprávnění nakládat s majetkovou podstatou přechází na

---

¹⁷⁶ ŠÍNOVÁ, R. a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části V. OSŘ.* op. cit., s. 231.

¹⁷⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23.3.2011, sp. zn. 29 NSCR 11/2009.

¹⁷⁸ ZAHRAVNÍKOVÁ, R. *Pojmové znaky civilního procesu*, op. cit., s. 491-492.

¹⁷⁹ FRONC CHALUPECKÁ, K. a kol. *Insolvenční právo v teorii a praxi*, op. cit., s. 141.

¹⁸⁰ ZAHRAVNÍKOVÁ, R. *Pojmové znaky civilního procesu*, op. cit., s. 493.

¹⁸¹ HÁSOVÁ, J.; MORAVEC, T. *Insolvenční řízení*, op. cit., s. 157-179.

insolvenčního správce, který se stává osobou s dispozičním oprávněním.¹⁸² Mezi další hmotněprávní¹⁸³ účinky spojené s prohlášením konkursu, které považují z pohledu této práce za vhodné uvést je zejména účinek ust. § 250 InsZ, podle něhož se prohlášením konkursu považují pohledávky vůči dlužníku za splatné.¹⁸⁴ Prohlášením konkursu také zanikají všechna jednostranná právní jednání dlužníka, která se týkají majetkové podstaty. Podle § 252 odst. 1 InsZ tedy zanikají zejména příkazy, pověření, plné moci či prokura. Prohlášení konkursu má také vliv na možnost splnění dluhu poddlužníkem dlužníku. S ohledem na přechod dispozičního oprávnění k majetkové podstatě na insolvenčního správce je totiž dle mého názoru nutno dospět k závěru o tom, že k řádnému splnění dluhu poddlužníkem dojde pouze v případě plnění insolvenčnímu správci. Tento závěr ostatně reflektuje i právní úprava § 249 odst. 2 InsZ, podle níž poddlužník není zproštěn plnění dluhu, který plnil dlužníku po prohlášení konkursu. Prohlášení konkursu a s ním spojený přechod dispozičního oprávnění má také vliv na plnění synallagmatických smluv. Ustanovení § 253 odst. 1 InsZ totiž dává insolvenčnímu správci možnost volby, zda bude trvat na splnění závazku či plnění ze smlouvy odmítne. Lze také podotknout, že prohlášením konkursu nedochází k ukončení provozu obchodního závodu dlužníka, kdy tento skončí ze zákona až okamžikem jeho prodeje při zpeněžení majetkové podstaty.¹⁸⁵

Řešení konkursu probíhá plynule tak, aby po prohlášení konkursu byl zjištěn rozsah majetkové podstaty a poté došlo k rozdělení výtěžku zpeněžení mezi dlužníkovy věřitele. V průběhu konkursu proto insolvenční správce zejména zjišťuje vše, co vede k dokončení seznamu přihlášených pohledávek, k přípravě přezkumného jednání a k přípravě schůze věřitelů. Poté co insolvenční správce vyhotoví soupis majetkové podstaty a seznam přihlášených pohledávek, sestaví zprávu o hospodářské situaci dlužníka ke dni prohlášení konkursu. Tuto zprávu projedná schůze věřitelů se závěry a doporučeními pro další postup insolvenčního správce.¹⁸⁶ Poté, co nabude právní moci rozhodnutí o prohlášení konkursu a uskuteční se první schůze věřitelů, může insolvenční správce přistoupit ke zpeněžování majetkové podstaty. Tu může insolvenční správce se souhlasem věřitelského výboru zpeněžit v rámci veřejné dražby, prodejem movitých

---

¹⁸² WINTEROVÁ, A.; MACKOVÁ, A. *Civilní právo procesní.*, op. cit., s. 271.

¹⁸³ Procesněprávním účinkům bude věnována pozornost v kapitole zabývající se střetem exekučního a insolvenčního řízení.

¹⁸⁴ Tento účinek však trvá pouze po dobu konkursního řízení.

¹⁸⁵ WINTEROVÁ, A.; MACKOVÁ, A. *Civilní právo procesní.*, op. cit., s. 273-274.

¹⁸⁶ Tamtéž, s. 278-279.

a nemovitých věcí podle ustanovení ObčZ či prodejem majetku mimo dražbu.¹⁸⁷ Zvláštní režim se týká obchodního závodu dlužníka, který může insolvenční správce zpeněžit jedinou smlouvou. V případě zpeněžování majetku, který slouží k zajištění pohledávky věřitele, je insolvenční správce vázán pokyny zajištěného věřitele, který je první v pořadí, směřujícími ke zpeněžení zajištěného majetku.¹⁸⁸

Pohledávky věřitelů jsou v průběhu konkursu uspokojovány v souladu s výkladem uvedeným v kapitole 1.3.5. Zajištěné pohledávky se uspokojují z výtěžku zpeněžení jejich zajištění se souhlasem insolvenčního soudu kdykoli v průběhu konkursu. Celkový výnos zpeněžení zajištění je před vyplacením zajištěnému věřiteli snížen o náklady na zpeněžení a správu předmětu zajištění a o náklady na výkon funkce insolvenčního správce. V případě, že nebude zajištěný věřitel uspokojen se svojí zajištěnou pohledávkou zcela, považuje se její neuspokojená část za přihlášenou nezajištěnou pohledávku, která bude uspokojena spolu s pohledávkami ostatních nezajištěných věřitelů.¹⁸⁹ Nezajištěné (obecné) pohledávky jsou podřízeny uspokojení pohledávek zajištěných, pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou.¹⁹⁰ Obecné pohledávky jsou tedy uspokojovány zpravidla až na základě rozvrhového usnesení. Podkladem pro rozvrhové usnesení je konečná zpráva insolvenčního správce. Proti ní jsou věřitelé oprávněni podávat námitky, které podle § 304 odst. 4 InsZ projedná insolvenční soud. Na základě konečné zprávy soud vydá a insolvenční správce splní rozvrhové usnesení.¹⁹¹ Podle § 306 odst. 3 InsZ se poté všichni věřitelé zahrnutí do rozvrhu uspokojí poměrně vzhledem k výši jejich pohledávky tak, jak byla zjištěna.

3.2.2 Reorganizace

Prvním ze sanačních způsobů řešení úpadku dlužníka je reorganizace. Cílem a účelem reorganizace je ozdravení ekonomického stavu dlužníka, který je podnikatelem, kdy ozdravení se týká jeho obchodního závodu.¹⁹² V obecné rovině je reorganizací chápáno umožnění pokračování ekonomické činnosti dlužníka. Reorganizace poskytuje dlužníku prostor

---

¹⁸⁷ Při prodeji mimo dražbu musí mít insolvenční správce souhlas nejen věřitelského výboru, ale i souhlas insolvenčního soudu.

¹⁸⁸ ZAHRADNÍKOVÁ, R. *Pojmové znaky civilního procesu*, op. cit., s. 495-496.

¹⁸⁹ RICHTER, T. *Insolvenční právo*, op. cit., s. 445-447.

¹⁹⁰ Srov. blíže § 305 odst. 1 InsZ.

¹⁹¹ ZAHRADNÍKOVÁ, R. *Pojmové znaky civilního procesu*, op. cit., s. 496-497.

¹⁹² InsZ nesprávně užívá terminologii podniku, podmínkou reorganizace je však existence obchodního závodu ve smyslu ust. § 502 ObčZ.

reorganizovat své podnikatelské záležitosti, dává mu čas na přípravu a schválení reorganizačního plánu a pro další nezbytné kroky týkající se zachování jeho ekonomické činnosti. Současně však dává věřitelům, kteří vstupují s dlužníkem do obchodních vztahů najevo, že budoucnost ekonomické činnosti dlužníka je nejistá.¹⁹³ Principem reorganizace je tedy zejména změna kapitálové struktury dlužníka – majetek dlužníka není prodán třetí straně, ale věřitelům „výměnou“ za konverzi jejich předinsolvenčních pohledávek na nové pohledávky a jiné nároky na majetek dlužníka.¹⁹⁴ Reorganizaci lze tedy spíše než způsob řešení úpadku považovat za způsob, jak se na řešení úpadku dohodnout. Pro reorganizaci totiž není předepsáno, zda a jakým způsobem má být majetková podstata zpeněžena či jakým způsobem má být výtěžek zpeněžení rozdělen mezi věřitele. Reorganizace je tedy jakousi „platformou“ na níž lze vést strukturovaná jednání o nejvhodnějším způsobu řešení dlužníkovy úpadku. Cílem této úpravy je dosáhnout informovaného rozhodnutí stran tak, aby výsledek respektoval vzájemnou hodnotu jednotlivých nároků na dlužníkovy majetek za současného zachování dlužníkovy provozu obchodního závodu.¹⁹⁵ V českém právním prostředí je však reorganizace velmi výjimečným způsobem řešení úpadku.¹⁹⁶

Podmínkou přípustnosti reorganizace je podle InsZ existence obchodního závodu. Nemá-li podnikající osoba obchodní závod, nelze její úpadek řešit reorganizací.¹⁹⁷ Při reorganizaci se má dosáhnout opětovného a plnohodnotného zapojení dlužníka do podnikatelských aktivit za současného maximálně možného uspokojení věřitelů dlužníka. V průběhu reorganizace tedy dochází k postupnému uspokojování pohledávek věřitelů při zachování provozu dlužníkovy podniku, zajištěné opatřeními k ozdravení hospodaření tohoto podniku podle insolvenčním soudem schváleného reorganizačního plánu s průběžnou kontrolou jeho plnění ze strany věřitelů.¹⁹⁸ Právní úprava reorganizace klade důraz na zájem věřitelů při rozhodování o přijetí reorganizačního plánu, který je považován za jádro reorganizačního procesu. Reorganizační plán může být předložen jak dlužníkem, tak věřitelem, přičemž podle § 339 odst. 1 InsZ má přednostní právo k jeho předložení dlužník. Spolu s předložením reorganizačního plánu je

---

¹⁹³ UNCITRAL. *Legislative Guide on Insolvency Law*. United Nations publication, Sales No. E.05.V.10, s. 84.

¹⁹⁴ JACKSON, T. H. *The logic and limits of bankruptcy law*. Washington: Beard Books, 1986, s. 211.

¹⁹⁵ RICHTER, T. *Insolvenční právo*, op. cit., s. 459-460, s. 481.

¹⁹⁶ Ze statistických dat ministerstva spravedlnosti k roku 2017 vyplývá, že v poměru k jiným způsobům řešení úpadku, je úpadek řešen formou reorganizace pouze v 0,04 % všech případů. Naprosté minimum úpadků se tedy řeší formou reorganizace. Blíže: MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR. *České soudnictví 2017: Výroční statistická zpráva Ministerstva spravedlnosti*. Ministerstvo spravedlnosti ČR. s. 123, bod 3.7.4.

¹⁹⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 1.8.2012, sp.zn. 1 VSPH 897/2012.

¹⁹⁸ ŠÍNOVÁ, R. a kol., *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části V. OSŘ.*, op. cit., s. 270-279.

předkladateli uložena povinnost předložit zprávu o reorganizačním plánu, jejímž účelem je poskytnout věřiteli dlužníka ve zkrácené a srozumitelné formě informaci o základních parametrech reorganizace a jejím dopadu na jednotlivé věřitele.¹⁹⁹ Reorganizaci lze provést různými způsoby, přičemž ust. § 314 odst. 1 InsZ stanovuje demonstrativní výčet těchto způsobů. Je přitom podle mne zřejmé, že přijetím reorganizačního plánu dojde zpravidla ke změně postavení věřitele a možnosti vymožení pohledávky vůči dlužníku. Přijetím reorganizačního plánu totiž podle mne nejčastěji dojde k odložení splatnosti věřitelů, ke změně výše, či změně pořadí jejich pohledávky.²⁰⁰ Reorganizační plán totiž komplexně upravuje podmínky reorganizace dlužníka. Nejzásadnějším účinkem schválení reorganizačního plánu je zánik práv všech věřitelů vůči dlužníkovi a jejich nahrazení novými právy, specifikovanými v reorganizačním plánu. Podle § 356 odst. 1 InsZ totiž práva všech věřitelů vůči dlužníkovi včetně těch, kteří svou pohledávku do insolvenčního řízení nepřihlásili, zanikají účinností reorganizačního plánu, není-li InsZ nebo reorganizačním plánem stanoveno jinak. Platí tedy, že dosavadní práva a povinnosti jsou přijetím reorganizačního plánu nahrazena obsahem a právy a povinnostmi danými reorganizačním plánem. Dlužníkem je nadále osoba uvedená v reorganizačním plánu za podmínek v něm stanovených. Ve svojí podstatě tedy přijetím reorganizačního plánu zanikají veškeré dluhy dlužníka, které jsou nahrazeny dluhy novými. Pohledávky věřitelů však zanikají pouze vůči dlužníku, nikoli vůči spoludlužníkům či ručitelům, neboť podle ust. § 356 odst. 2 InsZ jsou práva věřitelů k těmto osobám reorganizačním plánem nedotčena. Výsledkem reorganizace pak může být ozdravení obchodního závodu při splnění reorganizačního plánu, zrušení rozhodnutí o schválení reorganizačního plánu, či přeměna reorganizace v konkurs.²⁰¹

3.2.3 Oddlužení

Druhým ze sanačních způsobů řešení úpadku dlužníka je oddlužení. Tento způsob řešení úpadku je přípustný pouze na návrh dlužníka a to pouze v případě, že se jedná o dlužníka:

- 1) právnickou osobu, která není podle zákona považována za podnikatele a současně nemá dluhy z podnikání, popř. dluh z podnikání nebrání řešení úpadku oddlužením,
- 2) fyzickou osobu, která nemá dluhy z podnikání či u níž dluh z podnikání nebrání řešení úpadku oddlužením,

---

¹⁹⁹ ZAHRADNÍKOVÁ, R. *Pojmové znaky civilního procesu*, op. cit., s. 499.

²⁰⁰ Srov. § 341 odst. 1 písm. a) InsZ.

²⁰¹ ŠÍNOVÁ, R. a kol., *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části V. OSŘ*, op. cit., s. 270-279.

3) manžele, kteří podávají společný návrh na povolení oddlužení.²⁰²

Oddlužení lze provést zpeněžením majetkové podstaty nebo plněním splátkového kalendáře po dobu 5 let.²⁰³ Podmínkou pro schválení oddlužení je poctivý záměr dlužníka,²⁰⁴ skutečnost, že dlužník nejednal lehkomyšlně či nedbale²⁰⁵ a též skutečnost, že se zřetelem ke všem okolnostem bude dlužník schopen uhradit nejméně 30 % hodnoty plnění nezajištěným věřitelům, ledaže tito věřitelé s nižším plněním souhlasí.²⁰⁶ Po schválení oddlužení vstupuje insolvenční řízení do další fáze, kdy je rozhodováno o způsobu realizace oddlužení. V úvahu připadají dvě řešení – oddlužení zpeněžením majetkové podstaty a oddlužení formou splátkového kalendáře. Cílem a účelem oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty je poměrné uspokojení pohledávek věřitelů ze současného majetku dlužníka ve stanoveném rozsahu při zachování budoucích příjmů. Naproti tomu oddlužení formou splátkového kalendáře umožňuje dlužníku po dobu 5 let měsíčně splácet nezajištěným věřitelům ze svých příjmů částku ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohou být při exekuci uspokojeny přednostní pohledávky. Společným cílem oddlužení je pak také zproštění a odbřemenění dlužníka od části neuspokojených dluhů v případě splnění podmínek oddlužení. Na výslovné prohlášení dlužníka a k návrhu insolvenčního správce může podle § 398 odst. 1 InsZ dojít ke kombinaci obou forem oddlužení.

O způsobu oddlužení závazně hlasují nezajištění věřitelé prostou většinou všech nezajištěných přihlášených věřitelů, počítanou podle výše jejich pohledávek. Zajištění věřitelé právě z důvodu svého zajištění nemohou hlasovat. V případě, že by věřitelé nerozhodli o způsobu oddlužení, rozhodne o tomto soud. Při oddlužení plněním splátkového kalendáře jsou pravidelnými splátkami spláceny pohledávky nezajištěných věřitelů. Plnění splátkového kalendáře probíhá zásadně po celou dobu pěti let i v případě, kdy dlužník dosáhne hodnoty 30 % pohledávek nezajištěných věřitelů. Předčasně může insolvenční řízení skončit pouze v případě, že dlužník uspokojí zcela všechny pohledávky nezajištěných věřitelů. Zajištění věřitelé se pak uspokojují pouze z výtěžku zpeněžení zajištění s tím, že majetek sloužící k zajištění bude zpeněžen insolvenčním správcem pouze na žádost zajištěného věřitele.²⁰⁷ Při schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty zpeněží insolvenční správce majetek dlužníka. Při oddlužení touto formou se postupuje obdobně jako v případě zpeněžení majetku v konkursu. Podle ust. §

---

²⁰² SMOLÍK, P. *Oddlužení v právním řádu ČR*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2016, s. 137-142.

²⁰³ HÁSOVÁ, J.; MORAVEC, T. *Insolvenční řízení*, op. cit., s. 217.

²⁰⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.7.2011, sp. zn. 29 NSČR 14/2009.

²⁰⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.10.2010, sp. zn. 29 NSČR 16/2010.

²⁰⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.9.2010, sp. zn. 29 NSČR 6/2008.

²⁰⁷ ZAHRADNÍKOVÁ, R. *Pojmové znaky civilního procesu*, op. cit., s. 503-504.

398 ods. 2 InsZ však do majetkové podstaty nenáleží majetek, který dlužník nabude poté, co nastaly účinky schválení oddlužení. Majetek sloužící k zajištění může být zpeněžen obdobně jako u oddlužení formou splátkového kalendáře pouze na žádost zajištěného věřitele. Po zpeněžení majetku podléhajícímu oddlužení se postupuje obdobně jako u konečné zprávy a rozvrhu v konkursu.²⁰⁸

Jestliže se v průběhu insolvenčního řízení ukáže, že dlužník nebude schopen splnit podstatnou část splátkového kalendáře, že podstatně neplní své povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, že v důsledku jeho zaviněného jednání mu vznikl po schválení oddlužení peněžitý dluh po dobu po splatnosti déle než 30 dnů, nebo vyjdou najevo skutečnosti, na základě nichž lze důvodně předpokládat, že dlužník oddlužením sleduje nepoctivý záměr, či zrušení oddlužení navrhne sám dlužník, zruší insolvenční soud schválené oddlužení a současně rozhodne o způsobu řešení dlužníkovy úpadku konkursem.

Splní-li dlužník řádně schválené oddlužení, vezme tuto skutečnost insolvenční soud usnesením na vědomí a rozhodne o osvobození dlužníka od placení v insolvenčním řízení neuspokojovaných pohledávek či části pohledávek, které v insolvenčním řízení nebyly uspokojeny. Pohledávky, od jejichž úhrady tedy bude dlužník osvobozen, se stávají naturální obligací. Osvobození se však nevztahuje na uložený peněžitý trest či jinou majetkovou sankci, která byla dlužníku uložena v trestním řízení pro úmyslný trestný čin a dále pohledávek na náhradu škody způsobené úmyslným porušením právní povinnosti.²⁰⁹ Přiznané osvobození dlužníka od placení pohledávek může být insolvenčním soudem na návrh věřitele do tří let od právní moci rozhodnutí o přiznání osvobození od placení pohledávek odejmuto, vyjde-li najevo, že ke schválení oddlužení nebo k přiznání osvobození došlo na základě podvodného jednání dlužníka, nebo že dlužník poskytl zvláštní výhody některým věřitelům.²¹⁰

---

²⁰⁸ WINTEROVÁ, A.; MACKOVÁ, A. *Civilní právo procesní.*, op. cit., s. 321.

²⁰⁹ SMOLÍK, P., *Oddlužení v právním řádu ČR*, op. cit., s. 243-245.

²¹⁰ Tamtéž, s. 233-235.

4 Střet exekučního a insolvenčního řízení

Jak vyplývá již z první kapitoly, insolvenční řízení je specifickým samostatným druhem civilního procesu, který je třeba odlišit od exekučního řízení. Insolvenční řízení je nutno považovat za jeden z druhů civilního řízení, jenž v sobě zahrnuje prvky jak nalézacího, tak exekučního řízení. Účelem a cílem insolvenčního práva a insolvenčního řízení je totiž kolektivní uspořádání majetkových poměrů k osobám dotčeným dlužníkovým úpadkem nebo hrozcím úpadkem a dosažení co nejvyššího a zásadně poměrného uspokojení dlužníkových věřitelů.²¹¹ Naproti tomu účelem exekučního řízení je vymození individuálního nároku věřitele, který nebyl dlužníkem dobrovolně uspokojen.

Z uvedeného je zřejmé, že jak v exekučním, tak insolvenčním řízení dochází k realizaci vymození nároků věřitelů vůči dlužníku. V praxi tedy může nastat situace, kdy bude souběžně zahájeno či vedeno exekuční a insolvenční řízení. Otázkou, která se proto v této souvislosti nabízí je, jaký je vzájemný vztah exekučního a insolvenčního řízení. Mohou věřitelé vymáhat své pohledávky souběžně v těchto řízeních, nebo má některé z těchto řízení přednost před druhým?

4.1 Vzájemný vztah exekučního a insolvenčního řízení

Domnívám se, že je nejprve vhodné odpověď na položenou otázku zkoumat v rovině teoretického vymezení vztahu exekučního a insolvenčního řízení, neboť z teoretických poznatků lze čerpat závěry zejména pro výklad právní úpravy či řešení jejích mezer. Teoretické poznatky lze také aplikovat při řešení případných praktických problémů. Insolvenční řízení je obecně charakteristické tím, že v něm dochází k vypořádání majetkových poměrů mezi všemi dotčenými subjekty – dlužníkem, který je v úpadku na straně jedné a věřiteli dlužníka na straně druhé. Exekuční řízení je naproti tomu řízením, jehož účelem je vymození oprávněné pohledávky věřitele stanovené exekučním titulem, jež nebyla splněna dobrovolně.²¹² Ačkoli se i v exekučním řízení projevují dílčím způsobem některé prvky kolektivizace nároků věřitelů,²¹³ přesto je podle mne jeho primárním cílem vymození individuální pohledávky konkrétního věřitele.²¹⁴ Naproti tomu insolvenční řízení považuji za řízení, které zohledňuje nejen nárok individuálního věřitele, nýbrž kolektivně nároky všech věřitelů s tím, že je v něm komplexně

---

²¹¹ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 12.2.2009, sp. zn. 1 VSOL 177/2008.

²¹² TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*, op. cit., s. 5-6.

²¹³ A to zejména co do přihlašování pohledávek věřitelů v případě exekuce prodejem nemovitých věcí.

²¹⁴ Obdobně též SMRČKA, L. *Filosofické aspekty vztahu insolvenčního a exekučního práva*, op. cit., s. 29.

řešena nepříznivá majetková situace dlužníka. Nadto oproti exekučnímu řízení insolvenční řízení sleduje i společensky prospěšnější cíl, kterým má být vypořádání a narovnání majetkových vztahů dlužníka a sociální smír mezi jednotlivými věřiteli a věřiteli a dlužníkem samotným. V moderním insolvenčním právu také nelze odhlédnout od akcentu na sanační řešení úpadku dlužníka, a tedy očištění dlužníka od dluhů a jeho návratu do „normálního“ ekonomického života. Namísto individuálních exekučních řízení by proto měla být neschopnost dlužníka dostát svým dluhům řešena v kolektivním insolvenčním řízení. Jedním z důsledků řešení nepříznivé situace – úpadku – dlužníka v kolektivním insolvenčním řízení by ostatně i podle soudní judikatury měl být sociální smír mezi dlužníkem a jeho věřiteli či věřiteli samotnými, resp. realokace ekonomických zdrojů, které nejsou využity efektivně.²¹⁵ Insolvenční řízení by tedy mělo být jediným řízením, ve kterém v situaci úpadku dlužníka dojde ke zjištění a realizaci majetkově právních nároků vůči úpadci. Tento závěr ostatně podporuje i princip vyjádřený v ust. § 5 písm. d) a § 165 odst. 1 a odst. 3 InsZ, podle něhož se mohou věřitelé přihlašovaných pohledávek po dobu insolvenčního řízení uspokojit jen způsobem předpokládaným InsZ. Domnívám se, že vzhledem k charakteristice insolvenčního řízení je proto třeba dospět zásadně k závěru o přednosti vedení insolvenčního řízení před řízením exekučním.²¹⁶

Obdobný závěr lze podle mne dovodit i na základě historického vývoje insolvenčního a exekučního řízení. Historickým přelomem pro obecné civilní řízení bylo římské právo, které již znalo osobní exekuci, od níž postupně přešlo k exekuci směřující na majetek dlužníka – a to v případě potřeby na veškerý jeho majetek – nastal-li souběh jeho věřitelů. Za pozdního císařství se poté postup změnil v tom směru, že zpeněžení majetku dlužníka se realizovalo po částech a výtěžek se dělil mezi věřitele podle poměru jejich pohledávek.²¹⁷ Původní římské právo tedy nečinilo rozdíl mezi konkursem a exekucí.²¹⁸ Úpadek nebyl upraven souhrnně a komplexně, nýbrž byl řešen v rámci exekuce, exekučního řízení. Již v této římské úpravě však lze shledat počátky zásady poměrného uspokojení věřitelů.²¹⁹ Další vývoj úpravy řešení úpadku

---

²¹⁵ Usnesení Ústavního soudu ze dne 6.2.2014, sp. zn. I. ÚS 3271/13.

²¹⁶ Obdobně též: KUBIZŇÁK, J. *Střet insolvenčního a exekučního řízení*. Rigorozní práce. Brno: Masarykova Univerzita. Právnická fakulta, 2015. s. 33.

²¹⁷ WINTEROVÁ, A., op. cit., s. 52, WINTEROVÁ, A.; MACKOVÁ, A. *Civilní právo procesní.*, op. cit., s. 188-191.

²¹⁸ ŠTAJGR, F. *Konkursní právo*. Praha: Všechno, 1947, s. 15.

²¹⁹ SCHELLE, K; FRÝDEK, M. *Vývoj konkursního práva*. 1. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2010, s. 9.

dlužníka byl rozdroben.²²⁰ V průběhu středověku se v soudní praxi začalo postupně formovat samostatné řízení, jehož cílem bylo uspořádat majetkové poměry insolventního dlužníka způsobem, který by zajistil poměrné uspokojení nároků věřitelů.²²¹ Tyto myšlenky se postupně rozšířily i do Německa, kde zejména v saském arestačním procesu začalo vznikat samostatné konkursní řízení.²²² Základní myšlenkou této nové německé úpravy přitom bylo rozlišení mezi úpadkem čestného obchodníka, který zbankrotoval z důvodu okolností, které nebylo možno očekávat, jako byla ztráty lodi na moři, nebo podvodného obchodníka, který podváděl své věřitele.²²³ Zcela zřetelné rozlišení konkursního řízení lze pak spatřovat až v 17. století právě v německém, ale také ve španělském právu.²²⁴ Nejvýznamnějším mezníkem pro vývoj civilního procesu a insolvenčního řízení v českých zemích byla vlna demokratických revolucí v 19. století. Do této doby spadají i počátky moderního insolvenčního práva a to v návaznosti na reformy hmotného práva či procesních úprav.²²⁵ Hlavní myšlenky nového insolvenčního práva v českých zemích byly vyjádřeny v konkursním řádu z roku 1869, v němž se již projevíly specifické zásady insolvenčního řízení, jako princip univerzality insolvenčního řízení, zásada rovného postavení skupin věřitelů, omezení dispozice dlužníka k majetku v majetkové podstatě. Konkursní řízení již bylo také rozděleno do fáze zjišťovací a vlastní fáze konkursní.²²⁶

Z nastíněného historického vývoje exekučního a insolvenčního řízení je podle mne zřejmé, že docházelo k postupnému vývoji a oddělení insolvenčního řízení jako samostatného druhu civilního procesu. Insolvenční řízení reagovalo toliko na zvláštní situace dlužníka, které nebylo vhodné řešit v rámci exekučního řízení. Domnívám se, že právě i z oddělení insolvenčního řízení od řízení exekučního lze dovodit princip priority insolvenčního řízení před řízením exekučním. K postupnému oddělení insolvenčního řízení jako samostatného řízení, totiž podle mne docházelo z důvodu nemožnosti řešit úpadek dlužníka v rámci exekučního řízení.

---

²²⁰ WINTEROVÁ, A. *Civilní právo procesní*. Díl první, Řízení nalézací: soudy, notářství, advokacie, exekutorské úřady, sporné řízení soudní, nesporná (zvláštní) řízení, rozhodčí řízení, mediaci. 8. vyd. Praha: Linde, 2015, s. 52.

²²¹ SCHELLEOVÁ, I.; SCHELLE, K. Historické zdroje nové právní úpravy insolvenčního řízení. In: SCHELLE, K. *Sbírka prací na téma nové insolvenční právo*. 1. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2006, s. 7-12.

²²² SCHELLE, K.; FRÝDEK, M., *Vývoj konkursního práva*, op. cit., s. 27.

²²³ HÄBERLEIN, M. Germany during the 16. Century. In: The history of bankruptcy – economics, social and cultural implication in early modern Europe. In: SAFLEY, T. M., *The history of bankruptcy: economic, social and cultural implications in early modern Europe*, op. cit., s. 21.

²²⁴ ŠTAJGR, F., *Konkursní právo*, op. cit., s. 16.

²²⁵ WINTEROVÁ, A.; MACKOVÁ, A. *Civilní právo procesní*, op. cit., s. 188-191.

²²⁶ SCHELLE, K.; TAUCHEN, J. *Historie konkursního řízení v dokumentech*. 1. Vyd. Ostrava: Key Publishing ve spolupráci s The European Society for History of Law, 2012, s. 14.

Kolektivní řešení majetkové situace dlužníka tedy získalo přednost před individuálními exekucními řízeními.

4.2 Účinky insolvenčního řízení na řízení exekuční

Jak již bylo nastíněno výše, při vymáhání pohledávek věřitele může nastat situace, při které bude věřitel vůči dlužníku vymáhat svůj individuální nárok v exekučním řízení, avšak současně bude vůči dlužníku zahájeno či vedeno insolvenční řízení. Dochází tedy k souběhu těchto dvou samostatných, nezávislých soudních řízení. Na tuto situaci proto reaguje právní úprava účinků insolvenčního řízení upravující vzájemný střet exekučního a insolvenčního řízení. Současné moderní chápání insolvenčního práva a jeho účinků na exekuční řízení vychází zejména z amerického zákona o úpadku z roku 1978.²²⁷

4.2.1 Účinky zahájení insolvenčního řízení na exekuční řízení

Zahájení insolvenčního řízení může mít významný vliv na možnost vymáhání pohledávek v exekučním řízení, a to s ohledem na účinky, které bývají se zahájením insolvenčního řízení spojeny. Pouhým úkonem jedné ze stran proto může dojít k zásadnímu omezení práv nejen navrhovatele a dlužníka, nýbrž i ostatních věřitelů.²²⁸ Možnost normativního řešení účinků insolvenčního řízení je nastíněna například v doporučení UNCITRAL pro insolvenční právo,²²⁹ které bere v úvahu dvě možnosti – se zahájením řízení nebudou spojeny ex lege žádné účinky, ale insolvenční soud bude mít možnost o účincích rozhodnout formou předběžného opatření, nebo se zahájením řízení budou spojeny účinky, avšak bude dána možnost jejich zrušení a soud bude muset v krátké lhůtě ve věci rozhodnout, nebo takové účinky automaticky zaniknou.

Základní účinek zahájení insolvenčního řízení na exekuční řízení je v současné právní úpravě upraven v ust. § 109 odst. 1 písm. c) InsZ. Podle tohoto ustanovení lze po zahájení insolvenčního řízení exekuci, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka, jakož i jiný majetek, který náleží do majetkové podstaty, zahájit, nelze ji však provést. Podle ust. § 109 odst. 4 InsZ tento účinek nastává okamžikem zveřejnění vyhlášky, kterou se oznamuje zahájení insolvenčního řízení, v insolvenčním rejstříku. V citovaném ustanovení je tedy vyjádřen princip reflektující obecnou přednost insolvenčního řízení. Věřitelům je tedy odepřena možnost nadále individuálně vymáhat své pohledávky. Uspokojení pohledávek věřitelů je možné pouze

---

²²⁷ SCHELLEOVÁ, I. *Základy insolvenčního práva*. 1. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2008, s. 41-44.

²²⁸ KÜHN, P. Poznámky k vybraným ustanovením insolvenčního zákona. In: SCHELLE, K., *Sbírka prací na téma nové insolvenční právo*, op. cit., s. 110.

²²⁹ UNCITRAL, *Legislative Guide on Insolvency Law*, op. cit., s. 89, bod 43.

kolektivně, v rámci insolvenčního řízení. Tento účinek, jehož cílem je zejména zabránit destrukci majetku dlužníka,²³⁰ je obecně označován jako tzv. automatické moratorium.²³¹

Během účinnosti těchto účinků se soudní exekutor či exekuční soud musí zdržet úkonů, jimiž se výkon rozhodnutí nebo exekuce bezprostředně realizuje. Zákaz provedení exekuce se přitom vztahuje jak na exekuce nově zahajované, tak na exekuce již probíhající.²³² Výjimku tvoří exekuce vedené ohledně pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jím naroveň postavené. Rozhodnutím insolvenčního soudu podle § 203 odst. 5 InsZ však může dojít k omezení těchto účinků. Na základě tohoto rozhodnutí je tedy možno vést a provést exekuci, která by postihovala majetek náležející do majetkové podstaty dlužníka.²³³ Otázkou pak je, jaký důsledek bude mít činění úkonů v exekučním řízení v rozporu s účinky InsZ a bez rozhodnutí insolvenčního soudu o jejich omezení. Domnívám se, že ačkoli tyto úkony nebudou podle § 109 odst. 6 InsZ účinné vůči insolvenčnímu soudu, budou nadále účinné vůči účastníkům exekučního řízení a budou tyto účastníky zavazovat. Ostatně i z tohoto důvodu InsZ stanovuje oprávnění insolvenčního soudu pozastavit vykonatelnost nebo odložit právní moc rozhodnutí nebo opatření přijatého v rozporu s účinky zahájení insolvenčního řízení.

Další otázkou, která se v této souvislosti nabízí, je také výklad toho, co se rozumí pojmem „provést exekuci“, tedy jaké úkony může soudní exekutor či exekuční soud po zahájení insolvenčního řízení v exekučním řízení činit. V ust. § 109 odst. 2 InsZ je výslovně stanoveno, že úkonem, jímž se provádí výkon rozhodnutí nebo exekuce, není úkon učiněný pouze k zajištění dlužníkova majetku pro účely jeho postižení exekucí. Odpověď na tuto otázku lze dále nalézt ve stanovisku Nejvyššího soudu,²³⁴ podle kterého je prováděním exekuce jakýkoli úkon, jímž má být exekuce bezprostředně realizována. Prováděním exekuce se tedy rozumí zejména:

- převedení dlužníkova majetku na peníze (zpeněžení),
- úhrada (i částečná) pohledávky oprávněného, a to bez ohledu na to, zda exekutor obdržel finanční prostředky před zahájením insolvenčního řízení,

---

²³⁰ UNCITRAL, *Legislative Guide on Insolvency Law*, op. cit., s. 83.

²³¹ RICHTER, T. *Insolvenční právo*, op. cit., s. 263.

²³² HÁSOVÁ, J. Vztah exekučního a insolvenčního řízení. *Komorní listy*. 2012, č. 1, s. 15.

²³³ HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon: komentář*, op. cit., s. 394-401.

²³⁴ Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze 17.6.1998, sp.zn. Cpjn 19/98.

- vydávání některých rozhodnutí, kterými dochází k realizaci exekuce, a to včetně příkazu k úhradě nákladů exekuce.

Po zahájení insolvenčního řízení tedy nelze v exekuci mimo jiné vydat pokyn k odepsání peněžních prostředků z účtu povinného,²³⁵ udělit příklep,²³⁶ projednat poddlužnickou žalobu,²³⁷ vydat pokyn soudu, aby usnesení o příklepu bylo doručeno,²³⁸ vyhotovit soupis věcí povinného v rámci exekuce prodejem movitých věcí,²³⁹ vydat exekuční příkaz,²⁴⁰ či vydat příkaz k úhradě nákladů exekuce.²⁴¹ Naproti tomu úkonem, jímž se provádí exekuce, není úkon učiněný k zajištění dlužníkovy majetku, vyrozumění nového plátce mzdy o vedení exekuce,²⁴² či rozhodnutí o návrhu na zastavení exekučního řízení.²⁴³ S ohledem na právní nejistotu a množství soudních řízení, které podle mne nejasnost pojmu „provést exekuci“ vyvolává, mám za to, že by bylo de lege ferenda vhodné zejména pro zvýšení právní jistoty tento pojem legislativně definovat. Osobně bych tento pojem chápal v tom směru, že se jedná o jakýkoli úkon v exekučním řízení, na základě něhož, nebo v souvislosti s nímž dojde k realizaci exekuce a tedy zániku v exekučním řízení vymáhané pohledávky či její části.

Jak již bylo uvedeno, k rozhodnutím a opatřením, která budou přijata v rozporu s omezením InsZ se v insolvenčním řízení nepřihlíží. Insolvenční soud také může podle ust. § 109 odst. 6 InsZ do exekučního řízení zasáhnout a pozastavit vykonatelnost nebo odložit právní moc rozhodnutí nebo opatření, popřípadě zakázat přijetí takovýchto rozhodnutí či opatření. Odklizení insolvenčního návrhu přitom zhojí nedostatky v postupu exekučního soudu či exekutora v průběhu insolvenčního řízení.²⁴⁴ Účinky zahájení insolvenčního řízení trvají podle § 109 odst. 5 InsZ do skončení insolvenčního řízení, jde-li o reorganizaci, do schválení

---

²³⁵ Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze 17. 6. 1998, sp.zn. Cpjn 19/98.

²³⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14.4. 2004, sp. zn. 20 Cdo 2372/2003.

²³⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21.12.2005, sp. zn. 29 Odo 921/2003.

²³⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31.5.2006, sp. zn. 29 Odo 332/2004.

²³⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15.8.2012, sp. zn. 20 Cdo 1980/2011.

²⁴⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.11.2010, sp. zn. 25 Cdo 4802/2008.

²⁴¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22.12.2015, sp. zn. 29 ICdo 5/2014.

²⁴² Toto usnesení je totiž dle svého obsahu nutno považovat toliko za vyrozumění plátce mzdy o vedení exekuce ve smyslu ust. § 294 odst. o.s.ř., nikoli o samostatné rozhodnutí, kterým by bylo rozhodnuto o provedení exekuce srážkami ze mzdy. Okamžikem provedení exekuce je až okamžik odeslání srážky plátcem mzdy soudnímu exekutorovi, neboť tímto okamžikem dochází k zániku dluhu povinného vůči oprávněnému. Povinnost k odeslání srážky plátcem mzdy soudnímu exekutorovi, a tedy i povinnost k provedení exekuce, totiž vzniká až okamžikem, kdy je plátcem mzdy vyrozuměn o zapsání doložky provedení exekuce a o právní moci exekučního příkazu.

²⁴³ Usnesení velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13.4.2016, sp. zn. 31 Cdo 1714/2013.

²⁴⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4.5.2015, sp. zn. 26 Cdo 3544/2014.

reorganizačního plánu. Je-li insolvenční návrh odmítnut, zamítnut nebo řízení o něm zastaveno, zanikají účinky zahájeného insolvenčního řízení již zveřejněním takového rozhodnutí v insolvenčním rejstříku.

Mám za to, že z výše uvedeného je zřejmé, že účinky zahájení insolvenčního řízení mají značný dopad na možnost vymožení pohledávek v exekučním řízení, neboť po zahájení insolvenčního řízení nelze pohledávku věřitele v exekučním řízení fakticky vymoci. V souladu s teoretickými závěry uvedenými v kapitole 4.1 se domnívám, že nemožnost provedení exekuce po zahájení insolvenčního řízení je na místě, neboť reflektuje princip priority insolvenčního řízení. Současně se však domnívám, že takováto úprava nabízí jistou míru zneužitelnosti ze strany dlužníka, který podáváním opakovaných insolvenčních návrhů bude odkládat provedení exekuce,²⁴⁵ a bude tak v exekučním řízení například svými insolvenčními návrhy opakovaně mařit možnost dražby při exekuci prodejem nemovitých věcí. Právní úprava by proto podle mne neměla účinky zahájení insolvenčního řízení spojovat s každým dlužnickým insolvenčním návrhem, respektive každý dlužnický insolvenční návrh by neměl být zveřejňován v insolvenčním rejstříku. Domnívám se proto, že de lege ferenda by bylo vhodné zavést i u dlužnických insolvenčních návrhů obdobný formální přezkum, jako tomu je podle ust. § 100a InsZ v případě věřitelských insolvenčních návrhů.

4.2.2 Exekuční řízení a rozhodnutí o úpadku a způsobu jeho řešení

Jedním z nejdůležitějších mezníků insolvenčního řízení je rozhodnutí o úpadku. Pouze po rozhodnutí o úpadku insolvenční řízení pokračuje. I z toho důvodu je právě s rozhodnutím o úpadku spojen další specifický účinek, který má dopad na exekuční řízení. Podle § 140e InsZ není možné v době, po kterou trvají účinky spojené s rozhodnutím o úpadku, nařídit či zahájit exekuci postihující majetek ve vlastnictví dlužníka, jakož i jiný majetek, který náleží do majetkové podstaty. Zákaz zahájení exekuce, resp. trvající zákaz provedení exekuce po rozhodnutí o úpadku, se však nevztahuje na možnost vymáhání pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jim naroveň postavených. Tyto pohledávky se uplatňují v průběhu insolvenčního řízení písemně vůči osobě s dispozičním oprávněním. O uplatnění věřitel současně vyrozumí insolvenčního správce. Neuspokojí-li osoba s dispozičními oprávněními uplatněnou pohledávku v plné výši a včas z majetkové podstaty, může se věřitel domáhat jejich splnění žalobou podanou proti osobě s dispozičním oprávněním. Po právní moci rozhodnutí

---

²⁴⁵ Obdobně také TUŠILOVÁ, B.; VAVŘINA, J. Problémy právní úpravy vztahu exekuce a insolvenčního řízení. *Právní rozhledy*, 2012, č. 3, s. 100-101.

o žalobě, nebude-li uložena povinnost insolvenčním správcem splněna dobrovolně ve lhůtě stanovené nalézacím soudem, určí podle ust. § 203 odst. 5 InsZ insolvenční soud svým rozhodnutím lhůtu k uspokojení přisouzené pohledávky a současně rozhodne, která část majetkové podstaty má být k jejímu uspokojení použita. Domnívám se, že insolvenční soud by tuto lhůtu a část majetkové podstaty měl určit pouze na návrh oprávněného věřitele. Je tedy na věřiteli, aby takovýto návrh vůči insolvenčnímu soudu učinil. Rozhodnutí nalézacího soudu může být po uplynutí lhůty stanovené insolvenčním soudem vykonáno v exekuci, neboť je pravomocným exekucním titulem a uplynutím lhůty stanovené insolvenčním soudem se stalo také exekucním titulem vykonatelným. Exekuce tohoto rozhodnutí směřující k jeho vynucenému splnění pak může být zahájena a provedena kdykoliv v průběhu insolvenčního řízení; zákazy uvedené v § 109 odst. 1 písm. c) a § 104e InsZ totiž na toto exekucní řízení výslovně nedopadají.²⁴⁶

Rozhodnutí o úpadku má také další vliv na možnost uspokojení pohledávek v exekucním řízení. Soudní exekutor je totiž podle soudní judikatury povinen vydat do majetkové podstaty osobě s dispozičním oprávněním v exekuci vymožené plnění, a to po odpočtu nákladů exekuce a svojí odměny. Soudní exekutor má tedy podle soudní judikatury vymožené plnění ponížít o náklady exekuce a svojí odměnu. Právo exekutora na přednostní uspokojení odměny a náhrady nákladů exekuce je totiž zakotveno v ust. § 46 odst. 7 EŘ. Účelně vynaložené náklady exekuce, jejichž součástí je také odměna exekutora, se proto nestávají součástí majetkové podstaty v insolvenčním řízení.²⁴⁷ S tímto závěrem však nesouhlasím. Nespátřuji totiž žádný legitimní důvod ve zvýhodnění pohledávky soudního exekutora oproti jiným věřitelům. Nadto se domnívám, že nelze dovodit zvýhodnění pohledávky soudního exekutora z titulu nákladů exekuce a odměny toliko z EŘ tak, jako tomu učinil Ústavní soud ve svém rozhodnutí. Domnívám se totiž, že je třeba v daném případě zohlednit princip priority insolvenčního řízení a insolvenčních předpisů. InsZ výslovně obsahuje úpravu pohledávek za majetkovou podstatou a jím na roveň postavených, jejichž postavení je v případě úpadku dlužníka zvýhodněno přednostním uspokojením. Co do nákladů exekuce a odměny soudního exekutora však tato pohledávka takto zvýhodněna není. Obsahuje-li InsZ samostatnou, komplexní úpravu zvýhodněných pohledávek, nelze podle mne zvýhodnění dalších typů pohledávek dovozovat z jiných právních předpisů, nestanovuje-li tento předpis zvýhodnění pohledávky v insolvenčním řízení výslovně, a to právě s ohledem na specifičnost, komplexnost a zásadu

---

²⁴⁶ HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon: komentář*, op. cit., s. 542-549.

²⁴⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 6.9.2016, sp. zn. IV. ÚS 378/16.

priority insolvenčního řízení.²⁴⁸ Domnívám se, že by soudní exekutor měl nadále mít povinnost přihlásit pohledávku z titulu odměny a nákladů exekuce do insolvenčního řízení s tím, že tato pohledávka bude uspokojována obdobně jako pohledávky jiných věřitelů. Ostatně nezajištěný věřitel, který svoji pohledávku již v exekučním řízení vymáhá, ji musí i přesto přihlásit v souladu s InsZ do insolvenčního řízení. Takto je tomu dokonce i v případě, kdy dlužník podá dlužnický insolvenční návrh a pohledávku věřitele zahrne a uvede v insolvenčním návrhu. I přes tuto skutečnost poté nebude dlužníkem uvedená pohledávka věřitele v insolvenčním řízení uspokojována, nepřihlásí-li ji věřitel řádně a včas do insolvenčního řízení. Obdobně také zajištěný věřitel musí přihlásit pohledávku zajištěnou výtěžkem zpeněžení předmětu zajištění.²⁴⁹

Nejen rozhodnutí o úpadku, nýbrž i rozhodnutí o způsobu jeho řešení může mít vliv na možnost vymáhání pohledávek věřitelů v exekučním řízení. Úprava možnosti vedení exekuce po prohlášení konkursu však není s ohledem na ust. § 267 odst. 1 InsZ odlišná od výše nastíněných účinků rozhodnutí o úpadku. Po prohlášení konkursu lze tedy zahájit exekuci jen pro vymožení pohledávek postupem podle § 203 odst. 5 InsZ. V takovém případě je však exekuční návrh podáván proti dlužníkovi, nikoli insolvenčnímu správci. Ačkoli je insolvenční správce osobou s dispozičním oprávněním a případné nalézací řízení o pohledávce tedy musí být vedeno proti insolvenčnímu správci jako žalovanému, exekuční řízení je třeba zahájit s ohledem na ust. § 267 odst. 1 InsZ přímo vůči dlužníku.

Bude-li úpadek dlužníka řešen reorganizací, bude podle § 360 InsZ možno nově zahájit i provést exekuci k vymožení pohledávky věřitele, která byla stanovena reorganizačním plánem a nebyla v souladu s reorganizačním plánem splněna. V případě popření pohledávky však lze takovou exekuci vést pouze na základě pravomocného rozhodnutí insolvenčního soudu. Současně nelze také opomenout, že práva všech věřitelů vůči dlužníkovi včetně těch, kteří svou pohledávku do insolvenčního řízení nepřihlásili, podle § 356 odst. 1 InsZ zanikla účinností reorganizačního plánu, není-li InsZ nebo reorganizačním plánem stanoveno jinak. Dosavadní práva a povinnosti byla přijetím reorganizačního plánu nahrazena obsahem a právy a povinnostmi danými reorganizačním plánem. V exekučním řízení již tedy nelze vymáhat

---

²⁴⁸ Naproti tomu srov. NEUHÄUSEROVÁ, J.. Střet insolvence s exekucí. *Komorní listy*. 2016, č. 3, s. 29 či k této problematice blíže také STEINER, P. Náklady soudního exekutora a jejich uplatnění v insolvenčním řízení de lege lata. *Komorní listy*. 2017, č. 1, s. 14-18.

²⁴⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21.12.2015, sp. zn. 29 ICdo 10/2014.

„původní“ pohledávky věřitelů a exekuční řízení vedené ohledně pohledávky, která účinností reorganizačního plánu zanikla, je podle mne třeba dle ust. § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ zastavit.

V případě řešení úpadku oddlužením je podle ust. § 408 odst. 2 InsZ exekuci vůči dlužníku možno zahájit i provést jen pro pohledávky, které nemají být uspokojeny při oddlužení a současně vzniknou poté, co nastanou účinky oddlužení. V případě, že tedy věřitel disponuje pohledávkou, která vznikla před tím, než nastaly účinky oddlužení, je nezbytné takovouto pohledávku přihlásit do insolvenčního řízení či ji v tomto řízení uplatnit. Bez ohledu na skutečnost, zda takovouto pohledávku věřitel do insolvenčního řízení přihlásil, popř. uplatnil, či nikoli, o této pohledávce již nelze zahájit ani vést exekuční řízení. Naproti tomu ohledně pohledávek, které vznikly až poté, co nastaly účinky oddlužení, je podle mne možno exekuční řízení nově zahájit a exekuci i provést. Domnívám se však, že případnou exekuci je v souladu s dikcí ust. § 408 odst. 2 InsZ možno vést pouze toliko vůči majetku, který není součástí majetkové podstaty v insolvenčním řízení. V případě oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty lze tedy exekuci vést na příjem dlužníka a dále na majetek, který dlužník nabyt poté, co nastaly účinky oddlužení. Při oddlužení formou splátkového kalendáře lze exekuci vést na majetek dlužníka, a také na příjem, který dlužník získá poté, co nastaly účinky oddlužení, a to v rozsahu té části příjmů, které nepodléhají oddlužení. Co do exekuce na nové dluhy dlužníka nelze opomenout ust. § 418 odst. 1 písm. c), odst. 2 InsZ. V případě vedení exekuce vůči dlužníku ohledně nového dluhu může být exekuce důvodem pro zrušení oddlužení a přeměně oddlužení v konkurs.

Praktickým problémem může být situace, kdy bude exekuce vůči dlužníku vedena před zahájením insolvenčního řízení a rozhodnutí o oddlužení na majetek, který není součástí majetkové podstaty v oddlužení. Exekuce tedy bude vedena ohledně pohledávky, kterou je třeba do insolvenčního řízení přihlásit, avšak na majetek který není součástí majetkové podstaty. S ohledem na prioritu insolvenčního řízení se domnívám, že ačkoli bude exekuce vedena vůči části majetku dlužníka, který není součástí majetkové podstaty, nelze v takovémto exekučním řízení exekuci provést, neboť se na něj vztahují obecné účinky ust. § 140e ve spojení s § 408 odst. 2 InsZ. Není totiž podle mne přípustné zvýhodnění věřitele, který má být uspokojen pouze v insolvenčním řízení, umožněním souběžného vymáhání pohledávky v exekučním řízení.

V situaci, kdy je dlužník z insolvenčního řízení současně oprávněným v exekuci, nemá rozhodnutí o úpadku žádný vliv na možnost vedení exekuce. Aktivně legitimovaným v exekuci

zůstává nadále dlužník, neboť, jak vyplývá z kapitoly 1.3.4, je to právě on, kdo má dispoziční oprávnění k majetku. Obdobně zůstává dlužník aktivně legitimovaným i při oddlužení či reorganizaci, neboť i u těchto způsobů řešení úpadku je to dlužník, kdo má dispoziční oprávnění k majetku. V případě, že bude rozhodnuto o konkursu, však tento závěr neplatí. Dispoziční oprávnění k majetkové podstatě při konkursu má totiž insolvenční správce, nikoli dlužník. Tato skutečnost je proto reflektována i v ust. § 267 odst. 2 InsZ podle kterého se prohlášením konkursu stává v exekuci insolvenční správce oprávněným namísto dlužníka.

4.2.3 Možnosti vedení exekuce na neuspokojené pohledávky vůči dlužníku – povinnému

Důležitou otázkou, kterou je třeba při vymáhání pohledávek a střetu exekučního a insolvenčního řízení zpravidla řešit, je možnost vedení exekuce po skončení insolvenčního řízení ohledně pohledávek, které byly dotčeny insolvenčním řízením. Tuto otázku je třeba zejména řešit v situaci, kdy jako dlužník v insolvenčním řízení vystupoval povinný z řízení exekučního. Zásadním rozlišovacím kritériem možnosti vymáhání těchto pohledávek po dlužníku – povinnému v exekuci přitom bude skutečnost, jakým způsobem byl úpadek dlužníka řešen.

V případě, že byl úpadek řešen formou konkursu, není s jeho ukončením zpravidla spojen zánik pohledávek, které byly v insolvenčním řízení uspokojovány, nebo byly z jeho uspokojení vyloučeny. Takovéto pohledávky totiž podle § 244 InsZ nezanikají a lze je tedy po skončení insolvenčního řízení v exekuci dále vymáhat. Po skončení konkursu je však třeba rozlišit, zda byl konkurs veden proti fyzické či právnické osobě, neboť byl-li veden proti právnické osobě a zrušen z důvodu uvedených v ust. § 308 odst. 1 písm. c) a d) InsZ a došlo-li tak ke zrušení a zániku právnické osoby bez právního nástupce, neuspokojené pohledávky nebo jejich neuspokojené části podle § 311 InsZ zanikají, pokud nebudou uspokojeny ze zajištění. V tomto případě tedy nejsou při zániku právnické osoby – povinného, v exekučním řízení nadále splněny procesní podmínky. V exekučním řízení tedy nelze pohledávku nadále vymáhat, neboť povinný bez právního nástupce zanikl, a takové řízení je třeba podle § 104 odst. 1 OSŘ ve spojení s § 107 odst. 3 a § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ zastavit právě pro nedostatek podmínek exekučního řízení. Nedošlo-li však k zániku právnické osoby, popř. bylo-li vedeno insolvenční řízení proti fyzické osobě, nic nebrání v další možnosti vedení exekuce vůči povinnému. V případném exekučním řízení je však třeba vždy zohlednit míru uspokojení pohledávky oprávněného

z insolvenčního řízení, neboť v rozsahu, ve kterém pohledávka oprávněného byla v insolvenčním řízení uspokojena, uspokojením zanikla.

V souvislosti s případnou možností vedení exekuce na pohledávky, které byly zahrnuty do insolvenčního řízení, nelze opomenout ust. § 312 odst. 4 InsZ podle něhož je upravený seznam pohledávek exekucním titulem. Věřitel má tedy možnost zahájit exekucní řízení o pohledávce, která byla zahrnuta do seznamu pohledávek v insolvenčním řízení, bez ohledu na skutečnost, zda disponuje pravomocným rozsudkem či jiným obdobným exekucním titulem. Pro možnost vedení exekuce tedy jako exekucní titul postačuje toliko upravený seznam pohledávek.

Byl-li úpadek dlužníka řešen formou oddlužení, které bylo ukončeno za podmínek § 418 InsZ přeměněním v konkurs, platí nadále výklad účinků konkursu a jeho ukončení. V případě, že však k přeměně v konkurs nedošlo, závisí další možnost vymáhání pohledávek na výsledku oddlužení. Insolvenční soud totiž není vždy povinen spojovat rozhodnutí o zrušení oddlužení s rozhodnutím o prohlášení konkursu. Rozhodnutí o zrušení oddlužení je insolvenční soud oprávněn spojit s rozhodnutím o prohlášení konkursu jen tehdy, bude-li zjištěno, že majetek dlužníka obsažený v majetkové podstatě dostačuje k uspokojení věřitelů.²⁵⁰ Nesplní-li dlužník řádně oddlužení a dojde k jeho zastavení, popř. splní-li dlužník řádně své oddlužení a insolvenční soud vezme na vědomí splnění oddlužení dlužníkem, avšak současně neosvobodí dlužníka od placení pohledávek, nic nebrání věřiteli ve vymáhání jeho pohledávky v rámci exekucního řízení. Ostatně, obdobně jako v případě konkursu stanovuje § 416 odst. 6 InsZ vykonatelnost seznamu pohledávek v exekucním řízení v případě, že bylo insolvenční řízení zahájeno na základě návrhu podaného věřitelem a jedná se o zjištěnou neuspokojenou pohledávku, kterou dlužník nepopřel. Případný upravený seznam pohledávek z oddlužení tedy není exekucním titulem, bylo-li insolvenční řízení vedeno na základě návrhu podaného dlužníkem.²⁵¹

Splní-li dlužník řádně oddlužení, insolvenční soud poté podle ust. § 413 InsZ vezme na vědomí splnění oddlužení dlužníkem a podle § 414 odst. 1 InsZ rozhodne o přiznání osvobození od placení pohledávek, zahrnutých do oddlužení, v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny. Přiznáním osvobození je dlužník také osvobozen od placení pohledávek, které nebyly v insolvenčním řízení uspokojovány, neboť je jejich věřitelé do insolvenčního řízení nepřihlásili,

---

²⁵⁰ HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon: komentář*, op. cit., s. 1649-1666.

²⁵¹ Ostatně v případě řešení úpadku dlužníka formou oddlužení bude dlužnický insolvenční návrh častější než insolvenční návrh věřitelský.

ač tak měli učinit, nebo se k nim pro účely insolvenčního řízení nepřihlíželo. Pohledávky, od jejichž placení byl dlužník osvobozen, se stávají naturální obligací. Subjektivní nárok věřitele vůči dlužníku tedy přiznáním osvobození zanikl a pohledávku již nelze vymáhat v exekučním řízení. Případné dobrovolné plnění ze strany dlužníka věřiteli však nebude mít za následek bezdůvodné obohacení ze strany věřitele, a dlužník tedy svůj dluh může věřiteli i nadále dobrovolně splnit. Osvobození se však výslovně nevztahuje na dluhy dlužníka taxativně vypočtené v ust. § 416 odst. 1 InsZ, tedy mmj. na pohledávky na náhradu škody způsobené úmyslným porušením právní povinnosti. V exekučním řízení, jehož předmětem bude pohledávka z titulu náhrady škody způsobené úmyslným porušením právní povinnosti, bude možno nadále pokračovat a takovéto řízení bude také možno nově zahajovat.

Případný další procesní postup v exekučním řízení při vymáhání dluhu, od jehož úhrady byl dlužník osvobozen, závisí od toho, zda věřitel dal souhlas se zastavením exekučního řízení.²⁵² V případě udělení takového souhlasu by podle mne mělo podle § 55 odst. 4 EŘ dojít k zastavení exekuce soudním exekutorem. V případě, že oprávněný k zastavení exekuce souhlas nedal, měl by soudní exekutor učinit vůči exekučnímu soudu podnět k zastavení exekuce z důvodu osvobození povinného od úhrady vymáhaného dluhu, popř. předložit podle § 55 odst. 1 EŘ exekučnímu soudu návrh povinného na zastavení exekuce. Exekuční soud by poté měl exekuci podle § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ zastavit.²⁵³ Exekuční soud, popř. soudní exekutor by pak měl při rozhodování o nákladech řízení účastníků exekučního řízení vyjít vzhledem k osvobození dlužníka od placení v exekuci vymáhaného dluhu k závěru, že v takovém případě nelze shledat zavinění na straně oprávněného ani povinného, neboť exekuce byla vedena oprávněně a byla zastavena právě z důvodu osvobození povinného od placení pohledávky. Ohledně nákladů soudního exekutora je pak třeba dospět k obdobnému závěru, tedy že nelze shledat zavinění na zastavení exekuce na straně oprávněného ani povinného a soudnímu exekutorovi náhradu nákladů exekuce nepřiznat. Ostatně na náklady soudního exekutora vniklé v průběhu oprávněně vedeného exekučního řízení se vztahuje osvobození od placení pohledávek povinného v insolvenčním řízení. Pokud byl v insolvenčním řízení dlužník osvobozen od placení pohledávek a současně jde o pohledávku, která měla být uspokojena v insolvenčním řízení,

---

²⁵² A to bez ohledu na skutečnost, zda bude oprávněný k udělení souhlasu vyzván z vlastní iniciativy soudního exekutora, či na základě návrhu povinného na zastavení exekuce.

²⁵³ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24.11.2010, sp. zn. 29 Cdo 3509/2010.

nelze již soudnímu exekutorovi náklady exekuce v usnesení o zastavení exekuce přiznat bez ohledu na to, zda povinný nesl či nenesl procesní zavinění na zastavení exekučního řízení.

InsZ neklade na insolvenční soud výslovný požadavek, aby bylo osvobození dlužníku přiznáno současně se vzetím na vědomí splnění oddlužení. S ohledem na důsledky, které by však případná prodleva s přiznáním osvobození mohla přinést se domnívám, že je vhodné, aby bylo osvobození dlužníku přiznáno současně se vzetím na vědomí splnění oddlužení insolvenčním soudem, popř. bezodkladně poté. V praxi totiž může dojít k situaci, kdy pominou účinky insolvenčního řízení, vymáhaná pohledávka bude v exekučním řízení vymožena a až poté dojde k osvobození dlužníka od dluhu, který již byl v exekučním řízení vymožen. Taková situace podle mne zbytečně vkládá právní nejistotu do vztahů dlužníka a věřitele, když věřitel si i přes skutečnost, že pohledávku v exekučním řízení řádně vymohl, nemůže být jist, zda takto vymožené plnění nebude nucen dlužníku vracet. Domnívám se totiž, že nelze účinky osvobození od placení pohledávek vykládat v tom směru, že by způsobily zánik pohledávek ex nunc, tedy až od okamžiku vydání tohoto osvobození a nevztahovaly se tak na pohledávky, které byly zahrnuty do oddlužení a před vydáním tohoto usnesení byly již v exekuci vymoženy. Současně v této souvislosti nelze podle mne odhlédnout od smyslu a účelu institutu oddlužení. Tento institut je způsobem řešení úpadku dlužníka, který má umožnit, aby dlužník byl po jeho úspěšném provedení skutečně oddlužen, a mohl tedy dále ekonomicky působit s „čistým štítem“. Tohoto účelu se dosáhne tak, že dlužník je po úspěšném oddlužení osvobozen od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení, v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny, jakož i pohledávek, které nebyly věřiteli vůbec uplatněny přihláškou pohledávky, ačkoli takto uplatněny být měly a mohly. Situace, která by v daném případě nastala, tedy že pohledávka zahrnutá do oddlužení byla soudním exekutorem vymožena, avšak dlužník byl poté od placení této pohledávky osvobozen, by podle mne byla v rozporu se smyslem a účelem institutu oddlužení. Byť zákonná úprava umožňuje vymáhání pohledávky zahrnuté do oddlužení, od jejíhož placení nebyl dlužník osvobozen a vymožení pohledávky po skončení oddlužení by bylo v daném okamžiku plně v souladu s právní úpravou, nelze podle mne s ohledem na smysl a účel institutu oddlužení připustit výklad, že by se později přiznané osvobození nevztahovalo na pohledávky, které byly zahrnuty do oddlužení a byly v mezidobí od skončení oddlužení do doby rozhodnutí o osvobození dlužníka v exekučním řízení vymoženy. K tomuto závěru je podle mne třeba dospět i při vědomí určitého „nedostatku“ exekuční a insolvenční právní úpravy, kdy i po skončení oddlužení před okamžikem přiznání osvobození od placení pohledávek je možné pohledávky zahrnuté do oddlužení vymáhat v exekučním řízení, neboť přiznání osvobození

v insolvenčním řízení nemusí být spojeno se samotným ukončením insolvenčního řízení. Případná prodleva s přiznáním osvobození od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení nemůže jít k tíži dlužníka v tom směru, že by se na tuto v exekuci vymoženou pohledávku, která byla zahrnuta do oddlužení, již nevztahovalo osvobození od jejího placení. Případnou exekuci je proto podle mne třeba i přes skutečnost, že již byla skončena vymožením, podle § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ zpětně²⁵⁴ zastavit a dlužníku v exekuci vymožené plnění vrátit. De lege ferenda se mi vzhledem k výše nastíněné situaci jeví jako vhodné výslovné spojení okamžiku vydání rozhodnutí o osvobození dlužníka od placení dluhů v oddlužení s okamžikem vydání usnesení o vzetí na vědomí splnění oddlužení insolvenčním soudem.

Osvobození dlužníka lze také za podmínek ust. § 417 InsZ dlužníku odebrat. Přiznané osvobození také zaniká, byl-li dlužník do 3 let od právní moci rozhodnutí o něm pravomocně odsouzen za úmyslný trestný čin, kterým podstatně ovlivnil schválení nebo provedení oddlužení anebo přiznání osvobození, případně kterým jinak poškodil věřitele. Domnívám se, že v případě kdy bylo dlužníku osvobození přiznáno a exekuční řízení bylo z tohoto důvodu zastaveno, je po odebrání osvobození dlužníka možno exekuční řízení opětovně zahájit.

Co do účinků skončení reorganizace je podle mne třeba shrnout, že se skončením reorganizace nejsou spojeny žádné zvláštní účinky, které by dopadaly na exekuční řízení. Jak bylo uvedeno již v kapitole 3.2.2, práva všech věřitelů vůči dlužníkovi včetně těch, kteří svou pohledávku do insolvenčního řízení nepřihlásili, totiž podle § 356 odst. 1 InsZ zanikla již účinností reorganizačního plánu, nebylo-li InsZ nebo reorganizačním plánem stanoveno jinak. Dosavadní práva a povinnosti proto byla přijetím reorganizačního plánu nahrazena obsahem a právy a povinnostmi danými reorganizačním plánem. V případě, že tedy pohledávka věřitele byla dotčena účinky reorganizačního plánu a jako taková zanikla, nebylo možno po jejím zániku ani vést ohledně jejího vymožení exekuční řízení. Takové řízení bylo podle mne třeba již v průběhu reorganizace po přijetí reorganizačního plánu podle § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ zastavit.

---

²⁵⁴ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22.9.2008, sp. zn. 20 Cdo 2706/2007, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15.10.2008, sp. zn. 20 Cdo 4312/2007, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21.5.2015, sp. zn. 26 Cdo 3169/2014.

Závěr

Hlavním cílem této práce bylo provést analýzu vybraných právních a ekonomických aspektů vymáhání pohledávek v exekučním a insolvenčním řízení, když těžiště mělo spočívat v analýze právní úpravy těchto řízení a jejich vzájemného střetu, ze kterých bude možno čerpat poznatky k případnému řešení praktických problémů. Dílčím cílem bylo uvedení vlastních stanovisek a návrhů řešení ve světle provedené analýzy právní úpravy.

Při této analýze jsem se nejprve zaměřil na teoretické vymezení pohledávek a možnosti jejich vymáhání, teoretické vymezení exekučního a insolvenčního řízení jako jednotlivých druhů civilního procesu. Dále byly analyzovány nejdůležitější instituty a zásady obsažené v současné právní úpravě, které jsou specifické pro tato řízení, a které je odlišují od jiných druhů civilních řízení. Navazující kapitola se věnovala vybraným ekonomickým aspektům a specifickým exekučního a insolvenčního řízení, jako je například pojetí úpadku v řeči finanční teorie, možnosti využití bonitních a bankrotních modelů při predikci úpadku, účetní aspekty exekuce a úpadku, či ekonomické aspekty teritoriality soudních exekutorů. Třetí kapitola práce byla věnována analýze právní úpravy vybraných způsobů provedení exekuce a způsobům řešení úpadku se zaměřením na specifika týkající se věřitelů a možnosti uspokojení jejich pohledávek. Závěrečná kapitola práce byla věnována střetu exekučního a insolvenčního řízení, a to jak z pohledu teoretického či historického, tak analýzou střetu těchto řízení pohledem současné právní úpravy, a tedy zejména analýzou účinků insolvenčního řízení na řízení exekuční. Nebyly opomenuty ani rozdílné účinky různých forem řešení úpadku. V průběhu práce bylo poukázáno na problematické části právní úpravy či, podle mého názoru, nevhodný soudní výklad, a byla uvedena vlastní stanoviska na řešení dané problematiky a návrhy de lege ferenda.

Na základě analýzy provedené touto prací lze shrnout, že jak exekuční, tak insolvenční řízení lze považovat za řízení, v jejichž rámci dochází k uspokojování pohledávek věřitelů a lze je tedy považovat za řízení, ve kterých mohou věřitelé vymáhat pohledávky vůči dlužníku. Tato řízení se však odlišují jak způsoby, kterými jsou pohledávky věřitelů uspokojovány, tak také zejména jejich rozdílným cílem a účelem. Exekuční řízení by mělo sloužit toliko k vymáhání individuálních nároků věřitelů a mělo by proto podle mne být zásadně primárním řízením, v jehož rámci dojde k nucenému výkonu a uspokojení nároku věřitele. Insolvenční řízení by naproti tomu mělo sloužit k vyřešení celkové nepříznivé majetkové situace dlužníka a měly by v něm proto být vypořádávány nejen nároky individuálního věřitele, nýbrž kolektivně nároky všech věřitelů dlužníka. Vymáhání pohledávek věřitelů

v insolvenčním řízení by proto mělo nastat spíše sekundárně v situaci, kdy dlužník nebude schopen uspokojit všechny své dluhy při mnohosti věřitelů.

S vymáháním pohledávek v exekučním a insolvenčním řízení nejsou spojeny pouze právní aspekty, nýbrž také aspekty ekonomické, které s těmito řízeními a možnostmi uspokojení pohledávek v těchto řízeních souvisejí. Jsem však toho názoru, že se jedná spíše o aspekty, které nejsou zpravidla při „denním výkladu“ a užití právních norem běžně vnímány. I přesto je nutno takové aspekty brát v úvahu, a to zejména při úvahách o legislativních změnách právní úpravy. Důsledná ekonomická analýza právní úpravy a případných dopadů jejích změn by proto podle mne měla vždy předcházet přijetí nové právní úpravy. Ekonomické aspekty exekučního a insolvenčního řízení jsou také mnohdy velmi významné v konkrétní situaci pro věřitele, či dlužníka. Ostatně například finanční analýza společností je běžnou a pravidelnou součástí analýz, kterou provádějí jak věřitelé, tak dlužníci.

S ohledem na již uvedené cíle a účely exekučního a insolvenčního řízení je také nutno dospět k závěru, že v případě jejich střetu by mělo mít insolvenční řízení zásadně přednost před řízením exekučním. Pohledávky věřitelů by tedy měly být v případě střetu těchto řízení zásadně vypořádány v kolektivním insolvenčním řízení, nikoli individuálně v řízení exekučním. V případě, že je tedy vůči dlužníku vedeno insolvenční řízení a věřitel disponuje vůči dlužníkovi pohledávkou, která se kvalifikuje k uspokojení v insolvenčním řízení, musí ji do insolvenčního řízení přihlásit, popř. uplatnit jiným příslušným způsobem. V exekučním řízení totiž taková pohledávka zpravidla během probíhajícího insolvenčního řízení nemůže být vymožena. V případě, že by pak byl dlužník od úhrady předmětné pohledávky osvobozen v insolvenčním řízení, nemůže již být exekuce ohledně této pohledávky vedena ani po skončení insolvenčního řízení. Věřitel tedy v exekučním řízení již nebude ohledně svojí pohledávky ani z části uspokojen. Ostatně, v případě osvobození dlužníka od úhrady dluhů již nemůže být po skončení insolvenčního řízení exekuce vedena ani ohledně neuspokojené části pohledávky, která byla v insolvenčním řízení řádně uplatněna.

Z provedené analýzy také vyplývá, že v souvislosti s vymáháním pohledávek v exekučním a insolvenčním řízení mohou vzniknout výkladové problémy právní úpravy či mezery, které je třeba v praxi překlenout soudním výkladem. Ne vždy však lze podle mne se soudní judikaturou bez výhrady souhlasit. Ostatně není v praxi výjimkou, že se názory obsažené v soudní judikatuře v průběhu času vyvíjejí a názor soudu, který platil dříve, může být novější judikaturou překonán.

Úplným závěrem je vhodné také upozornit, že právní úprava obsahuje různá specifika, která se týkají možností vedení způsobů exekuce či možností způsobu řešení úpadku pro případy, kdy je dlužníkem či povinným podnikatel. Tato specifika je třeba v průběhu vymáhání pohledávek neopomenout.

Seznam použité literatury

Knižní publikace

- [1.] BAIRD, D. G. *The elements of bankruptcy*. 5. vyd. New York: Foundation Press, 2010, 270 s. ISBN 978-1-59941-725-7.
- [2.] BAŘINOVÁ, D.; VOZŇÁKOVÁ, I. *Pohledávky: právně, daňově, účetně*. 3. vyd. Praha: Grada, 2007. 135 s. ISBN 978-80-247-1816-3.
- [3.] BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. 1672 s. ISBN 978-80-7179-342-7.
- [4.] BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář*, 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1581-3343. ISBN 978-80-7400-107-9.
- [5.] DADÁK, M. *Střet insolvenčního řízení s řízením nalézacím*. Rigorozní práce. Brno: Masarykova Univerzita. Právnická fakulta, 2019, 152 s.
- [6.] DOBEŠOVÁ, E. *Střet exekučního a insolvenčního řízení*. Diplomová práce. Brno: Masarykova Univerzita. Právnická fakulta, 2018, 81 s.
- [7.] DOLEŽALOVÁ, M. a kol. *Zákon o mediaci: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2013, 34 s. ISBN 978-80-7400-458-2.
- [8.] DRÁBKOVÁ, Z. *Kreativní účetnictví a účetní podvody: řízení rizika účetních chyb a podvodů*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017, 151 s. ISBN 978-80-7552-791-2.
- [9.] EPSTEIN, D. G.; NICKLES, S. H. *Principles of bankruptcy law*. St. Paul: Thomson, 2007, 282 s. ISBN 978-0-314-16192-5.
- [10.] FRONC CHALUPECKÁ, K. a kol. *Insolvenční právo v teorii a praxi*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012, 214 s. ISBN 978-80-210-6038-8.
- [11.] GOODE, R. *Principles of corporate insolvency law*. 4. vyd. London: Sweet & Maxwell, 2011, 1081 s. ISBN 978-0-421-96610-9.
- [12.] HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2018, 1786 s. ISBN 978-80-7400-691-3.

- [13.] HÁSOVÁ, J.; MORAVEC, T. *Insolvenční řízení*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2018, 290 s. ISBN 978-80-7400-715-6.
- [14.] HAVLÍČEK, K. *Moderní exekuce: (cesta zodpovědného vymáhání): sborník z odborných akcí Pražského právníckého podzimu*. 1. vyd. Praha: HBT, 2016. 194 s. ISBN 978-80-87109-59-5.
- [15.] HENDRYCH, D. *Právnícký slovník*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, 1056 s. ISBN 978-80-7400-059-1.
- [16.] HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník: komentář*. V, Závazkové právo: obecná část (§ 1721-2054). 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014, 1317 s. ISBN 978-80-7400-535-0.
- [17.] JACKSON, T. H. *The logic and limits of bankruptcy law*. Washington: Beard Books, 1986, 282 s. ISBN 1-58798-114-9.
- [18.] KALOUDA, F. *Finanční analýza a řízení podniku*. 3. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017, 328 s. ISBN 978-80-7380-646-0.
- [19.] KASÍKOVÁ, M. a kol., *Exekuční řád. Komentář*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2017, 1167 s. ISBN 978-80-7400-630-2.
- [20.] KOZÁK, J. a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 4. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2018, 1801 s. ISBN 978-80-7552-932-9.
- [21.] KUBIZŇÁK, J. *Střet insolvenčního a exekučního řízení*. Rigorozní práce. Brno: Masarykova Univerzita. Právnická fakulta, 2015, 158 s.
- [22.] LANDA, M. *Ekonomika insolvenčního řízení*. 1. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2009. 426 s. ISBN 978-80-7418-031-6.
- [23.] LAVICKÝ, P. a kol. *Civilní proces. Řízení nesporné: zákon o zvláštních řízeních soudních; zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 979 s. ISBN 978-80-7478-869-7.
- [24.] MCBRYDE, W. W. a kol. *Principles of European insolvency law*. Deventer: Kluwer Legal Publishers, 2003, 674 s. ISBN 90-13-00597-7.

- [25.] PERTHEN, E. *Správa a vymáhání pohledávek v praxi*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 79 s. ISBN 978-80-7478-952-6.
- [26.] POHL, T. *Vymáhání pohledávek*. 1. vyd. Praha: IFEC, 2002. 275 s. ISBN 80-86412-16-4.
- [27.] RICHTER, T. *Insolvenční právo*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017, 586 s. ISBN 978-80-7552-444-7
- [28.] RYNEŠ, P. *Podvojný účetnictví a účetní závěrka: průvodce podvojným účetnictvím k 1.1.2017*. 17. vyd. Olomouc: Anag, 2017, 1151 s. ISBN 978-80-7554-061-4.
- [29.] RŮČKOVÁ, P. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 6. vyd. Praha: Grada Publishing, 2019. 152 s. ISBN 978-80-271-2028-4.
- [30.] SAFLEY, T. M. *The history of bankruptcy: economic, social and cultural implications in early modern Europe*. London: Routledge, 2013, 250 s. ISBN 978-0-415-68730-0.
- [31.] SCHELLE, K. *Sbírka prací na téma nové insolvenční právo*. 1. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2006, 124 s. ISBN 80-87071-04-2.
- [32.] SCHELLE, K.; FRÝDEK, M. *Vývoj konkursního práva*. 1. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2010, 90 s. ISBN 978-80-7418-073-6.
- [33.] SCHELLE, K.; TAUCHEN, J. *Historie konkursního řízení v dokumentech*. 1. vyd. Ostrava: Key Publishing ve spolupráci s The European Society for History of Law, 2012, 708 s. ISBN 978-80-7418-167-2.
- [34.] SCHELLEOVÁ, I. *Jak vymáhat dluhy právní cestou*. 1. vyd. Praha: Computer Press, 2002. 93 s. ISBN 80-7226-607-1.
- [35.] SCHELLEOVÁ, I. *Základy insolvenčního práva*. 1. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2008, 322 s. ISBN 978-80-87071-88-5.
- [36.] SMOLÍK, P. *Oddlužení v právním řádu ČR*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2016, 334 s. ISBN 978-80-7400-617-3.
- [37.] SVOBODA, K. a kol. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2017, 1601 s. ISBN 978-80-7400-673-9.

- [38.] ŠÍNOVÁ, R. a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části V. OSŘ.* 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2015, 335 s. ISBN 978-80-7400-600-5.
- [39.] SYNEK, M. a kol. *Manažerská ekonomika.* 5. vyd. Praha: Grada, 2011. 471 s. ISBN 978-80-247-3494-1.
- [40.] ŠTAJGR, F. *Konkursní právo.* Praha: Všehrd, 1947.
- [41.] TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi.* 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2001. 660 s. ISBN 80-7179-483-X.
- [42.] WINTEROVÁ, A. *Civilní právo procesní.* Díl první, Řízení nalézací: soudy, notářství, advokacie, exekutorské úřady, sporné řízení soudní, nesporná (zvláštní) řízení, rozhodčí řízení, mediace. 8. vyd. Praha: Linde, 2015, 621 s. ISBN 978-80-7502-298-1.
- [43.] WINTEROVÁ, A.; MACKOVÁ, A. *Civilní právo procesní.* Díl druhý, Řízení vykonávací, řízení insolvenční: vykonávací řízení obecně, soudní výkon rozhodnutí, exekuční řízení, způsoby výkonu, způsoby řešení úpadku, mezinárodní a evropské insolvenční právo. 1. vyd. Praha: Leges, 2015, 352 s. ISBN 978-80-7502-299-8.
- [44.] WOLFOVÁ, J.; ŠTIKA, M. *Soudní exekuce.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 335 s. ISBN 978-80-7552-427-0.
- [45.] ZAHRADNÍKOVÁ, R. *Pojmové znaky civilního procesu.* 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017, 279 s. ISBN 978-80-7380-538-8.

Odborné články

- [1.] BENÍKOVÁ, D. Několik úvah nad připravovanou změnou exekučního řádu. *Bulletin advokacie.* Praha: ČAK, 2010, č. 6. s. 40-42. ISSN 1210-6348.
- [2.] DRÁBKOVÁ, Z. Metody kreativního účetnictví v podmínkách českých účetních předpisů. *INPROFORUM 2011: Global Economic Crisis Regional Impacts*, České Budějovice, 2011, s. 97-102. ISBN 978-80-7394-315-8, 97 – 102.
- [3.] HÁSOVÁ, J. Vztah exekučního a insolvenčního řízení. *Komorní listy.* 2012, č. 1, s. 13-20. ISSN 1805-1081.

- [4.] KORBEL, F., PRUDÍKOVÁ, D. Velké změny exekučního práva od 1. ledna 2013. *Právní rozhledy*. Praha: C.H. Beck, 2013, č. 1, s. 1-12. ISSN 1210-6410.
- [5.] MACUR, J. Základní teoretické otázky legislativní koncepce civilního procesu. *Bulletin advokacie*. Praha: ČAK, 1998, č. 9, s. 6-17. ISSN 1210-6348.
- [6.] MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR. České soudnictví 2017: Výroční statistická zpráva Ministerstva spravedlnosti. *Ministerstvo spravedlnosti ČR*. 174 s.
- [7.] NEUHÄUSEROVÁ, J. Střet insolvence s exekucí. *Komorní listy*. 2016, č. 3, s. 26-29. ISSN 1805-1081.
- [8.] SCHONFELD, J. Ekonomický pohled na definici úpadku korporace. *Bulletin advokacie*. Praha: ČAK, 2017, č. 6, s. 51-53. ISSN 1210-6348.
- [9.] SMRČKA, L. Filosofické aspekty vztahu insolvenčního a exekučního práva. *Komorní listy*. 2012, č. 1, s. 27-33. ISSN 1805-1081.
- [10.] STEINER, P.. Náklady soudního exekutora a jejich uplatnění v insolvenčním řízení de lege lata. *Komorní listy*. 2017, č. 1, s. 14-18. ISSN 1805-1081.
- [11.] ŠEVČÍK, D.; ŠEBESTA, J. Majetková podstata a její zpeněžení. *Bulletin advokacie*. Praha: ČAK, 2012, č. 9, s. 33 – 35. ISSN 1210-6348.
- [12.] TUŠILOVÁ, B.; VAVŘINA, J. Problémy právní úpravy vztahu exekuce a insolvenčního řízení. *Právní rozhledy*, 2012, č. 3, s. 100-101. ISSN 1210-6410.

Elektronické zdroje

- [1.] ARMOUR, J. The law and economics of corporate insolvency: A review. *Working paper no. 197* [online], 2011, ESRC Centre for Business Research, University of Cambridge [cit. 13.3.2019]. Dostupné z: <https://www.cbr.cam.ac.uk/fileadmin/user_upload/centre-for-business-research/downloads/working-papers/wp197.pdf>
- [2.] AUGUSTÍN, L. Historické, právní a makroekonomické aspekty úpadků firem. *Business & IT*. [online], publ. 1/2013, Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta mezinárodních vztahů, [cit. 13.3.2019]. Dostupné z: <http://bit.fsv.cvut.cz/issues/01-13/full_01-13_04.pdf>
- [3.] JUŘENA, J., Vybrané ekonomické aspekty insolvenčního práva. *Dny práva* [online], 2010, Masarykova Univerzita, Právnická fakulta, [cit. 13.3.2019]. Dostupné z:

- [https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/03_ekonomicke_aspekty/Jurena_Jakub_\(4535\).pdf](https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/03_ekonomicke_aspekty/Jurena_Jakub_(4535).pdf)
- [4.] NĚMEC, P. Exekuce? Větší problém než jste si mysleli. *Neovlivní.cz* [online]. publ. 13.3.2019 [cit. 15.3.2019]. Dostupné z: <https://neovlivni.cz/pravnik-petr-nemec-proc-jsou-exekuce-vetsi-problem-nez-jste-si-mysleli/>
- [5.] Platforma za teritorialitu exekutorů [online]. [cit. 15.3.2019]. Dostupné z: <https://teritorialita.webnode.cz/o-nas/>
- [6.] SMRČKA, L., PLAČEK, J. Vliv teritoriality soudních exekutorů na vymahatelnost pohledávek, na délku vymáhání a na další parametry exekučního řízení, návrhy alternativních legislativních řešení. [online]. [cit. 13.3.2019]. Dostupné z: http://www.amspr.cz/uploads/dokumenty_2016/TZ/TZ_2016_01_12_Mistni_prislusnost_exektoru_Analyza_teritoriality_MSpr.pdf
- [7.] SMEJKAL, V. Odborné vyjádření k dokumentu: Smrčka, L., Plaček, J. Vliv teritoriality soudních exekutorů na vymahatelnost pohledávek, na délku vymáhání a na další parametry exekučního řízení, návrhy alternativních legislativních řešení. *Exekutorská komora ČR* [online]. publ. 25.7.2015 [cit. 13.3.2019]. Dostupné z: https://www.ekcr.cz/admin/priloha/Odborn%C3%A9_vyj%C3%A1d%C5%99en%C3%AD_def.pdf
- [8.] UNCITRAL. *Legislative Guide on Insolvency Law*. United Nations publication, Sales No. E.05.V.10. 384 s. ISBN 92-1-133736-4. e-book [online]. [cit. 13.3.2019]. Dostupné z: http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/insolven/05-80722_Ebook.pdf

Soudní rozhodnutí

- [1.] Usnesení Ústavního soudu ze dne 6. 2. 2014, sp. zn. I. ÚS 3271/13.
- [2.] Nález Ústavního soudu ze dne 6. 9. 2016, sp. zn. IV. ÚS 378/16.
- [3.] Nález Ústavního soudu ze dne 20. 10. 2016, sp. zn. IV. ÚS 121/16.
- [4.] Nález pléna Ústavního soudu ze dne 11. 7. 2017, sp. zn. Pl. ÚS 23/14.
- [5.] Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze 17. 6. 1998, sp. zn. Cpjn 19/98.
- [6.] Usnesení velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2016, sp. zn. 31 Cdo 1714/2013.
- [7.] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 4. 2000, sp. zn. 21 Cdo 1774/99.

- [8.] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 4. 2004, sp. zn. 20 Cdo 2372/2003.
- [9.] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2005, sp. zn. 29 Odo 921/2003.
- [10.] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2006, sp. zn. 20 Cdo 2214/2005.
- [11.] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2006, sp. zn. 29 Odo 332/2004.
- [12.] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2008, sp. zn. 20 Cdo 2706/2007.
- [13.] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 10. 2008, sp. zn. 20 Cdo 4312/2007.
- [14.] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2010, sp. zn. 29 NSČR 30/2009.
- [15.] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2010, sp. zn. 29 Cdo 48/2009.
- [16.] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2010, sp. zn. 29 NSČR 6/2008.
- [17.] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2010, sp. zn. 29 NSČR 16/2010.
- [18.] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2010, sp. zn. 29 NSČR 17/2009.
- [19.] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2010, sp. zn. 29 Cdo 3509/2010.
- [20.] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2010, sp. zn. 25 Cdo 4802/2008.
- [21.] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 12. 2010, sp. zn. 29 NSČR 10/2009.
- [22.] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2011, sp. zn. 20 Cdo 4105/2009.
- [23.] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2011, sp. zn. 29 NSČR 11/2009.
- [24.] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2011, sp. zn. 29 NSČR 14/2009.
- [25.] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2011, sp. zn. 28 Cdo 24/2011.
- [26.] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2011, sp. zn. 29 NSČR 16/2011.
- [27.] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2011, sp. zn. 29 NSČR 14/2011.
- [28.] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 3. 2012, sp. zn. 29 NSČR 38/2010.

- [29.] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2012, sp. zn. 29 NSČR 32/2012.
- [30.] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 8. 2012, sp. zn. 20 Cdo 1980/2011.
- [31.] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 8. 2012, sp. zn. 20 Cdo 4045/2010.
- [32.] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2012, sp. zn. 20 Cdo 1411/2011.
- [33.] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 12. 2013, sp. zn. 29 NSČR 113/2013.
- [34.] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 12. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2520/2010.
- [35.] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2014, sp. zn. 29 ICdo 14/2012.
- [36.] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 2. 2015, sp. zn. 29 Cdo 4388/2013.
- [37.] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 5. 2015, sp. zn. 26 Cdo 3544/2014.
- [38.] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2015, sp. zn. 30 Cdo 4712/2014.
- [39.] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2015, sp. zn. 29 ICdo 10/2014.
- [40.] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 5. 2015, sp. zn. 26 Cdo 3169/2014.
- [41.] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 12. 2015, sp. zn. 29 ICdo 5/2014.
- [42.] Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 1. 8. 2012, sp. zn. 1 VSPH 897/2012.
- [43.] Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 7. 2008, sp. zn. 1 VSPH 101/2008.
- [44.] Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. 1 VSOL 177/2008.
- [45.] Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 25. 2. 2009, sp. zn. KSPH 38 INS 4935/2008.
- [46.] Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 28. 7. 2003, sp. zn. 12 Co 377/2003.
- [47.] Usnesení Okresního soudu v Chebu ze dne 20. 10. 1977, sp. zn. E 3769/77.
- [48.] Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA ve věci Canada Southern R.R. v. Gebbard, 1883, 109 U.S. 527 at 536.

Právní předpisy

- [1.] Listina základních práv a svobod.
- [2.] Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- [3.] Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.
- [4.] Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.
- [5.] Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmu, ve znění pozdějších předpisů.
- [6.] Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů.
- [7.] Zákon č. 120/2001 Sb. o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů.
- [8.] Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- [9.] Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- [10.] Zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci, ve znění pozdějších předpisů.
- [11.] Nařízení vlády č. 595/2006 Sb, o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných částkách).

Seznam zkratk

ObčZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
LZPS	Listina základních práv a svobod
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
EŘ	zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád)
InsZ	zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
ZDP	zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů
ZoÚ	zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví
ZDP	zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmu

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Prostějově dne 23.4.2019

.....

Mgr. Bc. Michal Dadák

